

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till gatu- och samhällsmiljönämnden

Datum:
2023-09-20

Diarienummer:
GSN-2023-02184

Handläggare:
Christoffer Hallbäck, Zahrah Lifvendahl

Yttrande över Vattentjänstplan 2024

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar

1. **att** avge yttrandet till kommunstyrelsen enligt ärendets **bilaga 1**.

Ärendet

Gatu- och samhällsmiljönämnden har tagit emot en samrådsremiss gällande förslag till vattentjänstplan för Uppsala kommun från kommunstyrelsen. Förslaget har tagits fram av Uppsala kommun och Uppsala Vatten och Avfall AB (Uppsala Vatten) för att tillgodose den lagändring i Lagen om Allmänna Vattentjänster (2006:412) som trädde i kraft den 1 januari 2023. Lagändringen (6§ a-d) innebär att alla kommuner ska ha en aktuell vattentjänstplan innehållande kommunens långsiktiga planering av hur behovet och utbyggnaden av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt hur de allmänna Va-anläggningarna påverkas vid ett skyfall. Vattentjänstplanen ska vara beslutad senast den 1 januari 2024.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen.

Föredragning

Den förändrade lagstiftningen i Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) innebär att alla kommuner ska ha en aktuell vattentjänstplan beslutad av kommunfullmäktige. I Uppsala kommun är kommunstyrelsen ansvarig för att tillsammans med Uppsala Vatten ta fram en vattentjänstplan.

Vattentjänstplanen ska redovisa kommunens långsiktiga planering för att utvidga verksamhetsområdet, det område som försörjs av kommunalt vatten och avlopp (spillvatten och dagvatten). Detta för att tillgodose behovet av en allmän VA-

anläggning, det vill säga den anläggning som ska tillgodose bostadsbebyggelse och samhällsviktiga funktioner. Behovet av utbyggnad inom en tioårsperiod redovisas genom en kategorisering av kommunens samtliga områden med mer än 20 fastigheter i samlad bebyggelse belägna utanför befintliga verksamhetsområden för allmänna VA-tjänster. Områdena har kategoriserats i VA-utbyggnadsområden med konstaterat behov av allmänt VA: VA-utvecklingsområden med behov kopplat till tänkt bebyggelseutveckling, VA-utredningsområden där behovet behöver utredas samt VA-bevakningsområden där enskilda VA-lösningar kan ses som långsiktigt hållbart om bebyggelsestrycket inte ökar. Kategoriseringen redovisas i Vattentjänstplanens bilaga 1, Utbyggnadsplan.

Vattentjänstplanen är positiv för kommunens fortsatta utveckling och säkrande av VA-frågor. Dock är den inte tydligt skriven över hur den nuvarande och historiska övergödningsbelastningen ser ut för sjöarna Trehörningen, Ramsen och Funbosjön. Flertalet gånger betonar man att sjöarna är känsliga för näringsbelastning, men stadsbyggnadsförvaltningen vill hävda att läget är kritiskt för dessa sjöar. De senaste årens alltmer tilltagande algblomningar påvisar att sjöarna befinner sig i ett kritiskt läge där fortsatt näringsbelastning från enskilda avlopp riskerar att försätta sjöarna i en situation som inte går att åtgärda vilket i förlängningen innebär förlust av flertalet av kommunens största friluftsbad.

Under 2022 stängdes Fjällnora badplats för allmänheten 11 gånger under sommarhalvåret och Ramsen stängdes 9 gånger på grund av algblomning, vilket är en konsekvens av näringsutsläpp från enskilda avlopp runt Trehörningen. I vattentjänstplanens nuvarande utformning lämnar man frågan om åtgärdande av bristfälliga enskilda avlopp öppen genom att inte tydligt ställa krav på anslutning till kommunal VA-försörjning alternativt krav på enskilda hållbara lösningar. I planen är det formulerat "för att underlätta anslutning av enskilda avlopp". Stadsbyggnadsförvaltningen anser därför att frågan om åtgärdande av enskilda avlopp lämnas öppen för tolkning vilket kan innebära risk för fortsatta näringsutsläpp i närliggande sjöar.

Ekonomiska konsekvenser

Att avge yttrandet ger inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 20 september 2023
- Bilaga 1, Förslag till yttrande
- Bilaga 2, Inbjudan till samråd avseende Uppsala kommuns förslag till Vattentjänstplan 2024
- Bilaga 3, Vattentjänstplan 2024 inklusive bilagor
- Bilaga 4, Handlingsplan för vattentjänstplan 2024

Stadsbyggnadsförvaltningen

Anna Axelsson

Biträdande stadsbyggnadsdirektör

Gatu- och samhällsmiljönämnden
Yttrande

Mottagare:
Kommunstyrelsen
Ert dnr: KSN-2023-01017

Handläggare:
Christoffer Hallbäck, Zahrah Lifvendahl

Yttrande över Vattentjänstplan 2024

Gatu- och samhällsmiljönämnden har tagit del av förslag till Vattentjänstplan 2024 och framför följande synpunkter.

Vattentjänstplanen fokuserar på åtgärder som tydliggör kommunens ambition och visar på nödvändiga förändringar gällande VA-frågor.

Det är positivt att vattentjänstplanen till skillnad mot tidigare handlingsplan för VA-utbyggnad, även beaktar behovet av allmänt VA i utkanten av befintligt verksamhetsområde och intill områden där det pågår planering för en bostadsutveckling. Det är bra att det förtydligas att områden som betecknas som randområden och utvecklingsområden bör tas med vid planering av allmänt VA.

Sjöarna Trehörningen, Ramsen och Funbosjön visar alla tecken på att de befinner sig nära sin ”tipping-point” för övergödning. Nämnden anser att problematiken tonats ned i förslaget till vattentjänstplan och föreslår att större vikt läggs vid det kritiska läge dessa sjöar står inför. Nämnden anser det angeläget att Uppsala kommun ställer hårdare krav i vattentjänstplanen på anslutning av enskilda avlopp till kommunal VA-försörjning alternativt enskilda hållbara lösningar.

Vattentjänstplanen lägger för stor vikt vid lokala områden i sina områdesbeskrivningar. Nämnden anser att hela sjöar ska tas i beaktande för att möjliggöra god ekologisk status.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Rafael Waters
Ordförande

Rebecka Berg
Nämndsekreterare

Stadsbyggnadsförvaltningen
SamrådsbrevMottagare
Enligt sändlistaHandläggare:
Åsa Hedin, Johanna Andersson

Samråd om förslag till ny vattentjänstplan för Uppsala kommun – den 25 augusti till 22 september

Uppsala kommun och det kommunala VA-bolaget Uppsala vatten och avfall AB har tillsammans arbetat fram ett förslag till Vattentjänstplan 2024 enligt Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412). De lagändringar som trädde i kraft 1 januari 2023 anger att varje kommun ska ha en aktuell vattentjänstplan med långsiktig planering av hur behovet och utbyggnaden av allmänna tjänster för vatten och avlopp ska tillgodose (6§ a-d). Planen ska även innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna ska fungera vid ökad belastning vid skyfall. Kommunstyrelsen beslutade om att samrådsbehandla förslag till Vattentjänstplan 2024 den 23 augusti 2023.

Läs och lämna synpunkter senast 22 september 2023

Samrådshandling samt information om hur man lämnar synpunkter finns här:
[uppsala.se/vattentjanstplan](https://www.uppsala.se/vattentjanstplan)

Synpunkter på förslag ska lämnas skriftligt, antingen till vattentjanstplan@uppsala.se, på webbsida eller via brev, senast den 22 september 2023.

Uppsala kommun
Stadsbyggnadsförvaltningen
753 75 Uppsala

Nästa steg

Efter samrådsperiodens slut reviderar Uppsala kommun förslaget med utgångspunkt i inkomna synpunkter. Det kommer också sammanställas en så kallad samrådsredogörelse där det redovisas hur samrådet har bedrivits, vilka synpunkter som har kommit in och hur dessa har omhändertagits i det reviderade förslaget. I samrådsredogörelsen redovisas också var yttranden, minnesanteckningar och protokoll från samrådet finns i sin helhet. Därefter går det reviderade förslaget till omröstning och beslut i Uppsalas kommunfullmäktige.

Välkommen med dina synpunkter!

Sändlista samråd vattentjänstplan

Fastighetsägare i utvecklings- och utbyggnadsområde

Myndigheter

Länsstyrelsen i Uppsala län
Boverket
Hav- och Vattenmyndigheten
Naturvårdsverket
Sveriges Geologiska Undersökning
Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap

Nämnder

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Räddningsnämnden
Plan och byggnadsnämnden
Gatu- och samhällsmiljönämnden

Kommunägda bolag

Uppsala Vatten och Avfall

Kommuner

Norrtälje
Knivsta
Heby
Håbo
Enköping
Tierp
Östhammar

Organisationer

Mälarens Vattenvårdsförbund
Fyrisåns vattenförbund
Hågaåns vattenråd
Naturskyddsföreningen, lokalförening Uppsala

Aktiverande styrdokument

Datum:
2023-06-02

Diarienummer:
KSN-2023-01017
UVA-2022-01267

Beslutsfattare:
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:
Åsa Hedin, Johanna Andersson

Vattentjänstplan 2024

SAMRÅDSHANDLING

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Inledning

I lag (2006:412) om allmänna vattentjänster ställs krav på att alla kommuner från och med 1:a januari 2024 ska ha en antagen vattentjänstplan.

Vattentjänstplanen ska redogöra för kommunens långsiktiga planering för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Detta redovisas i bilaga 1, VA-utbyggnadsplan 2024-2033.

Vattentjänstplanen ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna vatten och avlopps-anläggningarna (VA-anläggningarna) ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Detta redovisas i bilaga 2, Skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen.

Vattentjänstplanen tas fram som ett program enligt Uppsala kommuns dokumentstruktur.

För Vattentjänstplanen har det gjorts en strategisk miljöbedömning förenlig med bestämmelserna i miljöbalken. En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats och presenteras i bilaga 3.

Denna plan vänder sig till kommunens invånare, beslutsfattare och myndigheter och syftar till att sprida information om kommunens viljeinriktning gällande utveckling av den allmänna VA-anläggningen.

Syfte

Vattentjänstplanens syfte är att visa var kommunen har för avsikt att utöka verksamhetsområdet för allmänt VA samt att redogöra för vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall.

Planen är till för att boende i områden som berörs, beslutsfattare och myndigheter i tidigt skede ska få information om kommunens avsikt gällande utveckling av var VA-verksamhetsområdet ska utvecklas.

Vattentjänstplanens del om skyfallsanpassning omfattar kommunens allmänna VA-anläggningar för de vattentjänster som finns utbyggt i respektive ort.

Vattentjänstplanen ska användas som ett verktyg för att uppnå en robust VA-försörjning i kommunen med hänsyn till såväl miljö- som hälsomässiga faktorer samt ekonomiska faktorer.

Omfattning

Vattentjänstplanen omfattar kommunen i sin helhet och är tänkt som underlag vid beslut om verksamhetsområde och som information till boende i områden som berörs av planen.

Vattentjänstplanen är en del av kommunens VA-plan som är ett samlingsbegrepp för ett flertal dokument som syftar till att nå en hållbar och välfungerande VA-försörjning i hela kommunen. VA-planen består av följande delar:

- Handlingsplan för VA-utbyggnad inklusive bilaga
- Riktlinjer för VA-planering
- Plan för den allmänna VA-försörjningen
- Plan för enskild VA-försörjning
- VA-översikt

Handlingsplan för vattentjänstplan ersätter tidigare handlingsplan för VA-utbyggnad och innehåller kommunens inriktning gällande var VA-verksamhetsområdena planeras utökas samt att redogör för åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall.

Vattentjänstplanens bilaga 1 VA-utbyggnadsplan 2024–2033 ersätter tidigare VA-utbyggnadsplan (bilaga till handlingsplan för VA-utbyggnad) som angav hur VA-försörjningen i områden med befintlig bebyggelse planeras. Utöver tidigare VA-utbyggnadsplan innehåller vattentjänstplanen också planerad utbyggnad som blir aktuell på grund av en områdesutveckling som till exempel detaljplanläggning av området.

Utbyggnadsplanen redogör för planerad utveckling av VA-verksamhetsområdet i kommunen närmaste 10 åren, samt ställningstagande kring hantering av VA-situationen för befintliga bebyggelsegrupper där utbyggnad inte planeras inom vattentjänstplanens genomförandetid.

Vattentjänstplanen har även en bilaga om skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen där åtgärder som behöver vidtas för att VA-anläggningen ska uppfylla skäligen anspråk på säkerhet vid ett skyfall anges.

Översiktsplanen och Vattentjänstplanen är båda strategiska dokument som påverkar kommunens utveckling. Vattentjänstplanen utgår ifrån de inriktningar gällande bebyggelse som anges i Översiktsplan 2016.

Ansvar, genomförande och spridning

Arbetet med VA-planering är ett kommunövergripande arbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden (miljöförvaltningen), kommunstyrelsen (stadsbyggnadsförvaltningen) och det kommunägda bolaget Uppsala Vatten och Avfall AB.

Kommunstyrelsen ansvarar för framtagande av vattentjänstplanen och har det övergripande ansvaret för att följa upp och utvärdera genomförandet av vattentjänstplanen. Kommunstyrelsen följer upp vattentjänstplan och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Uppsala Vatten och Avfall AB har som kommunens VA-huvudman en stor roll i framtagande av vattentjänstplanen genom sitt ansvar för den allmänna VA-anläggningen.

Kommunfullmäktige ska minst var fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster enligt 6 a § tredje stycket LAV.

Lagstiftning

Lagar och bestämmelser som påverkar Vattentjänstplanen

Några av de viktigaste kraven som styr vatten- och avloppsförsörjningen och planeringen för densamma står att finna i följande lagar:

Miljöbalken omfattar både allmän och enskild avloppsförsörjning. Miljöbalken reglerar även fastighetsägares ansvar för den egna avloppsanläggningen. Riktlinjerna och hanteringen i enlighet med beskrivning för de olika områdeskategorierna förtydligar ansvaret.

Miljöbalken (198:808)

Plan- och byggnadslagen som omfattar bestämmelser om att bebyggelse ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet, bland annat med hänsyn till vattenförsörjning och avlopp.

Plan- och bygglag (2010:900)

Lagen om allmänna vattentjänster meddelar att kommunen har skyldighet att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljöns behov ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse.

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

Kravet att ha en vattentjänstplan i kommunen och dess innehåll regleras i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster §6.

Utöver ovan nämnda svenska lagar finns EU:s vattendirektiv och avloppsdirektiv som ger förutsättningar till planering av VA-försörjningen.

Andra förutsättningar för VA-planering finns i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Där finns beskrivningar av det som myndigheter och kommuner behöver göra för skydda vattenresurserna.

Lagen om allmänna vattentjänster

Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster

I lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, §6, bestäms kommunens skyldighet att ordna vattentjänster till en bebyggelse utifrån miljö- eller hälsoskäl.

Vid bedömningen av behovet av allmänt VA ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.” Lag (2022:1249).

Kommunen har ett ansvar att ordna vattentjänster (dricks-, spill- eller dagvatten) för planerad eller befintlig bebyggelse som tillsammans bildar ett större sammanhang, om risk för människors hälsa eller miljön föreligger. Vattentjänstplanens syfte enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) är att belysa hur kommunens behov av allmänna vattentjänster ska kunna tillgodoses. Enligt praxis omfattar kommunens skyldighet vattentjänster för bostadsfastigheter. Bara om den allmänna VA-anläggningen kan drivas utan negativ påverkan för anläggningens huvudsakliga ändamål, dvs vattentjänster för bostadsfastigheter, bör till exempel verksamheter/näringsliv tillåtas anslutas till anläggningen. Uppsalas vattentjänstplan utgår därför från befintliga och planerade bostäders behov, utan särskilt fokus på näringsliv. Trots detta så innehåller vattentjänstplanen beskrivningar av utbyggnad till exempelvis Librobäck och verksamheter i Storstora, detta för att vi i största möjliga utsträckning vill uppnå en samordnad VA-försörjning.

Grundprincipen är att ett större sammanhang innebär bebyggelse motsvarande minst 20–30 bostadsfastigheter. Det kan dock vara ett lägre antal beroende på hur nära bebyggelsen ligger ett annat större sammanhang. Kommunen utreder behovet och länsstyrelsen utför tillsyn. Länsstyrelsen kan efter tillsyn besluta om förelägganden, dvs. besluta om kommunen är skyldig att ordna vattentjänster enligt 6 § LAV.

Vattentjänstplan

Enligt det tillägg i lagen om allmänna vattentjänster som gäller från och med 2023-01-01, anges att landets kommuner ska fram en vattentjänstplan. Vattentjänstplanen ska enligt en övergångsbestämmelse vara på plats senast 2024-01-01. Planen beslutas av kommunfullmäktige, både vid antagande och ändringar.

Vid framtagande av vattentjänstplanen i Uppsala kommun har vägledningen ”Vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-plan” (M152, 2022) använts, som tagits fram av branschorganisationen Svenskt Vatten.

Vattentjänstplanen ska enligt §6b innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses, samt vilka åtgärder som behöver göras för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. I Uppsala kommuns vattentjänstplan redovisas detta i två bilagor, ”VA-utbyggnadsplan 2024–2033” och ”Skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen”.

För att möjliggöra insyn och deltagande från allmänheten beskrivs i lagen hur samråd och granskning ska genomföras.

Genom riktade utskick till fastighetsägare och myndigheter med väsentligt intresse av planen ges möjlighet att tycka till om planen. Planen ställs även ut för granskning under fyra veckor så att även organisationer, fastighetsägare mm som har synpunkter på planen ges möjlighet att lämna in dessa. En redogörelse över hur svaren beaktats publiceras i samband med antagande av planen.

Ordnanandet och driften av en allmän va-anläggning

Under §13 i LAV beskrivs VA-huvudmannens skyldighet gällande VA-anläggningens funktion.

I vattentjänstplanens del om att skydda VA-anläggningen vid skyfall anges åtgärder för att uppfylla skyldigheten enligt punkt 3 i denna paragraf som handlar om att anläggningen ska uppfylla skäliga anspråk på säkerhet.

Nuläge

VA-planering

I Uppsala kommuns översiktsplan pekar kommunen ut prioriterade tätorter utanför centralorten där kommunen önskar se en bebyggelseutveckling. I dessa tätorter finns utbyggt allmänt VA som försörjer större delen av orten.

VA-planen för Uppsala kommun handlar om hela kommunens vatten- och avloppsförsörjning, både områden med enskild VA-försörjning och områden anslutna till den allmänna VA-anläggningen.

VA-planen består av tre delplaner:

- Plan för VA-utbyggnad (VA-utbyggnadsplan)
- Plan för den allmänna VA-anläggningen
- Plan för enskild vatten- och avloppsförsörjning

Inom VA-planen finns även riktlinjer för VA-planering, som är ett dokument som är framtaget för att ge styrning i den tidiga planeringsprocessen och samhällsbyggandet i kommunen. Genom att riktlinjedokumentet följs, ökar möjligheten att nå en långsiktigt hållbar vatten- och avloppsförsörjning i kommunen samt att uppnå de övergripande målen i kommunens Vattenprogram.

Arbete med skyfallsanpassning i kommunen

Ett skyfall kan få stora konsekvenser för den allmänna VA-anläggningen. Klimatförändringarna ökar risken för och konsekvenserna av ett skyfall. För att minska skadorna som uppstår vid ett skyfall behöver kommunen arbeta strukturerat med frågan på flera nivåer.

Inom ramen för arbetet med Uppsala kommuns Översiktsplan ingår framtagandet av en strukturplan för vatten och planering av åtgärder för att fördröja och avleda det överskottsvatten som inte kan hanteras av stadens dagvattensystem. Syftet med åtgärderna i strukturplanen är att hantera översvämning på en övergripande nivå så att negativa samhällskonsekvenser och övriga risker minimeras.

Genomförande av åtgärder som har identifierats i strukturplanen kommer leda till en förbättrad situation vid skyfall för samhällsviktiga verksamheter inklusive sårbara delar av den allmänna VA-anläggningen.

Bakgrund till målområde

Det som ska uppnås inom vattentjänstplanen har delats upp i två målområden. Målområdena har valts utifrån lagstiftningens krav på innehåll i en vattentjänstplan, ett som behandlar den långsiktiga planeringen av VA-utbyggnaden i kommunen och ett som handlar om att säkra VA-anläggningen vid ett skyfall.

Vattentjänstplanen syftar till att skapa förutsättningar för långsiktigt hållbara vatten- och avloppslösningar i kommunen. Ett annat övergripande syfte är att öka allmänhetens insyn och möjlighet till deltagande och påverkan vid den kommunala planeringen av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.

Målområde 1 Långsiktig planering av utbyggnad av allmänt vatten och avlopp

För att uppnå en långsiktig planering av VA-utbyggnaden i kommunen har en VA-utbyggnadsplan tagits fram, se bilaga 1.

VA-utbyggnadsplanen ska uppnå en tydlighet kring hur kommunen bedömer behov av allmän VA-försörjning för områden som idag försörjs med enskilda VA-anläggningar. Befintliga områden där VA inte planeras inom vattentjänstplanens genomförandetid ska kategoriseras för att ge förutsättningar för kommunens medborgare, näringsliv och exploitörer, att planera sin VA-försörjning. Utbyggnadsplanen ska även vara ett stöd för kommunens miljöförvaltnings planering för kommunens enskilda avlopp, samt handläggare inom bygglov och detaljplan att i ett tidigt skede få information om viljeinriktning gällande allmän VA-utbyggnad.

Bebyggelsegrupper med över 20 närliggande fastigheter delas i VA-utbyggnadsplanen in i 4 olika kategorier:

- VA-utvecklingsområden: Områden där en bebyggelseutveckling planeras som bedöms medföra behov av utbyggnad av allmänna vattentjänster. Exempel på utvecklingsområden är där det pågår en detaljplan, som enligt kommunen planeras byggas ut inom vattentjänstplanens genomförandetid. I de fall detaljplanerna inte är antagna bygger bedömningen på underlag från planbesked, samrådshandling, granskningshandling eller dyl. Bedömningen behöver därför revideras efter att detaljplanen fått laga kraft.
- VA-utbyggnadsområden: VA-utbyggnadsområden har utifrån dagens kunskap och bedömningar stora behov av en förändrad VA-försörjning till skydd för recipienter, miljö och hälsa. Det finns goda möjligheter för anslutning till allmänt vatten och avlopp.
- VA-utredningsområden: Områden där det bedöms finnas ett behov av en förändrad VA-lösning, men där det inte är klargjort hur det ska lösas på bästa sätt. Utredningar för att fastställa det behöver därför tas fram.
- VA-bevakningsområde: Områden som utifrån den information kommunen har idag, fungerar tillfredsställande. Områdena omfattas inte av planer på

exploatering eller utveckling av bebyggelsestrukturen. Om bebyggelsen skulle utökas eller förändras är det dock inte självklart att vatten- och avloppsituationen skulle fungera långsiktigt hållbart.

VA-utbyggnadsområden och VA-utvecklingsområden är framtagna utifrån att genomförandet är planerat inom en 10-årsperiod. Som grund för bedömningarna har kommunens projektportfölj och Uppsala vattens 10-årsplan använts.

VA-utbyggnadsplan i bilaga 1 redogör för hur bedömningarna är gjorda och vilka områdena är.

Målområde 2 Allmänna VA-anläggningarnas funktion vid skyfall

Målområdet utgör en del i kommunens arbete med klimatanpassning. Åtgärderna som föreslås i planen syftar till att VA-anläggningarna vid belastning på grund av skyfall ska kunna uppfylla skäliga anspråk på säkerhet (LAV § 13)

Målområdet syftar till att ta fram förslag på åtgärder som behövs för att skyfallssäkra anläggningarna där behov finns.

I bilagan ”Skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen”, bilaga 2, redogörs för de åtgärder som planeras och när de ska vara åtgärdade.

Uppföljning

Revidering sker genom concernsamordnad beredning. Alla nämnder och bolagsstyrelser är ansvariga för att implementera programmet i sin verksamhet och genomföra de åtgärder som de ansvarar för enligt handlingsplanen. För att uppnå vattentjänstplanens mål behövs samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser.

Kommunfullmäktige ska minst vart fjärde år pröva om vattentjänstplanen är aktuell. Detta kan med fördel samordnas med framtagande av kommunens planeringsstrategi med syfte att hålla översiktsplanen aktuell (3 kap. 23 § PBL).

Relaterade dokument

- Vattentjänstplanens handlingsplan
- Vattenprogram för Uppsala kommun 2021-03-01, <https://www.uppsala.se/kommun-och-politik/publikationer/2021/vattenprogram-for-uppsala-kommun/>
- riktlinjer_for_va-planering_2021-02-10, [riktlinjer_for_va-planering_2021-02-10.pdf \(uppsala.se\)](#)
- Plan för enskild vatten och avloppsförsörjning i Uppsala kommun, 2020-10-21, [Plan för enskild vatten- och avloppsförsörjning 2020-10-21.pdf \(uppsalavatten.se\)](#)
- Plan för allmänna VA-anläggningen 2020-09-10, [Plan för allmänna VA-anläggningen 10 sep 2020.pdf \(uppsalavatten.se\)](#)

- Civilutskottet betänkande, 2022, Vägar till hållbara vattentjänster, 2021/22:CU29, Sveriges riksdag
- Prop. 2021/22:208, Vägar till hållbara vattentjänster, Stockholm

Bilagor

Bilaga 1: VA-utbyggnadsplan 2024–2033

Bilaga 2: Skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen

Bilaga 3: Miljökonsekvensbeskrivning

Bilaga 4: Ordlista och begreppsförklaring

VA-utbyggnadsplan

2024-2033

UPPSALA VATTEN

Innehåll

- 1 Inledning
- 2 Metod för klassning av områden
  - 2.1 Urval av områden
  - 2.2 Bedömning av behov
    - 2.2.1 Bebyggelsestruktur
    - 2.2.2 Hälsoskydd
    - 2.2.3 Miljöskydd
  - 2.3 Bedömning av möjlighet
  - 2.4 Resultatet av behovs- och miljöbedömningen
  - 2.5 Beskrivning av områdeskategorier
    - 2.5.1 VA-utbyggnadsområden
    - 2.5.2 VA-utvecklingsområden
    - 2.5.3 VA-utredningsområden
    - 2.5.4 VA-bevakningsområden
- 3 VA-utbyggnad
  - 3.1 Planerad VA-utbyggnad
  - 3.2 Vad innebär VA-utbyggnaden för fastighetsägare?
- 4 Presentation av VA-utbyggnadsområden
  - 4.1 Fjällbo
  - 4.2 Funbo
  - 4.3 Hallkved
  - 4.4 Källtorp
  - 4.5 Labruden
  - 4.6 Marielund
  - 4.7 Ensta
- 5 Presentation av VA-utvecklingsområden
  - 5.1 Skyttorp
    - 5.1.1 Tensta-Åsby 18:1
  - 5.2 Björklinge
    - 5.2.1 Hagalund med flera
  - 5.3 Vattholma
    - 5.3.1 Edshammar 9:1
  - 5.4 Bälinge och Lövstalöt

- 5.4.1 Bälinge-Nyvla 11:3 med flera
- 5.4.2 Gysta 1:13 och Bälinge Ekeby 1:2 med flera
- 5.4.3 Fansta 3:1 med flera
- 5.5 Storvreta
  - 5.5.1 Södra Storvreta etapp 2.1, 2.2 med flera
  - 5.5.2 Södra Storvreta etapp 1
  - 5.5.3 Fullerö skolområde
- 5.6 Vänge
  - 5.6.1 Vangsby 1:3 med flera
  - 5.6.2 Ramstalund
  - 5.6.3 Ramstalund 10:1 med flera
- 5.7 Gunsta och Marielund
  - 5.7.1 Södra Gunsta etapp 2, del I och II, med flera
  - 5.7.2 Marielund 3:1
  - 5.7.3 Planprogram Marielund
- 5.8 Länna
  - 5.8.1 Kalle Blanks väg
  - 5.8.2 Länna gård
- 5.9 Almunge
  - 5.9.1 Almunge-Lövsta 1:147 med flera
- 5.10 Knutby
  - 5.10.1 Ellsta 2:115, 2:75, 2:42
- 5.11 Uppsala stad
  - 5.11.1 Hammarparken med flera
  - 5.11.2 Del av Skäggesta 1:14
  - 5.11.3 Del av Gottsunda 11:20 och Gottsunda Östra
  - 5.11.4 Nåsten 1:1 med flera
  - 5.11.5 Västra Librobäck
  - 5.11.6 Sydöstra staden

1 Inledning

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs utifrån människors hälsa eller miljön. Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster gäller befintlig och blivande bebyggelse. En förutsättning är att behovet gäller för bebyggelse i ett större sammanhang, vilket i praxis har tolkats som minst 20 fastigheter.

VA-utbyggnadsplanen redogör för metoden och resultatet för bedömning av vilka områden som har behov av anslutning till den allmänna VA-anläggningen.

Utgångspunkten för utredningen är respektive områdes behov av vattenförsörjning och/eller avloppshantering samt respektive områdes möjlighet till anslutning till allmänt verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Framtagandet av VA-utbyggnadsplanen har gjorts av Uppsala Vatten med en samordning kring planering och prioritering med kommunens VA-planegrupp med representanter från Uppsala vatten, miljöförvaltningen, bygglovs- och planavdelningen.

2 Metod för klassning av områden

2.1 Urval av områden

Klassningen av områden har gjorts utifrån lagen om allmänna vattentjänster, som beskrivs i vattentjänstplanens avsnitt om lagstiftning.

En GIS-modell ligger till grund för att ta fram de områden med planerad- och befintlig bebyggelse som kan betraktas ingå i ett så kallat större sammanhang av bebyggelse, utanför nuvarande verksamhetsområde för allmän VA-försörjning.

Urvalet av områden har i GIS-analysen gjorts genom att hitta kluster av minst 20 planerade eller befintliga bostadshus, där avståndet mellan husen inte överstiger 100 meter. Om avståndet mellan två sådana kluster inte överstiger 150 meter sammanfogas dessa.

GIS analysen resulterade i drygt 170 områden utanför kommunalt verksamhetsområde vilka har utretts vidare inom ramen för utbyggnadsplanen. Dessa områden kallas VA-planeområden.

VA-planeområdena har vid vidare bedömning delats in i fyra kategorier; VA-utbyggnadsområden, VA-utvecklingsområden, VA-utredningsområden och VA-bevakningsområden.

De områden som enligt GIS-analysen är ett större sammanhang men som bedöms ha goda förutsättningar att fortsätta försörjas genom enskilda anläggningar för vatten och avlopp även på lång sikt ligger utanför kategorierna och visas inte i planen. Dessa kan till exempel till hela eller större delen vara anslutna till det allmänna VA-nätet via avtal eller vara områden utan större bebyggelseutveckling.

Områden med pågående eller antagna detaljplaner som inte är fullt utbyggda och där genomförande planeras inom en tioårsperiod har behovet utretts tillsammans med befintlig angränsande bebyggelse. Om dessa områden bedöms ha ett behov av allmän VA-försörjning så benämns dessa i planen som va-utvecklingsområden.

I utkanten av befintliga VA-verksamhetsområden finns befintliga fastigheter som har enskild VA-försörjning. I vattentjänstplanen har en buffertzona om 150 m (enligt rättspraxis ska ett område som är mellan 150 och 200 m bedömas vara i samma större sammanhang som ett område inom verksamhetsområde för allmänt VA) markerats där en utbyggnad av allmänt VA kan bli aktuell vid till exempel tillkommande bebyggelse eller en förändring i den allmänna VA-anläggningen som underlättar en anslutning.

2.2 Bedömning av behov

För att behovet av allmänt VA ska uppkomma utifrån lagstiftningen (lagen om allmänna vattentjänster, §6) är en förutsättning att det utifrån miljö- eller hälsoskäl behöver ordnas VA-försörjning i ett större sammanhang. Det innebär att förhållandena för en enskild fastighet att ordna VA-försörjningen inte tas med i bedömningen. En fastighetsägare som kan visa att behovet av VA-försörjning för fastigheten kan tillgodoses bättre på annat sätt än genom anslutning till den allmänna VA-anläggningen kan däremot undvika avgiftsskyldighet enligt samma lag, §24.

Att vid bedömningen ta hänsyn till förutsättningarna att tillgodose behovet av vatten och avlopp med en enskild anläggning som kan godtas är en ny skrivning i lagen och allmänna vattentjänster och infördes 2023-01-01. Denna är implementerad i utbyggnadsplanen genom att bebyggelsegrupper där det inte planeras någon större tillkommande bebyggelse eller förtätning bedöms kunna fortsätta ha enskilt VA om det utifrån miljö- och hälsoskydd är godtagbart.

Mer information om lagen om allmänna vattentjänster finns i vattentjänstplanens avsnitt om lagstiftning.

2.2.1 Bebyggelsestruktur

För att avgöra om en bebyggelsegrupp är att jämföras med ett större sammanhang utifrån skyddet för människors hälsa eller miljön har antalet bostadshus i ett område betydelse. Områden med hög bostadstäthet och många invånare har större behov av att lösa vatten- och avloppsförsörjning gemensamt via en allmän VA-lösning.

När det planeras för ny bebyggelse intill befintlig bebyggelse ska dessa tillsammans utgöra det större sammanhanget för vilket miljö- och hälsoskyddsaspekter ska bedömas.

I områden där många önskar bygga fler och större hus kan den befintliga enskilda VA-försörjningen bli svårare att lösa långsiktigt hållbart. Områden med högt bebyggelsetryck bedöms därför ha större behov av en förändrad VA-försörjning än de områden där det inte sker så stora förändringar.

Det finns restriktioner som i sig ger begränsningar för ny bebyggelse eller utveckling av ett område, såsom områdesbestämmelser, riksintressen eller liknande. I områden där sådana restriktioner finns, kommer inte bebyggelseutveckling att kunna ske i samma

omfattning som i områden utan restriktioner. När bebyggelseutvecklingen inte ökar, bedöms behovet av förändrad VA-försörjning inte heller vara så högt.

Ett antal olika parametrar som påverkar behovet av en allmän VA-försörjning för områdena har legat till grund för den så kallade behovsbedömningen som gjorts för områdena. Parametrarna omfattar hänsyn till både bebyggelsestruktur, hälsofaktorer och miljöfaktorer.

2.2.2 Hälsoskydd

Inom bedömningen för hälsoskydd har fokus legat på dricksvattenförsörjningen. Enskilda avlopp i närheten av enskilda dricksvattenbrunnar ökar risken för oönskad påverkan på dricksvattenkvaliteten. Risken bedöms öka om många enskilda brunnar och enskilda avlopp ligger i närhet av varandra.

Om ett VA-planeområde har en gemensam lösning för åretruntvatten har behovet bedömts vara lägre än om alla fastigheterna har sin egen dricksvattenbrunn. En gemensam brunn för området möjliggör längre skyddsavstånd mellan avlopp och brunnar. En gemensam brunn som försörjer fler än 50 personer, eller har ett uttag på 10 m³/dygn, omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten, vilket innebär att vattnet regelbundet provtas för att säkerställa god dricksvattenkvalitet

Bedömningen av grundvattentillgången i de olika områdena har utgått från ett kartunderlag framtagen av Sveriges Geologiska Undersökning, SGU, som visar riktlinjer för antal fastigheter per hektar, utifrån uppskattad grundvattentillgång i området. Kartan är inte anpassad för att användas på fastighetsnivå, varför en bedömning på en mer övergripande nivå har gjorts för de olika områdena.

2.2.3 Miljöskydd

Under miljöskydd har parametrar bedömts som handlar om skyddet av recipienter, både ytvatten och grundvatten. Hur avloppslösningarna i områdena ser ut och vilka förutsättningar för enskilda avlopp de olika områdena har ligger också inom den delen av behovsbedömningen.

Områdenas läge i förhållande till särskilt känsliga vattenförekomster påverkar behovet av en förändrad och förbättrad VA-försörjning.

Att ett VA-planeområde som ligger inom vattenskyddsområden tillhörande en allmän dricksvattentäkt har bidragit till att ett område anses ha större behov av allmänt VA, till skydd för grundvattnet. Uppsala kommuns riskanalys som gjorts inom ramen för de riktlinjer för markanvändning som tagits fram (Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt) har också funnits med som kunskapsunderlag och påverkat bedömningen.

Om området har en stor andel anslutna fastigheter till en gemensam avloppsanläggning, eller WC till slutna tank har området bedömts ha lägre behov av allmänt VA. Det beror på att risken att fastigheternas avloppsvatten förorenar dricksvattenbrunnar samt att utsläppen till närliggande recipienter bedöms vara lägre med dessa två typer av avloppslösningar.

Om det däremot finns krav på sluten tank för allt avloppsvatten så anses behovet utifrån miljöskydd vara större. Att leda allt avloppsvatten till sluten tank är inte en långsiktig hållbar lösning, då det innebär täta tömningar med slamtömningsfordon som blir dyrt och innebär mer CO₂-utsläpp. Områden med en hög andel avloppsanläggningar med krav på åtgärder har också getts högre behovspoäng.

Exempel på parametrar som ligger till grund för bedömning av ett VA-planeområdets behov av allmänt VA:

- Antal bostadshus
- Bebyggelseutveckling
- Dricksvattentillgång
- Dricksvattenkvalitet
- Yt- eller grundvattnets status och känslighet
- Avloppslösningar

2.3 Bedömning av möjlighet

För att bedöma möjligheten att förse VA-planeområdena med allmänt vatten och avlopp har en så kallad möjlighetsbedömning gjorts där de ekonomiska effekterna av anslutning med både överföringsledningar samt lokala vatten- och avloppsreningsverk i alla områden studerats. För VA-utvecklingsområden görs möjlighetsbedömning inom arbetet med att ta fram planhandlingar.

För övriga kategorier har antagande gjorts att intäkterna är samma för alla bostadshus, vilket gjort att analysen därför gick ut på att jämföra kostnad per bostad. För att få med effekterna av att lokala vattenverk och reningsverk generellt sett har högre driftskostnader än överföringsledningar har kostnaden för de närmaste 30 åren efter anläggning beräknats. Förutom kostnader för drift och underhåll under den perioden inkluderades även avskrivningar och räntekostnader. Nedan beskrivs metoden för att räkna ut vad det kostar att bygga ut allmänt VA.

För att försörja de bostäder som ingår i ett område behöver ett lokalt ledningsnät byggas mellan husen. För att ta fram kostnad per bostad för lokalt nät har områdets yta och en schablonkostnad per meter ledningsschakt använts.

För varje område, förutom för VA-utvecklingsområden, har ett förslag på anslutning via överföringsledning tagits fram. Detta genom att rita ut en ungefärlig ledningssträckning i ArcGIS mellan områdets yttre gräns och närmaste punkt på det befintliga, allmänna ledningsnätet. Sträckningen har anpassats något för att i möjligaste mån följa lättgrävd mark, till exempel i jordbruksmark, längs vägar och där terrängen inte är så kuperad. Med hjälp av jordartskartan gjordes därefter en bedömning av hur stor andel av ledningssträckan som bedöms vara lättgrävd respektive svårgrävd. Investeringen i överföringsledningarna räknades sedan ut med hjälp av ett schablonbelopp per meter ledningsschakt för lättgrävd respektive svårgrävd sträcka. För alla utom två områden har det antagits finnas ett behov av en lokal spillvattenpumpstation och tryckstegringsstation.

Vid beräkning av kostnaden för att bygga nya lokala vatten- och avloppsreningsverk användes olika nyckeltal beroende på storlek på verk som behövs för området. I områden med 50 eller fler bostadshus antogs stort vatten- och avloppsreningsverk krävas. I områden med färre bostäder antogs litet vatten- och avloppsreningsverk.

2.4 Resultatet av behovs- och miljöbedömningen

De olika områdena har bedömts efter en sammanvägning av behov av allmänt VA och möjlighet att bygga ut den allmänna VA-anläggningen till området.

Utifrån resultatet av den samlade behovs- och möjlighetsbedömningen har områdena delats in i fyra olika områdeskategorier, som beskrivs nedan. Bedömningen är gjort utifrån idag kända förutsättningar och kan komma att revideras under kommande år eller vid förändrade förutsättningar.

Behov av förändringar ska ses över med en regelbunden periodicitet, förslagsvis en gång årligen.

De områden som bedömts ha högst behov av en förändrad VA-försörjning kommer att prioriteras för VA-utbyggnad och VA-utredning inom de kommande åren. Områdena som planeras för VA-utbyggnad finns närmare beskrivna längre ner i dokumentet.

Detaljplaner eller planprogram där tillkommande bebyggelse planeras kan bidra till att omkringliggande fastigheters behov av allmän VA-försörjning förändras eller prioriteras om.

2.5 Beskrivning av områdeskategorier

För att förtydliga hanteringen av VA-försörjningen inom bebyggelse i större sammanhang och hur områdenas olika behov av en förändrad VA-försörjning ser ut har VA-planen använt sig av fyra så kallade områdeskategorier. Inom Riktlinjer för VA-planering som tagits fram inom VA-planen beskrivs hur hantering av bygglov, förhandsbesked, planer, VA-anslutning och utredningar ska hanteras för områdena.

De fyra områdeskategorierna kallas:

- VA-utbyggnadsområden
- VA-utvecklingsområden
- VA-utredningsområden
- VA-bevakningsområden

2.5.1 VA-utbyggnadsområden

VA-utbyggnadsområden har idag enskild vattenförsörjning och avloppshantering, men planeras att tas in i verksamhetsområde för allmänna vattentjänster. Utgångspunkten är att VA-utbyggnadsområdena har behov av både dricksvatten och spillvatten, men det kan finnas undantag. Behov av allmän dagvattenhantering utreds innan utbyggnadsstart.

VA-utbyggnadsområden har utifrån dagens kunskap och bedömningar stora behov av en förändrad VA-försörjning till skydd för recipienter, miljö och hälsa. Det finns goda möjligheter för anslutning till allmänt vatten och avlopp.

En närmare beskrivning av VA-utbyggnadsområdena finns i slutet av dokumentet.

Följande områden klassas som VA-utbyggnadsområden enligt nuvarande kunskapsläge och bedömning.

- Funbo
- Fjällbo
- Hallkved
- Källtorp
- Labruden
- Marielund
- Ensta

Områdenas utbredning framgår i avsnitt 4, Presentation av VA-utbyggnadsområden samt av blå markering i kartan: [Vattentjänstplan Uppsala Vatten](#)

2.5.2 VA-utvecklingsområden

I VA-utvecklingsområden pågår planering för en bostadsutveckling som utifrån dagens kunskap innebär behov av allmänt VA. Områdena som är VA-utvecklingsområden ligger idag utanför verksamhetsområde för minst en vattentjänst och bedöms vara aktuella för utbyggnad inom VA-utbyggnadsplanens genomförandeperiod (10 år).

I de fall där detaljplanen som stödjer tillkommande bebyggelse inte är antagen kan behovet inte fastslås och bedömningen revideras efter eventuella förändringar som görs.

De fastigheter inom VA-utvecklingsområdena som är befintliga och idag har enskilda VA-lösningar bedöms utifrån dagens kunskap ha ett behov av allmän VA-försörjning i de fall tillkommande bebyggelse blir utbyggd enligt senast framtagna handling (primärt planbesked, samråd eller granskningshandling).

Utvecklingsområdena är namngivna efter den/de detaljplaner som gett upphov till behovet. Utvecklingsområdena omfattar i de flesta fall även befintliga fastigheter.

Följande områden klassas som VA-utvecklingsområden enligt nuvarande kunskapsläge och bedömning:

• Almunge-Lövsta 1:147	• Fansta 3:1 m.fl.	• Marielund 3:1
• Bälinge-Nyvla 11:3 m.fl.	• Fullerö skolområde	• Nåsten 1:1 m.fl.
• del av Gottsunda 11:20	• Gottsunda östra	• Planprogram Marielund
• del av Skäggesta 1:14	• Gysta 1:13 och DP för Bälinge-Ekeby 1:2 m.fl.	• Ramstalund 10:1 m.fl.
• Edshammar 9:1	• Hagalund m.fl.	• Sydöstra staden
• Ellsta 2:115, 2:75, 2:42	• Hammarparken m.fl.	• Södra Gunsta etapp 2, m.fl.
	• Kalle Blanks väg	• Södra Stolvreta etapp 1
	• Länna gård	

- Södra Storröta etapp 2 m.fl.
- Tensta-Åsby 18:1
- Västra Librobäck
- Vangsby 1:3 m.fl.

En närmare beskrivning av VA-utvecklingsområdena finns i slutet av dokumentet.

Områdenas utbredning framgår i avsnitt 5, Presentation av VA-utvecklingsområden samt av grön markering på karta: [Vattentjänstplan Uppsala Vatten](#)

2.5.3 VA-utredningsområden

I VA-utredningsområden bedöms det finnas ett behov av en förändrad lösning för vattenförsörjning och/eller omhändertagande av spillvatten, men det är inte klargjort hur det kan lösas på bästa sätt. Utredningar behöver därför utföras för att få ett bättre beslutsunderlag för fortsatt arbete. Det kan finnas möjlighet att påbörja utredningar för några av va-utredningsområdena inom den närmsta tioårsperioden. I varje VA-utredning ska både enskild och allmän vatten- och avloppsförsörjning utredas.

För många av VA-utredningsområdena är det nödvändigt att invänta kommunens inriktning och planering för området eller områden i dess närhet för att kunna sätta upp en närmare tidsplanering för utredningarna. Det kan till exempel handla om detaljplaner som planeras i VA-utredningsområdenas närhet eller att kommunens översiktsplan ger nya planeringsförutsättningar för ett område. I vissa av områdena kan det bli aktuellt att utreda en annan försörjning än traditionell anslutning till allmänt vatten och avlopp.

I väntan på utredning av hur en förbättrad VA-situation ska kunna uppnås behöver den befintliga VA-försörjningen fungera tillfredsställande.

Följande områden klassas som VA-utredningsområden enligt nuvarande kunskapsläge och bedömning:

- Björklinge-Salsta
- Fullerö-Duvboda
- Höggeby
- Hässelby
- Lill-Moga
- Läby-Vadbacka
- Norrhagen
- Näs-Bodarna
- Pustnäs
- Sandbro
- Skyttstennäs
- Vreta
- Vreten/Bergsbrunnna gård

Områdenas utbredning är markerat med lila i karta: [Vattentjänstplan Uppsala Vatten](#)

2.5.4 VA-bevakningsområden

VA-bevakningsområden har enskild vattenförsörjning och avloppshantering som, utifrån den information kommunen har idag, fungerar tillfredsställande. Områdena omfattas inte av planer på exploatering eller utveckling av bebyggelsestrukturen. Om bebyggelsen skulle utökas eller förändras är det dock inte självklart att vatten- och avloppsituationen skulle fungera långsiktigt hållbart.

Kommunen, med huvudansvaret hos miljöförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen, bör därför bevaka till exempel antalet tillkommande

bygglov eller förändring i nyttjandet av bebyggelsen i dessa områden. Bevakningen syftar till att följa om behovet av en förändrad VA-struktur förändras över tid.

Följande områden klassas som VA-bevakningsområden enligt nuvarande kunskapsläge och bedömning, angivna i bokstavsordning, utan inbördes rangordning:

- Almunge-Gränby
- Almunge-Söderby
- Andershov
- Asplunda
- Berga
- Björken
- Blackbo
- Blackstalund
- Borrlövsta
- Burvik
- Bärby
- Dalby-Säby
- Danmarks-Söderby
- Drälinge
- Edshammar
- Eknäs
- Elinge-Vännstarilund
- Finnsta
- Fjuckby
- Fjuckby-Bengtsberg
- Forkarby
- Friberga
- Gränsta
- Gunggräna
- Gysta
- Hagby
- Hagby-Forsa
- Hallkved-Lindvreta
- Helgesta
- Hov
- Ingeborgsby
- Isgrena
- Jumkils-Broby
- Juvansbo
- Järlåsa kyrkby
- Järlåsa-Berg
- Jönninge
- Kambo
- Knivsbrunna
- Korsnäs
- Kungstomt
- Kvicksätra
- Kättgrind
- Kättslinge-Nyslätt
- Kölinge
- Lejsta
- Lena-Ängeby
- Lilla Asplunda
- Lisselbo
- Lund
- Lundvreten-Grimsta
- Marsta
- Myskdalen
- Näsby
- Näs-Focksta
- Onslunda
- Pikbo
- Rasbokils-Tibble östra
- Ribbingebäck
- Rångsta
- Sandbo
- Skuttunge-Eke
- Skyttstennäs norr
- Skärfältens
- Spångtorp
- Stavby
- Stenforsbacka
- Stora Kil/Jobbo
- Ströby
- Ströbylund
- Ströja
- Sämtegen
- Södra Krycklinge
- Tuna
- Ulva
- Vedyxa
- Vänge-Väsby
- Yrestahed/Hammarby
- Ytternäs
- Ålands-Västerby
- Örkälla
- Öster om Häggeby
- Östfora

Områdenas utbredning är markerat med gult i karta: [Vattentjänstplan Uppsala Vatten](#)

3 VA-utbyggnad

3.1 Planerad VA-utbyggnad

Uppsala stad och Uppsala kommun växer kraftigt och under den närmaste tioårsperioden kommer ett antal nya stora bostadsområden byggas.

Nya detaljplaner i kommunens tätorter planeras för allmänt vatten- och avlopp och det bedöms som det bästa alternativet på lång sikt. När nya bostadsområden byggs växer ibland tätorterna ihop med mindre byar och bebyggelsegrupper som idag försörjs med enskild VA-försörjning som då också blir aktuella för VA-anslutning.

De VA-utredningsområden som ligger nära en detaljplan kommer att tas med i beräkningarna vid planering av VA-systemet till detaljplanen och utbyggnad. VA-utredningen som ska göras för dessa områden ska därför genomföras i samband med framtagande av detaljplanen. VA-utredningsområden kan därför bli utbyggnadsområden i samband med antagande av detaljplan.

VA-planens VA-utbyggnadsområden ligger öster om Uppsala, med närhet eller direkt närhet till känsliga recipienter. Områdena har fått höga poäng i behovsbedömningen bland annat utifrån perspektivet att de ligger nära Trehörningen, Funbosjön, Funboån och Sävjaån. Områdena har även fått höga poäng i möjlighetsbedömningen med hänsyn till att det redan finns överföringsledningar från Uppsala som passerar i närheten av områdena och som har god kapacitet för både dricksvatten och spillvatten.

3.2 Vad innebär VA-utbyggnaden för fastighetsägare?

Efter VA-utbyggnad i ett område betalar fastighetsägaren en så kallad anläggningsavgift, som är till för att täcka Uppsala vattens utbyggnadskostnader. Anläggningsavgiften är en engångsavgift och beror av fastighetens tomtstorlek, antal bostadsenheter/lägenheter och hur många vattentjänster som byggts ut (dricksvatten; spillvatten; dagvatten).

Anläggningsavgiften betalas av fastighetsägaren när Uppsala Vatten upprättat och meddelat fastighetsägaren om förbindelsepunkternas placering. Avgiften utgår från den taxa som gäller när förbindelsepunkterna meddelas fastighetsägaren. På Uppsala vattens hemsida finns möjlighet att se hur stor anläggningsavgiften är för en viss fastighet med nu gällande taxa.

Brukningsavgiften är en periodisk avgift som alla fastighetsägare som är anslutna till allmänt vatten och avlopp betalar. Den är till för att täcka kostnader för drift och underhåll av de allmänna VA-anläggningarna. Storleken på både anläggnings- och brukningsavgift beslutas i kommunfullmäktige.

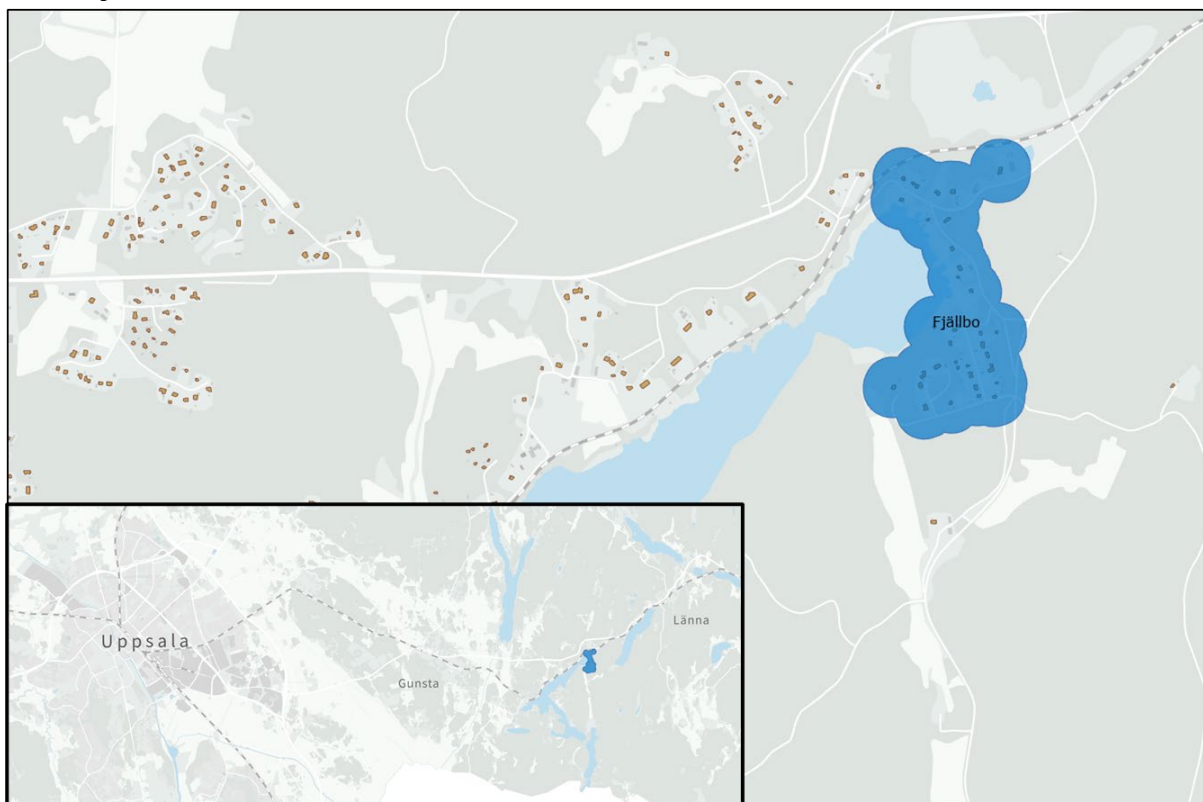
Enligt lagstiftningen kan en fastighetsägare ha rätt till ersättning om den anlagt en ny enskild VA-anläggning som inte längre kan nyttjas när allmänt VA byggs ut till fastigheten. Om ersättning utgår, och ersättningens nivå, beror av anläggningens typ, ålder, skick och vilka kostnader fastighetsägaren haft för anläggningen. En bedömning görs alltid i varje enskilt fall. Mer information om hur bedömningen görs finns på Uppsala vattens hemsida.

De fastighetsägare som berörs av VA-utbyggnad får information om planerna för VA-utbyggnad i sitt område innan, och löpande under processen med VA-utbyggnad.

4 Presentation av VA-utbyggnadsområden

I detta kapitel ges en närmare beskrivning av de VA-utbyggnadsområden som anges i handlingsplan för VA-utbyggnad och som beskrivits ovan. Informationen om områdena har legat till grund för såväl behovs- som möjlighetsbedömningen som gjorts inom ramen för VA-planen.

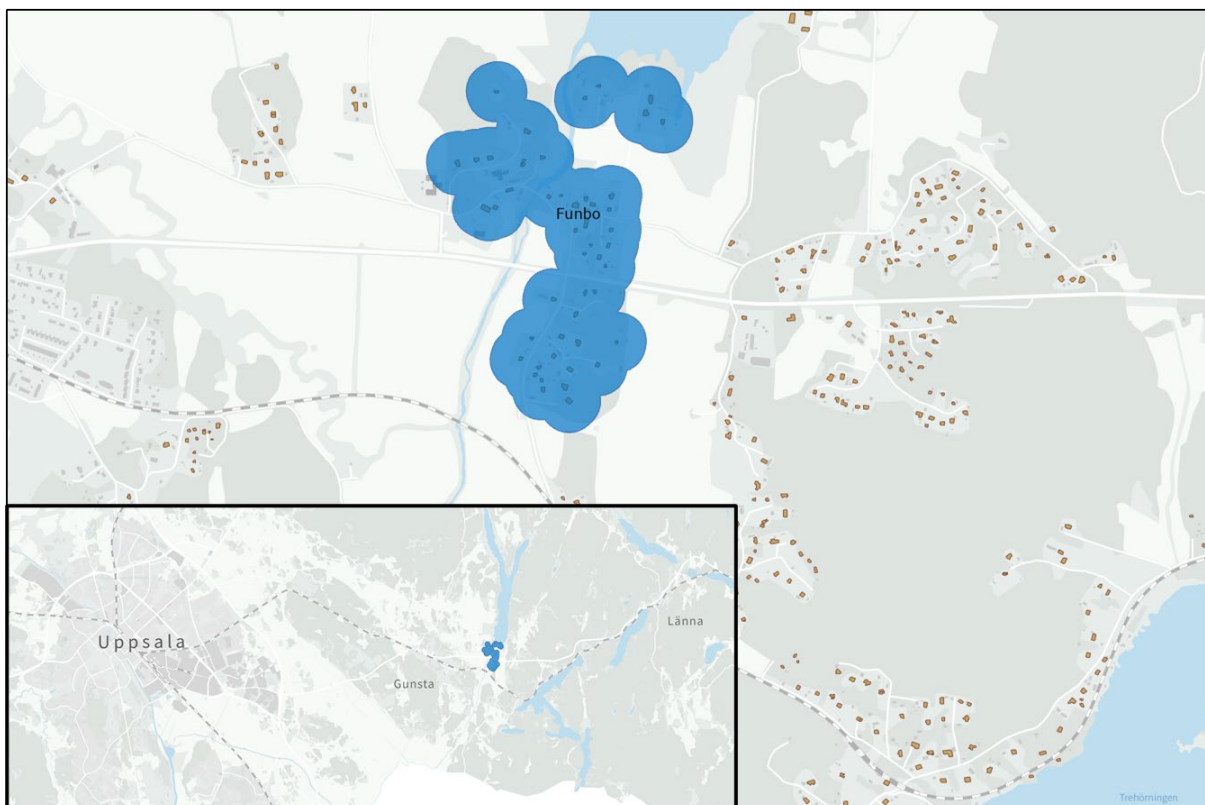
4.1 Fjällbo

Områdesbeskrivning Fjällbo

Antal bostadshus	36
Befintlig VA-försörjning	Enskilda dricksvattenbrunnar och enskilda avloppsanläggningar.
Risk med nuvarande VA-situation ur hälsoskyddssynpunkt	Tomterna i området är relativt små och de ligger delvis uppströms varandra. Höga grundvattennivåer i området ökar risk för avloppspåverkade vattenbrunnar.
Risk med befintlig VA-situation ur miljösynpunkt	Närheten till sjön Trehörningen innebär höga krav på rening för enskilda avloppsanläggningar. Tillståndsplikt för BDT i området.
Recipient/Naturmiljö	Strandnära Trehörningen. Sjön är känslig för ytterligare näringsbelastning. Badplatser i området, dock ej kommunala. Delar av området ligger inom strandskydd.
Exploateringstryck	Stort intresse för exploatering.
Planförhållanden	Närmaste tätort är Länna, som är utpekad i kommunens översiktsplan som prioriterad tätort.
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Goda. Befintliga överföringsledningar för dricksvatten och spillvatten finns.

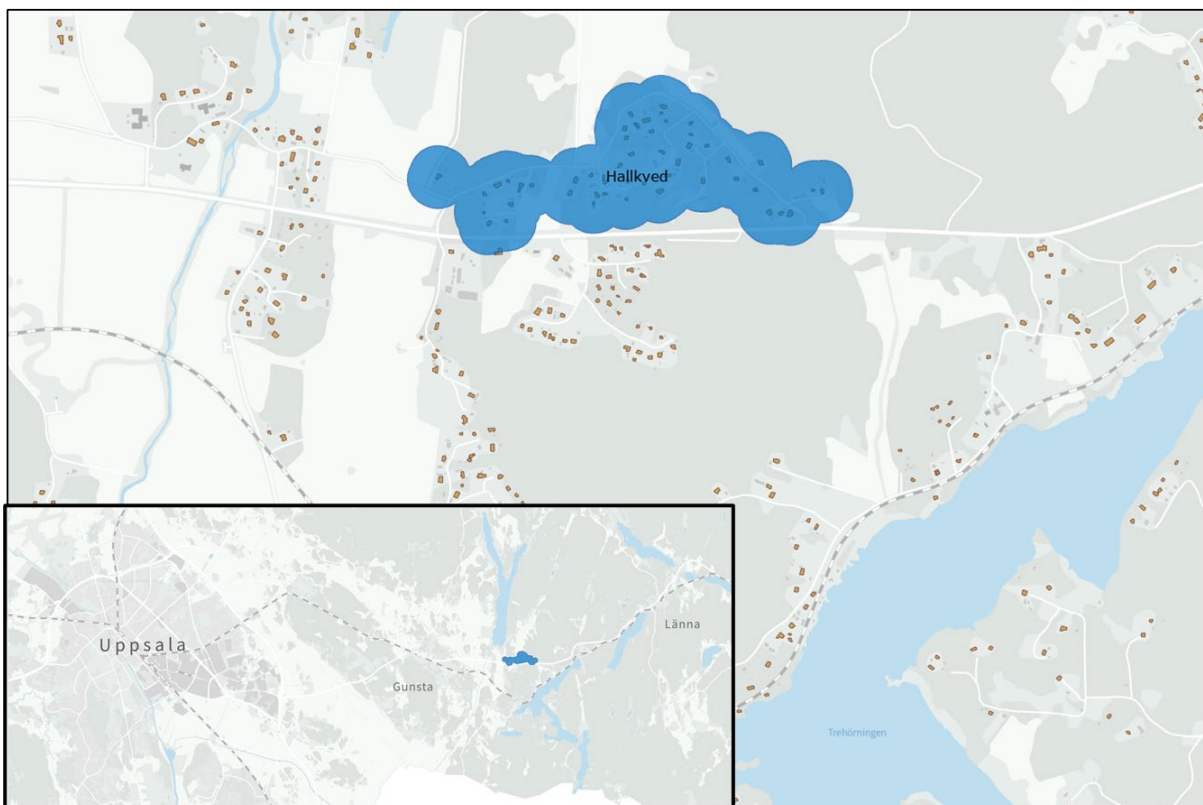
4.2 Funbo

Områdesbeskrivning Funbo

Antal bostadshus	52
Befintlig VA-försörjning	Ungefär hälften av området inklusive skolan och församlingshemmet är kopplade till en gemensam anslutningspunkt till kommunalt nät via pumphus vid skolan. Enskilda dricksvattenbrunnar och enskilda avloppsanläggningar för övriga.
Risk med nuvarande VA-situation ur hälsoskyddssynpunkt	Området ligger inom vattenskyddsområde för Gunsta och har genomsläppliga jordar, vilket innebär stor risk för påverkan på grundvattnet.
Risk med befintlig VA-situation ur miljösynpunkt	Närheten till Funboån och Funbosjön som är Natura2000 innebär höga reningskrav på avloppsanläggningar.
Recipient/Naturmiljö	Området ligger intill Funbosjön. Sjön är känslig för ytterligare näringsbelastning. Delar av området ligger inom strandskydd, Natura 2000 och riksintresse för kulturmiljö.
Exploateringsstryck	Bebyggelsestrycket är i dagsläget relativt lågt.
Planförhållanden	Området ligger inom den fördjupade översiktsplanen för Funbo.
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Goda. Befintliga överföringsledningar för dricksvatten och spillvatten finns.

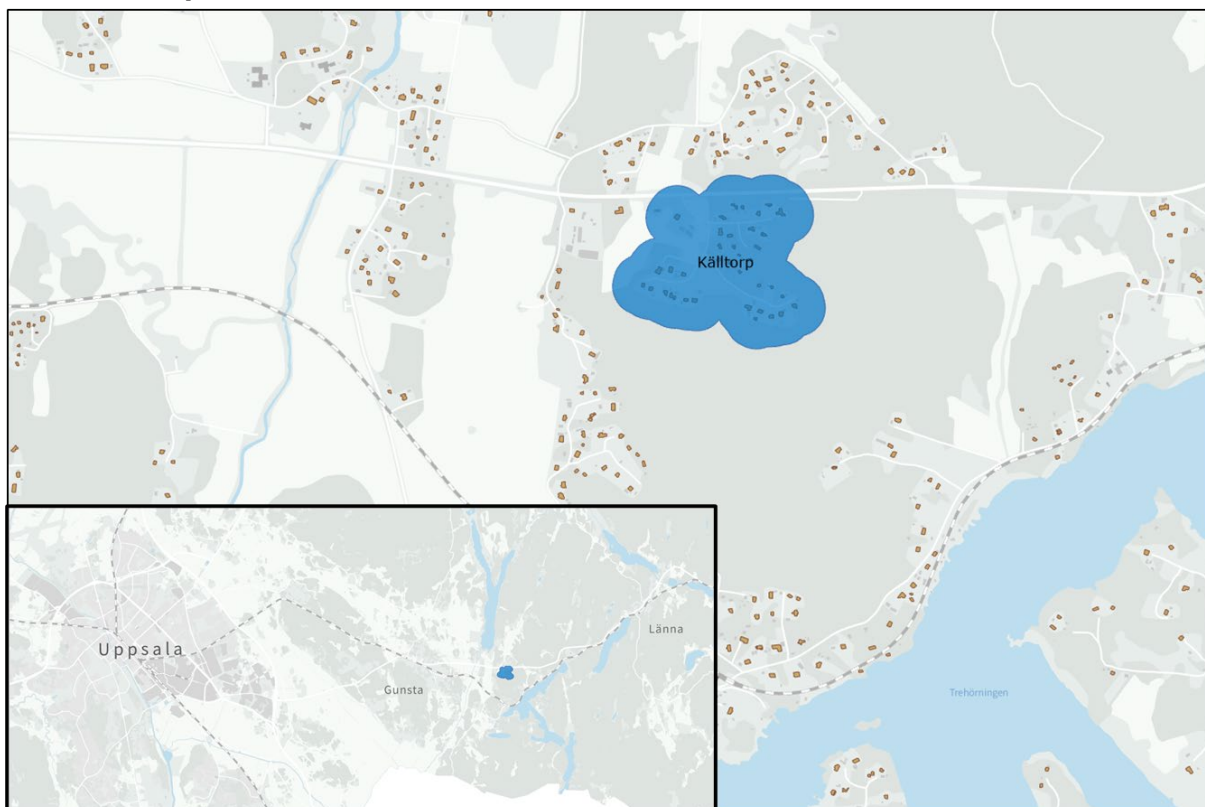
4.3 Hallkved

Områdesbeskrivning Hallkved

Antal bostadshus	56
Befintlig VA-försörjning	Enskilda dricksvattenbrunnar och avloppsanläggningar. Sluten tank för WC är dominerande.
Risk med nuvarande VA-situation ur hälsoskyddssynpunkt	Området ligger inom vattenskyddsområde för Gunsta och har genomsläppliga jordar och berg, vilket innebär stor risk för påverkan på grundvattnet.
Risk med befintlig VA-situation ur miljösynpunkt	Området ligger inom avrinningsområdet för Funbosjön som är Natura-2000-område. Sjön har historiskt belastats med mycket näring och är känslig för ytterligare utsläpp från enskilda avlopp.
Recipient/Naturmiljö	Funbosjön känslig för ytterligare näringsbelastning.
Exploateringstryck	Området har mycket högt bebyggelsestryck.
Planförhållanden	Området ligger inom den fördjupade översiktsplanen för Funbo. Närmaste tätort är Gunsta, som är utpekad i kommunens översiktsplan som prioriterad tätort.
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Goda. Befintliga överföringsledningar för dricksvatten och spillvatten finns.

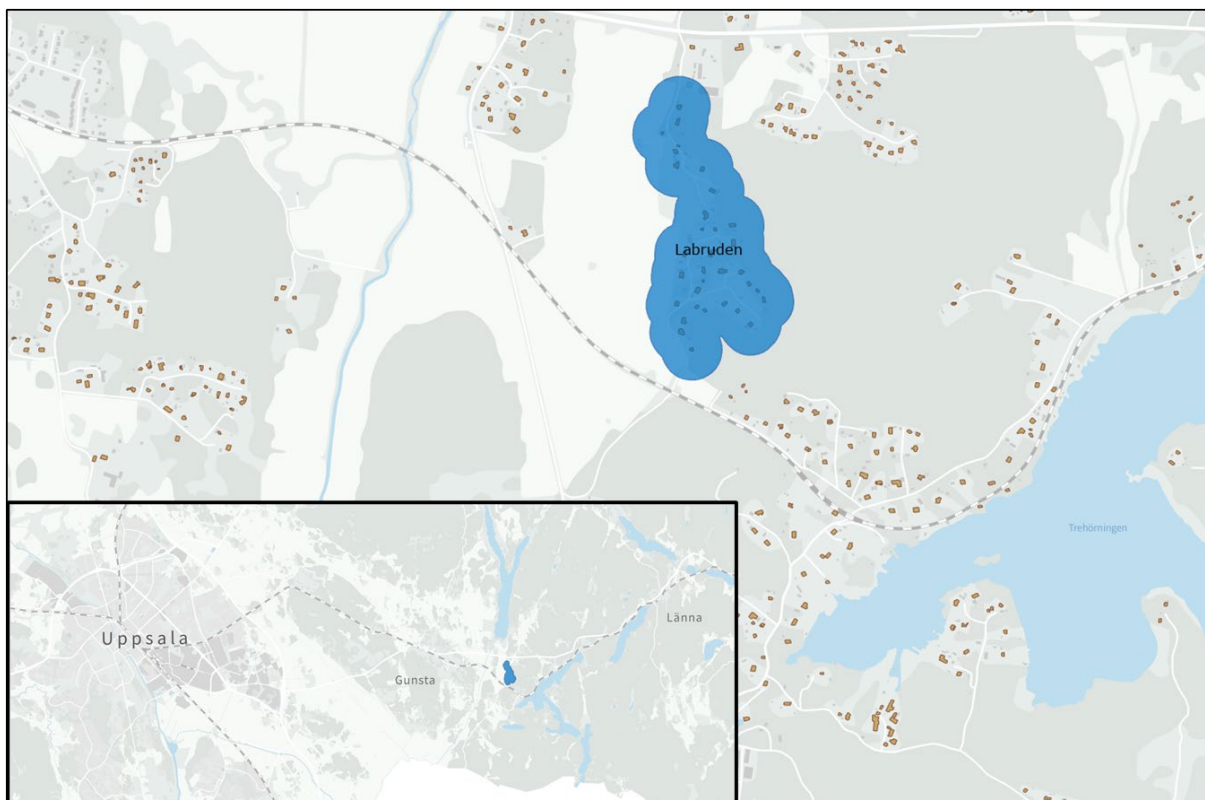
4.4 Källtorp

Områdesbeskrivning Källtorp

Antal bostadshus	40
Befintlig VA-försörjning	Enskilda dricksvattenbrunnar och avloppsanläggningar. Sluten tank för WC dominerar, men några infiltrationer för WC+BDT förekommer.
Risk med nuvarande VA-situation ur hälsoskyddssynpunkt	Relativt små tomter och tätbebyggt. Flertalet fastigheter har sluten tank för allt avloppsvatten för att det är svårt att hitta lämpliga utsläppspunkter för renat avloppsvatten.
Risk med befintlig VA-situation ur miljösynpunkt	Området ligger inom avrinningsområdet för Funbosjön som är Natura-2000-område. Sjön har historiskt belastats med mycket näring och är känslig för ytterligare utsläpp från enskilda avlopp.
Recipient/Naturmiljö	Funbosjön känslig för ytterligare näringsbelastning.
Exploateringstryck	Högt exploateringstryck. Omvandlingsområde.
Planförhållanden	Ligger inom Marielunds planprogramområde. Inom detaljplanelagt område. Närmaste tätort är Gunsta, som är utpekad i kommunens översiktsplan som prioriterad tätort.
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Goda. Befintliga överföringsledningar för dricksvatten och spillvatten finns.

4.5 Labruden

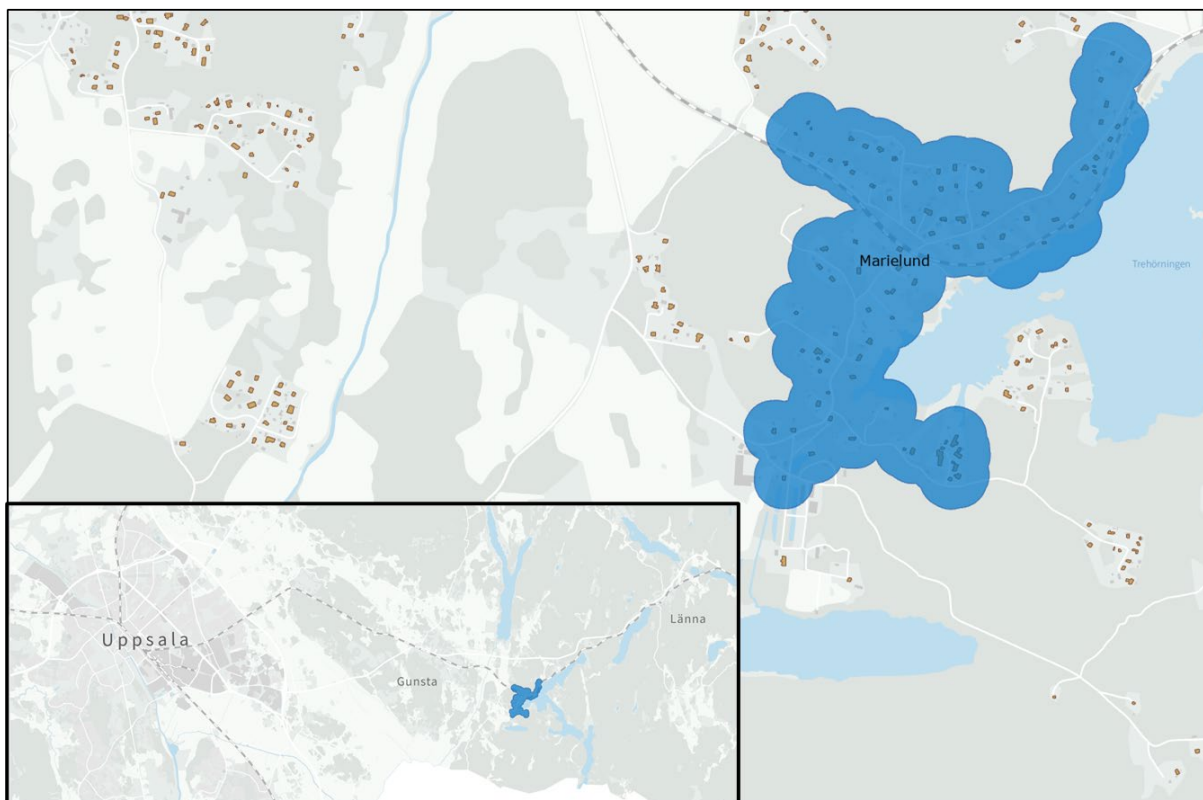

Områdesbeskrivning Labruden

Antal bostadshus	39
Befintlig VA-försörjning	Enskilda dricksvattenbrunnar och avloppsanläggningar, ca 1/3 har sluten tank för WC.
Risk med nuvarande VA-situation ur hälsoskyddssynpunkt	Svårt att hålla skyddsavstånd mellan avlopp och dricksvattenbrunnar på grund av små tomter.
Risk med befintlig VA-situation ur miljösynpunkt	Området ligger inom avrinningsområdet för Funbosjön som är Natura-2000-område. Sjön har historiskt belastats med mycket näring och är känslig för ytterligare utsläpp från enskilda avlopp.
Recipient/Naturmiljö	Funbosjön känslig för ytterligare näringsbelastning.
Exploateringstryck	Högt exploateringstryck. Omvandlingsområde.
Planförhållanden	Ligger inom Marielunds planprogramområde. Närmaste tätort är Gunsta, som är utpekad i kommunens översiktsplan som prioriterad tätort.
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Goda. Befintliga överföringsledningar för dricksvatten och spillvatten finns.

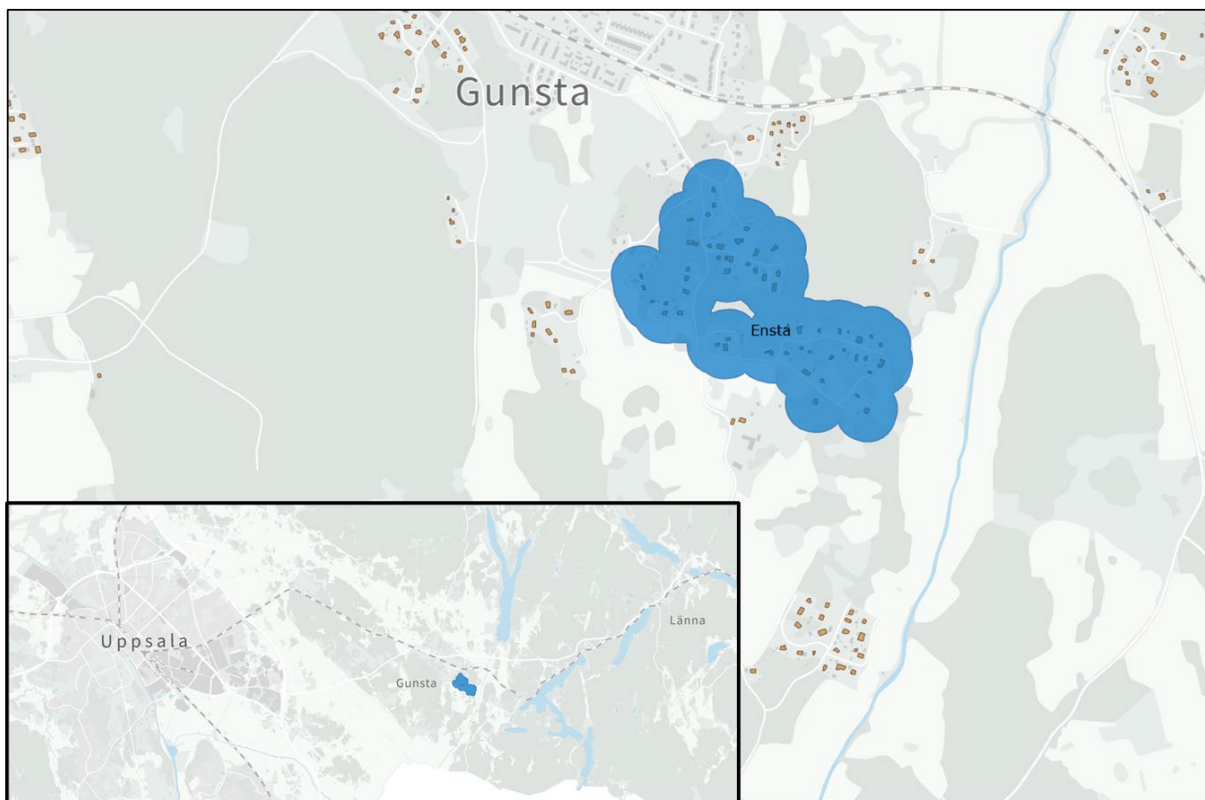
4.6 Marielund

Områdesbeskrivning Marielund

Antal bostadshus	84
Befintlig VA-försörjning	Enskilda lösningar för vatten och avlopp. Många fastigheter har sluten tank för WC.
Risk med nuvarande VA-situation ur hälsoskyddssynpunkt	Svårigheter att upprätthålla tillräckliga skyddsavstånd mellan avlopp och dricksvattenbrunnar. Det finns även vattenanläggningar i området som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter.
Risk med befintlig VA-situation ur miljösynpunkt	Närheten till sjön Trehörningen innebär höga krav på rening för enskilda avloppsanläggningar. Tillståndsplikt för BDT i området.
Recipient/Naturmiljö	Ligger nära Trehörningen. Sjön är känslig för ytterligare näringsbelastning. Badplatser finns i området, dock ej kommunala. Området ligger delvis inom strandskydd.
Exploateringstryck	Högt exploateringstryck. Omvandlingsområde.
Planförhållanden	Ligger inom Marielunds planprogramområde. Inom detaljplanelagt område.
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Goda. Befintliga överföringsledningar för dricksvatten och spillvatten finns.

4.7 Ensta

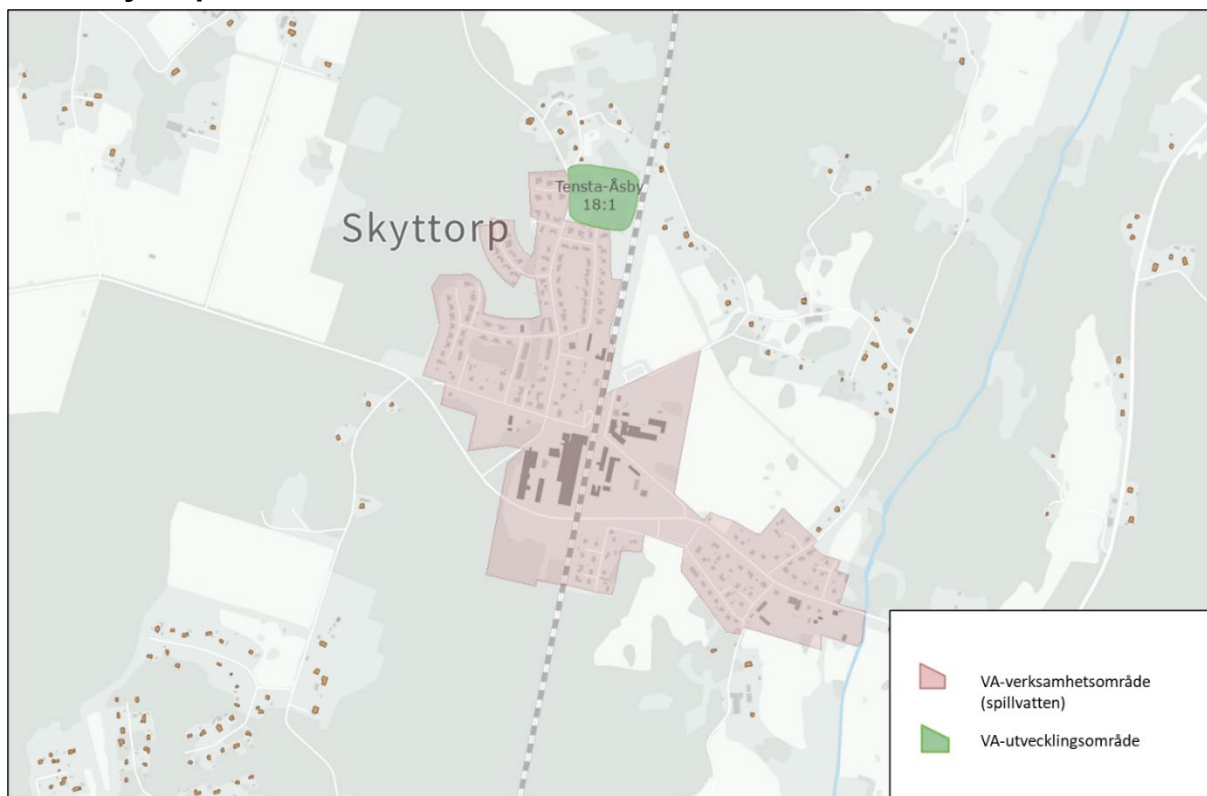
Områdesbeskrivning Ensta

Antal bostadshus	56 bostadshus
Befintlig VA-försörjning	Generellt enskilda lösningar för vatten och avlopp. Vissa fastigheter har anslutning till kommunalt dricksvatten.
Risk med nuvarande VA-situation ur hälsoskyddssynpunkt	Sommartid finns vissa begränsningar i dricksvattentillgången i enskilda brunnar.
Risk med befintlig VA-situation ur miljösynpunkt	Viss andel avlopp som inte uppfyller god funktion.
Recipient/Naturmiljö	Ligger inom Sävjaåns/Funbosjöns avrinningsområde.
Exploateringsstryck	Området bedöms inte bli föremål för någon större förtätning av bostadsfastigheter. Andelen permanentboende ökar i området.
Planförhållanden	Detaljplan Ensta (1962) och detaljplan Östra Ensta (2004) omfattar ca 50 procent av området. Området gränsar i väster till relativt ny detaljplan Södra Gunsta (2016).
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Goda. Området ligger nära befintligt verksamhetsområde för spillvatten och dricksvatten.

5 Presentation av VA-utvecklingsområden

I detta avsnitt ges en närmare beskrivning av de VA-utvecklingsområden som anges i vattentjänstplanen och som beskrivits ovan. Informationen om områdena har legat till grund för bedömningen av områdets behov av allmänt VA.

5.1 Skyttorp

Skyttorp tätort har ca 650 invånare. Orten är utpekad som prioriterad tätort i gällande Översiktsplan (2016) för Uppsala kommun, vilket innebär att ny bebyggelse är prioriterad på orten. Skyttorp ligger till största del inom verksamhetsområde (geografiskt område där Uppsala Vatten har ansvar för VA-försörjningen) för vatten, spillvatten och dagvatten, dock är det enstaka fastigheter i tätortens ytterområden som ligger utanför verksamhetsområde.

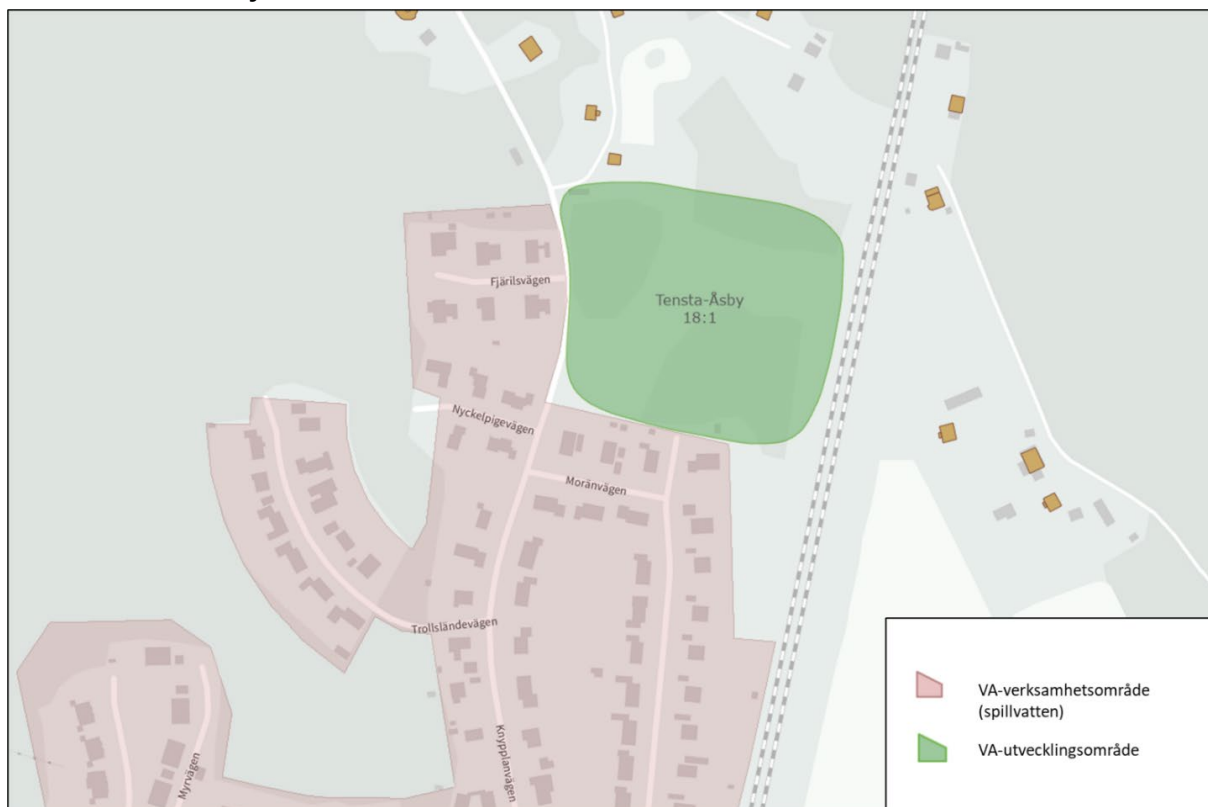
I Skyttorp finns ett vattenverk som tar råvatten från Vattholmaåsen. Spillvattenrening sker i ett lokalt avloppsreningsverk.

Inom den närmaste 10-årsperioden planerar kommunen att utveckla följande område vilket gör att VA-verksamhetsområdet behöver utökas:

- Detaljplan Tensta-Åsby 18:1

Området planeras för drygt 30 nya bostäder under tidsperioden som bedöms ha ett behov av allmänt VA. Eftersom detaljplanen är under framtagande behöver bedömningen revideras efter att planerna fått laga kraft.

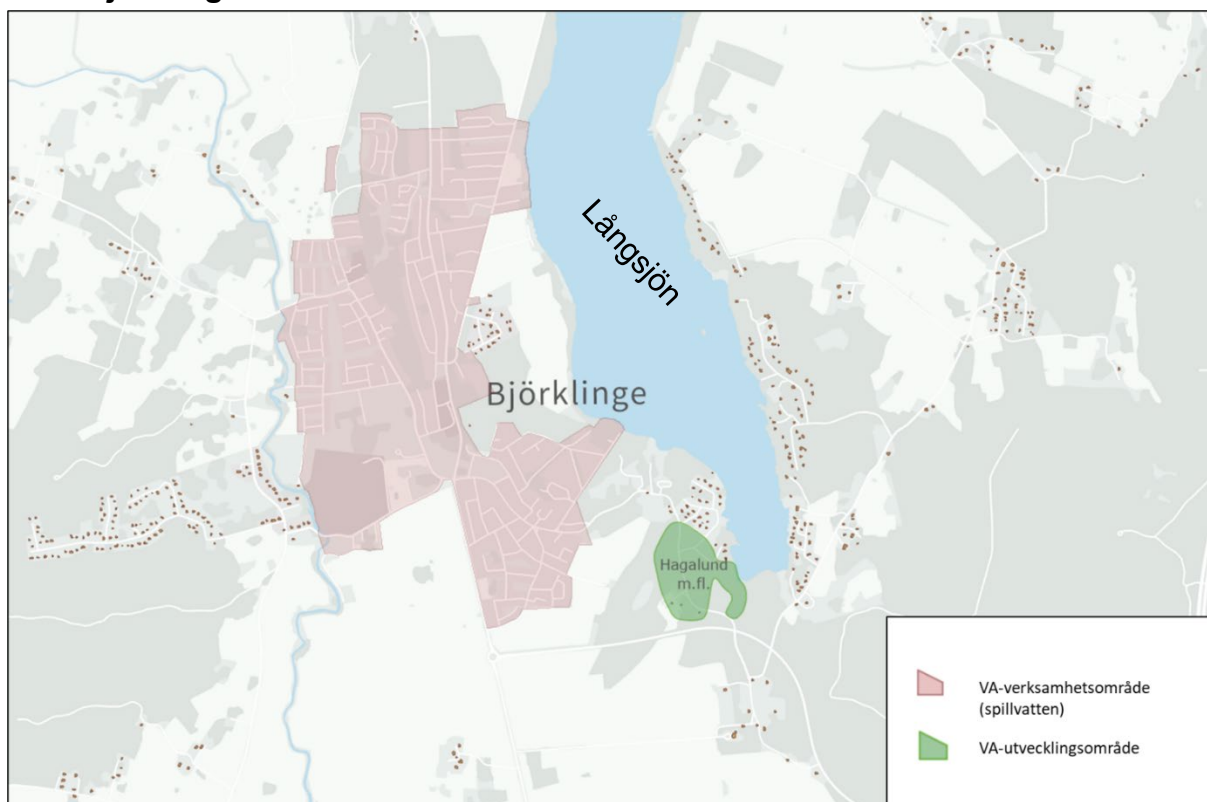
5.1.1 Tensta-Åsby 18:1

Områdesbeskrivning Tensta-Åsby 18:1,

Planerad bebyggelse	Tensta-Åsby 18:1, ca 30 bostäder
Befintlig bebyggelse	-
Befintlig VA-försörjning	Området har ingen VA-försörjning idag
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området ligger intill befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i söder och väster
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Skyttorp. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta aktuellt detaljplaneområde. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorten inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsen.</p> <p>Området ligger inom vattenskyddsområde. Enligt kommunens lågpunktskartering är området instängt, risk för översvämning måste utredas under detaljplanearbetet.</p> <p>Med nuvarande utformning av planområdet bedöms det finnas behov av allmän dagvattenhantering för samtliga fastigheter och vägar inom området. Bästa tekniska lösning för omhändertagande av dagvatten kommer utredas i senare skede.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Skyttorp
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Angränsande till området ligger 9 befintliga fastigheter där behov av allmänt VA kan behöva utredas framöver. Bedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft. Detaljplanen är i startskede

5.2 Björklinge

Björklinge tätort har ca 3400 invånare. Orten är utpekad som prioriterad tätort i gällande Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun, vilket innebär att ny bebyggelse är prioriterad på orten. Björklinges centrala delar ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Ytterområden väster och öster om Björklinge har idag enskilda VA-lösningar eller är anslutna till den allmänna anläggningen som försörjningsområden.

Vattenförsörjningen i Björklinge är uppbyggd kring Björklingeåsen. Björklinges vattenverk och avloppsreningsverk försörjer förutom Björklinge även Läby och Skuttunge.

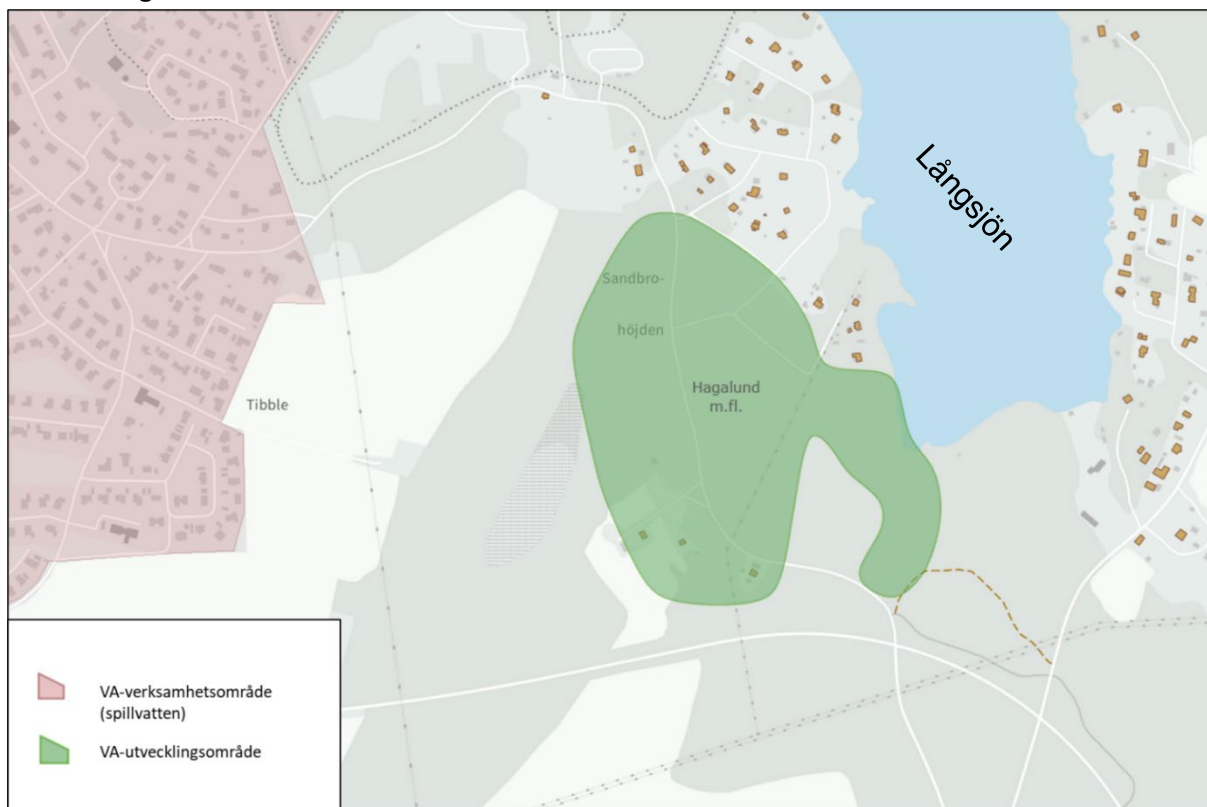
I de delar av Björklinge som lutar mot Långsjön är dagvattenhanteringen utmanande. I det regeringsbeslut gällande skydd för Långsjön anges att avloppsvatten (som definitionsmässigt även omfattar dagvatten) inte får ledas till sjön. På grund av kopplingen mellan grundvatten och sjön, samt till skydd för dricksvattnet är det inte heller möjligt att infiltrera dagvatten i området. En utredning pågår för hur dagvattnet ska hanteras framöver.

Inom närmaste 10-årsperiod planerar kommunen att utveckla följande område vilket gör att VA-verksamhetsområdet (geografiskt område där Uppsala Vatten har ansvar för VA-försörjningen) behöver utökas:

- Detaljplan Hagalund

Området planeras för totalt ca 50 nya bostäder. Intill Hagalund finns ett område med ca 45 befintliga (utredningsområde Sandbro) som idag försörjs med enskilda VA-lösningar som ska tas med i planeringen vid utbyggnaden av detaljplanen för Hagalund.

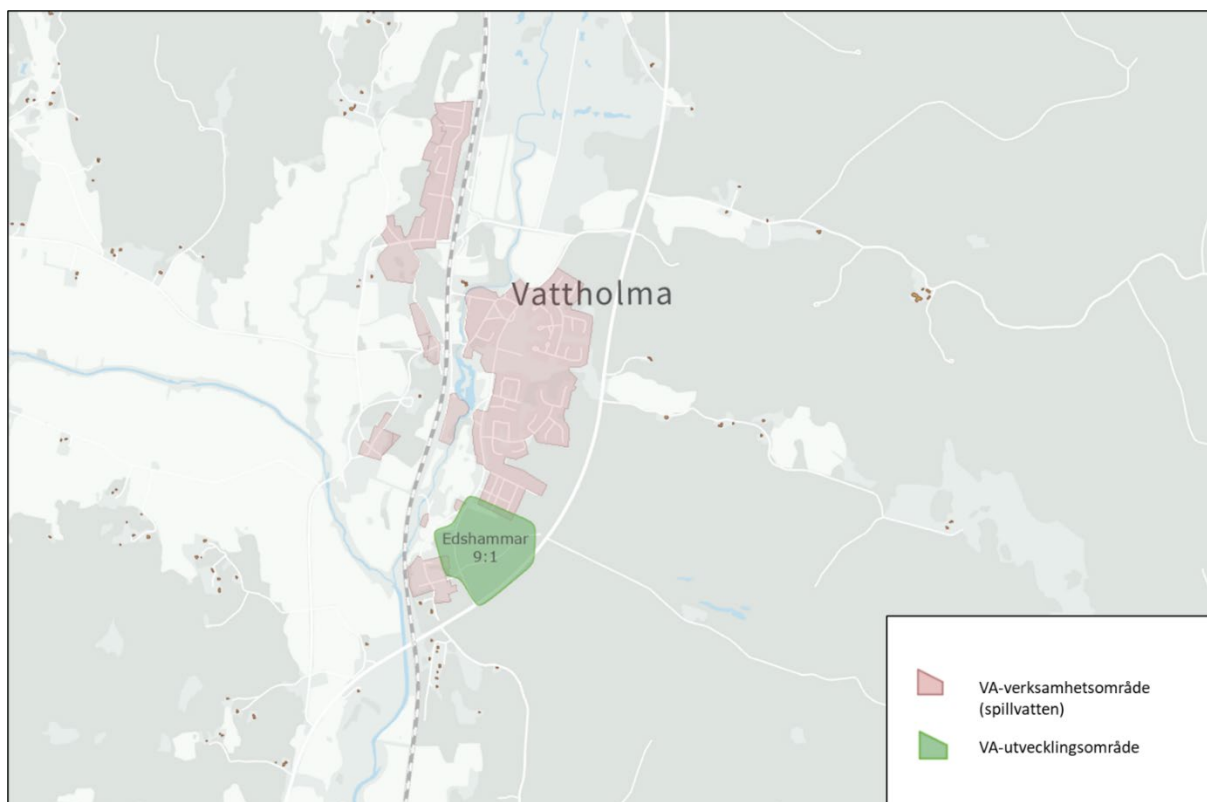
5.2.1 Hagalund med flera

Områdesbeskrivning Hagalund med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Hagalund, 50 friliggande villor
Befintlig bebyggelse	3 bostadshus
Befintlig VA-försörjning	Området har enskild VA-försörjning. Befintliga fastigheter har idag krav på sluten tank för allt spillvatten på grund av recipient med förbud som utsläpp av avloppsvatten (Långsjön.)
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	350 m
Bedömning av behov	Vid en utbyggnad av planområdet kommer området som helhet bli så tätbebyggt att det inte är lämpligt att försörja området med enskilda VA-anläggningar. Området ligger inom vattenskyddsområde för Björklings dricksvattentäkt och intill Långsjön med regeringsbeslut som förbjuder utsläpp av avloppsvatten till sjön. I planområdet bedöms finnas behov för en utbyggnad av den allmänna dagvattenanläggningen för hantering av dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området. Bästa tekniska lösning för omhändertagande av dagvatten kommer utredas i senare skede.
Inom prioriterad tätort	Ja, Björklinge
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Svårt att lösa dagvattenhanteringen på ett bra sätt i området på grund av förbud mot infiltration och utsläpp till sjön. Goda möjligheter att ansluta vatten och spillvatten.
Övrigt	Området ligger intill ett befintligt område med 45 bostadsfastigheter vilket är klassificerat som VA-utredningsområde i vattentjänstplanen. De befintliga fastigheterna behöver tas med i planeringen vid utbyggnaden av allmänt VA till planområdet. Detaljplanen fick laga kraft 2006.

5.3 Vattholma

Vattholma tätort har ca 2500 invånare. Orten är utpekad som prioriterad tätort i gällande Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun, vilket innebär att orten är prioriterade för ny bebyggelse. Hela Vattholma förutom enstaka fastigheter ligger inom verksamhetsområde för vatten och spillvatten. Större delen av tätorten ligger inom verksamhetsområde för dagvatten.

Vattenförsörjningen i Vattholma är uppbyggd kring Vattholmaåsen och är delvis gemensam med Skyttorp. Vattholma har ett lokalt avloppsreningsverk och ett lokalt vattenverk. En utredning pågår för att se över möjligheterna att på sikt ansluta Vattholmas vatten och spillvatten till Storvreta.

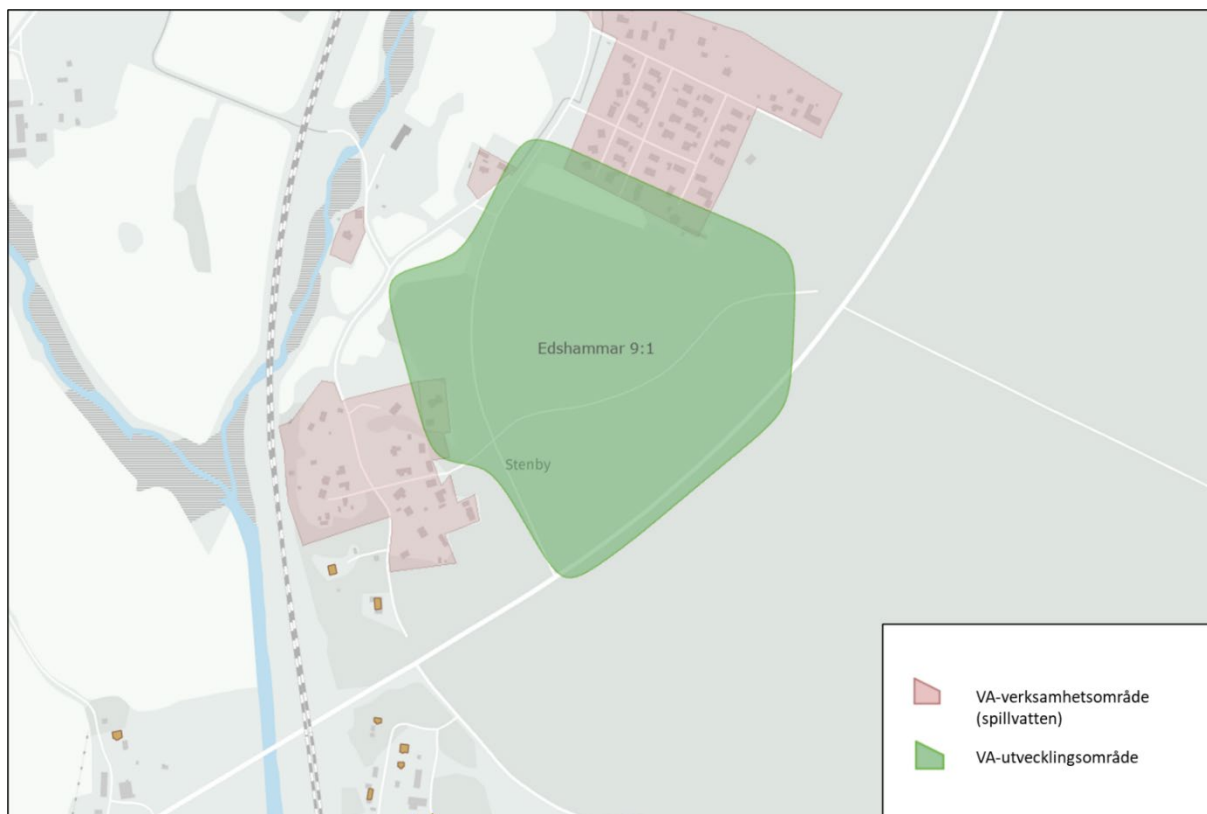
Inom den närmaste 10-årsperioden planerar kommunen att utveckla följande område vilket gör att VA-verksamhetsområdet (geografiskt område där Uppsala Vatten har ansvar för VA-försörjningen) behöver utökas:

- Detaljplan Edshammar 9:1

Inom detta område planeras för totalt ca 150 nya bostäder. Eftersom detaljplanen är under framtagande behöver bedömningen revideras efter att planerna fått laga kraft.

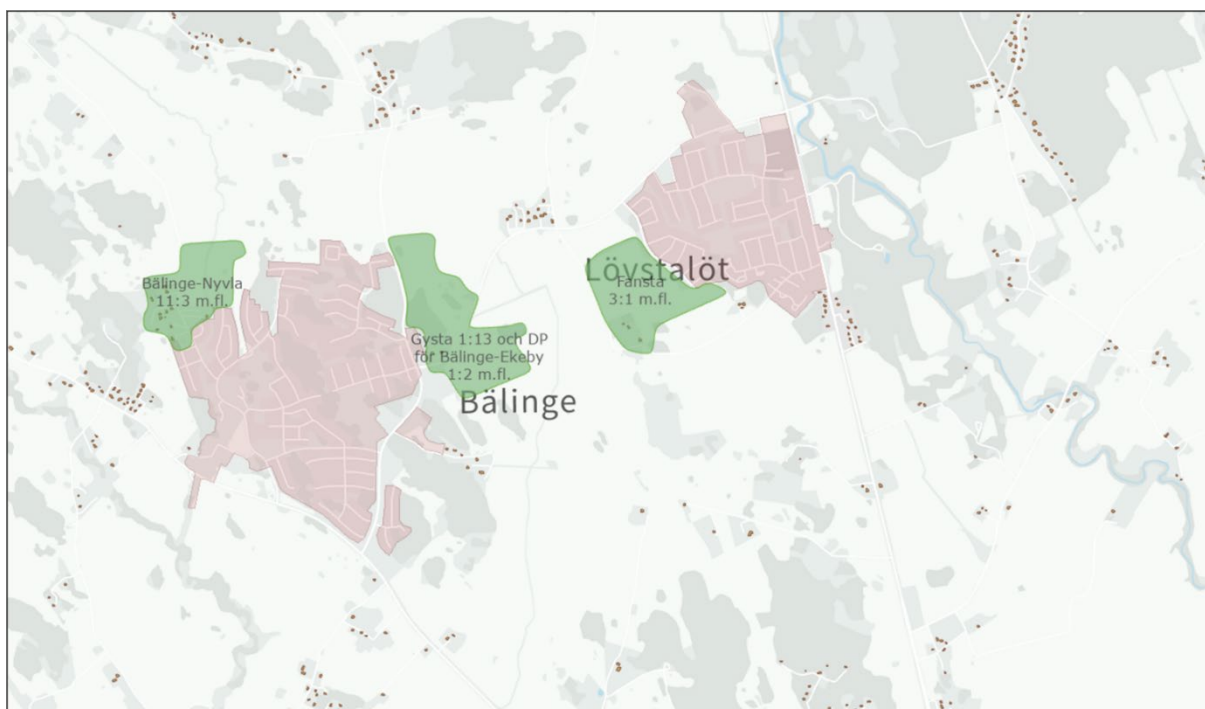
5.3.1 Edshammar 9:1

Områdesbeskrivning Edshammar 9:1

Planerad bebyggelse	Edshammar 9:1, ca 150 bostäder
Befintlig bebyggelse	-
Befintlig VA-försörjning	Området har ingen VA-försörjning idag
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området ligger intill befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i flera riktningar.
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Vattholma. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta aktuellt detaljplaneområde. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorten inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsende.</p> <p>Området ligger inom vattenskyddsområde och inom område med stor risk för grundvattenpåverkan. Enligt kommunens lågpunktskartering är delar av området instängt och risk för översvämning måste utredas under detaljplanearbetet.</p> <p>Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna dagvattenanläggningen för hantering av dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området. Bästa tekniska lösning för omhändertagande av dagvatten kommer utredas i senare skede.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Vattholma
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Förnyad bedömning måste göras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft. Samråd för detaljplanen genomfördes mars-april 2022

5.4 Bålinge och Lövstalöt

Bålinge tätort har ca 2500 invånare och Lövstalöt har 1500 invånare. Orterna är utpekade som prioriterade tätorter i gällande Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun, vilket innebär att orterna är prioriterade för ny bebyggelse. Större delen av tätorterna ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten.

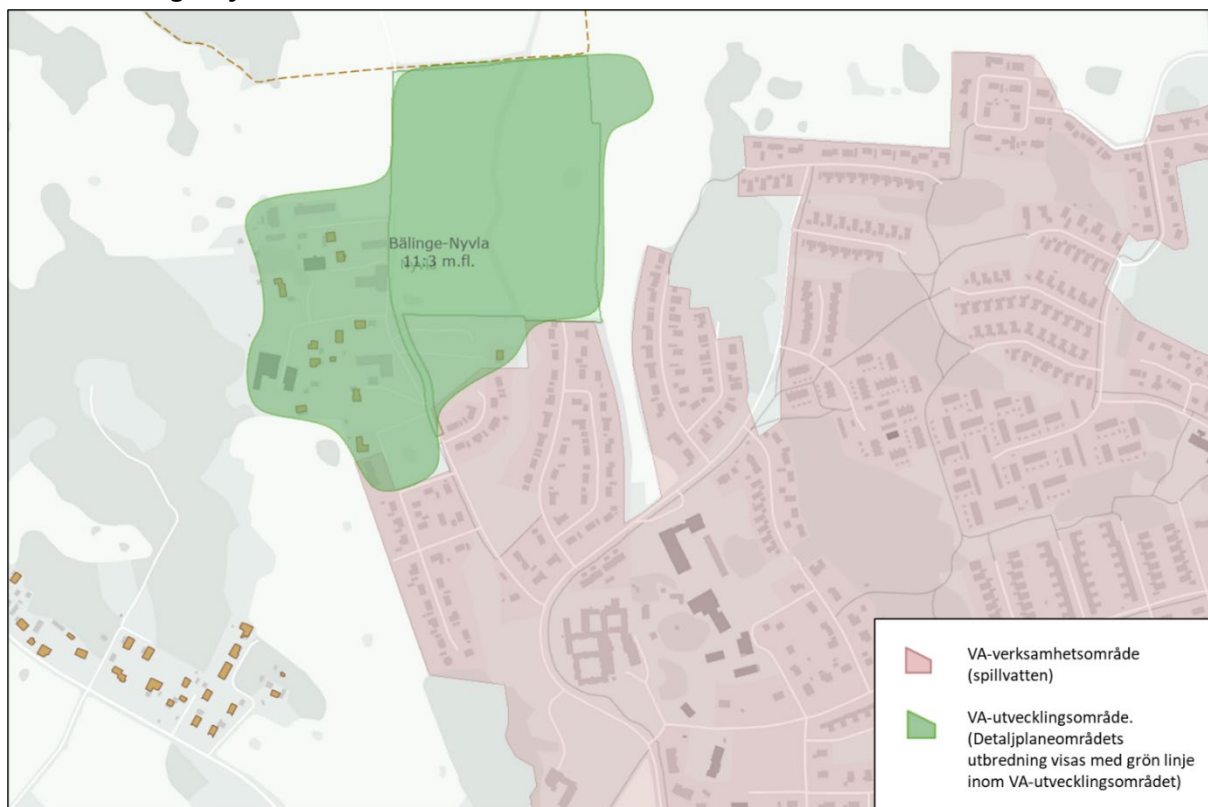
Ett vattenverk i Lövstalöt försörjer de båda orterna med dricksvatten. Spillvatten leds via en överföringsledning till Kungsängsverket i Uppsala stad. Ett nytt vattenverk planeras i Storvreta som i framtiden även ska försörja Lövstalöt och Bålinge. Ett nytt vattenverk kommer medföra en god kapacitet att försörja samtliga tre tätorter med dricksvatten och vid dimensioneringen tas det även höjd för framtida bebyggelse.

Inom den närmaste 10-årsperioden planerar kommunen att utveckla följande områden vilket gör att VA-verksamhetsområdet (geografiskt område där Uppsala Vatten har ansvar för VA-försörjningen) behöver utökas:

- Detaljplan Bålinge-Nyvia 11:3
- Detaljplan Gysta 1:13 och Bålinge-Ekeby 1:2
- Detaljplan Fansta 3:1

Inom dessa områden planeras för totalt ca 250 nya bostäder. Utöver det finns ca 20 befintliga fastigheter intill tätorterna som idag försörjs med enskilda VA-lösningar och som i och med planläggningen blir en del av det större sammanhang som behovet av allmänt VA ska bedömas för. Eftersom dessa detaljplaner är under framtagande behöver bedömningarna revideras efter att planerna fått laga kraft.

5.4.1 Bälinge-Nyvla 11:3 med flera

Områdesbeskrivning Bälinge-Nyvla 11:3 med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Bälinge-Nyvla 11:3, 75 bostäder
Befintlig bebyggelse	10 bostäder
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs med enskilda VA-lösningar. Delar av området är anslutet till allmän spillvattenanläggning via enskilda ledningar (försörjningsområde). Gemensam enskild dricksvattenförsörjning för delar av området.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i söder.
Bedömning av behov	Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Bälinge. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta både aktuellt detaljplaneområde och angränsande befintliga fastigheter. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorten inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsen. Den allmänna dagvattenanläggningen kommer byggas ut för att hantera dagvatten från detaljplaneområdets nya fastigheter samt för avvattning av hela områdets vägar. Befintliga fastigheter i området är stora och dagvatten bedöms kunna tas omhand inom varje fastighet.
Inom prioriterad tätort	Ja, Bälinge
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är försörjningsområde för allmänt spillvatten utreds innan utbyggnad. Bedömningen måste revideras efter att detaljplanen fått laga kraft. Detaljplanen antogs i april 2023 men är överklagad.

5.4.2 Gysta 1:13 och Bälinge Ekeby 1:2 med flera

Områdesbeskrivning Gysta 1:13 och Bälinge Ekeby 1:2 med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Gysta 1:13, 50 bostäder Detaljplan Bälinge-Ekeby 1:2, 200 bostäder och en förskola
Befintlig bebyggelse	2 bostäder
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs idag med enskilda spillvattenanläggningar. Området är anslutet till allmän vattenanläggning via enskilda ledningar (försörjningsområde).
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i väster.
Bedömning av behov	Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Bälinge. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta både aktuellt detaljplaneområde och angränsande befintliga fastigheter. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorten inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsen. Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna dagvattenanläggningen för hantering av dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området.
Inom prioriterad tätort	Ja, Bälinge
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede. En detaljerad utredning kommer att utföras innan utbyggnad. Behovsbedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft. Samråd för detaljplanerna genomfördes april-juni 2023.

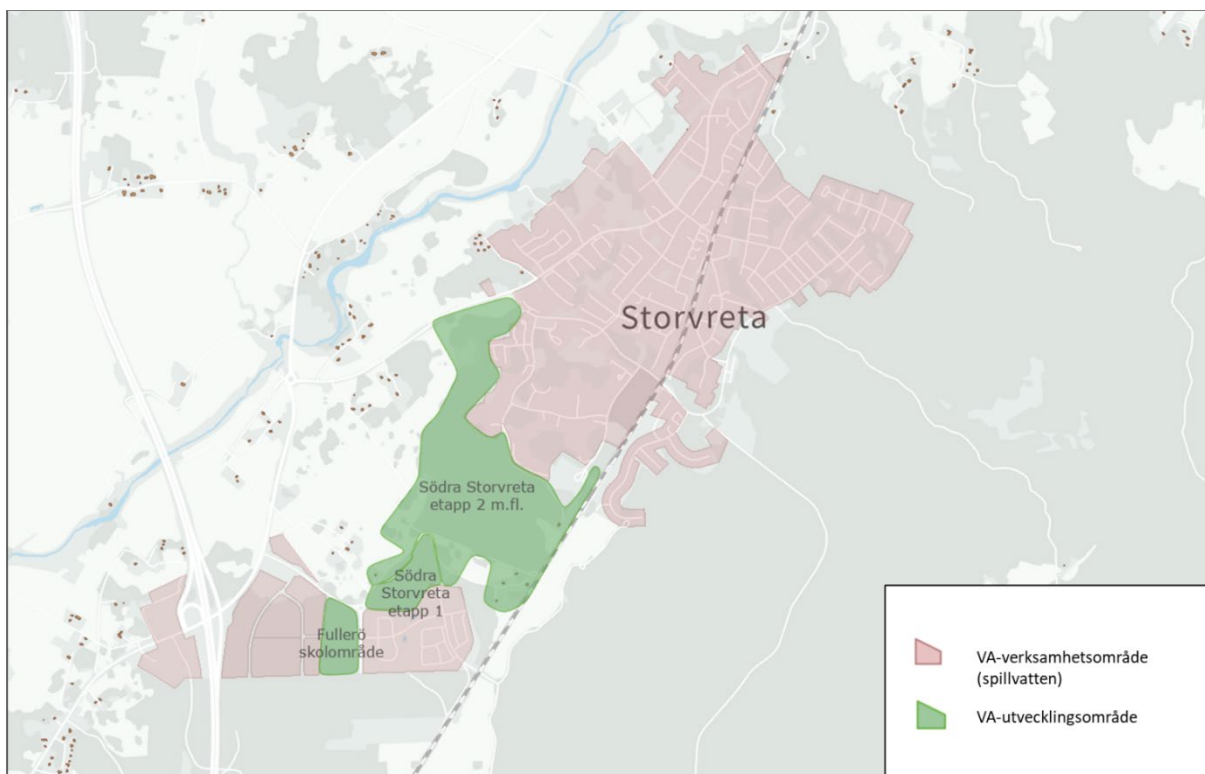
5.4.3 Fansta 3:1 med flera

Områdesbeskrivning Fansta 3:1 med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Fansta 3:1, del av Lövsstälöt, 130 bostäder
Befintlig bebyggelse	3 bostäder
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs med enskilda VA-lösningar.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i öster.
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Lövsstälöt. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta både aktuellt detaljplaneområde och angränsande befintliga fastigheter. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorten inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsende.</p> <p>Området ligger inom vattenskyddsområde.</p> <p>Den allmänna dagvattenanläggningen kommer byggas ut för att hantera dagvatten från detaljplaneområdets nya fastigheter samt för avvattning av hela områdets vägar. Befintliga fastigheter i området är stora och dagvatten bedöms kunna tas omhand inom varje fastighet.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Bälinge-Lövsstälöt
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	<p>Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede. En detaljerad utredning kommer att ske innan utbyggnad.</p> <p>Behovsbedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft. Detaljplanen är i startskede.</p>

5.5 Storvreta

Storvreta tätort har ca 6400 invånare. Orten är utpekad som prioriterad tätort i gällande Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun, vilket innebär att ny bebyggelse är prioriterad på orten. Hela tätorten förutom enstaka fastigheter är inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten.

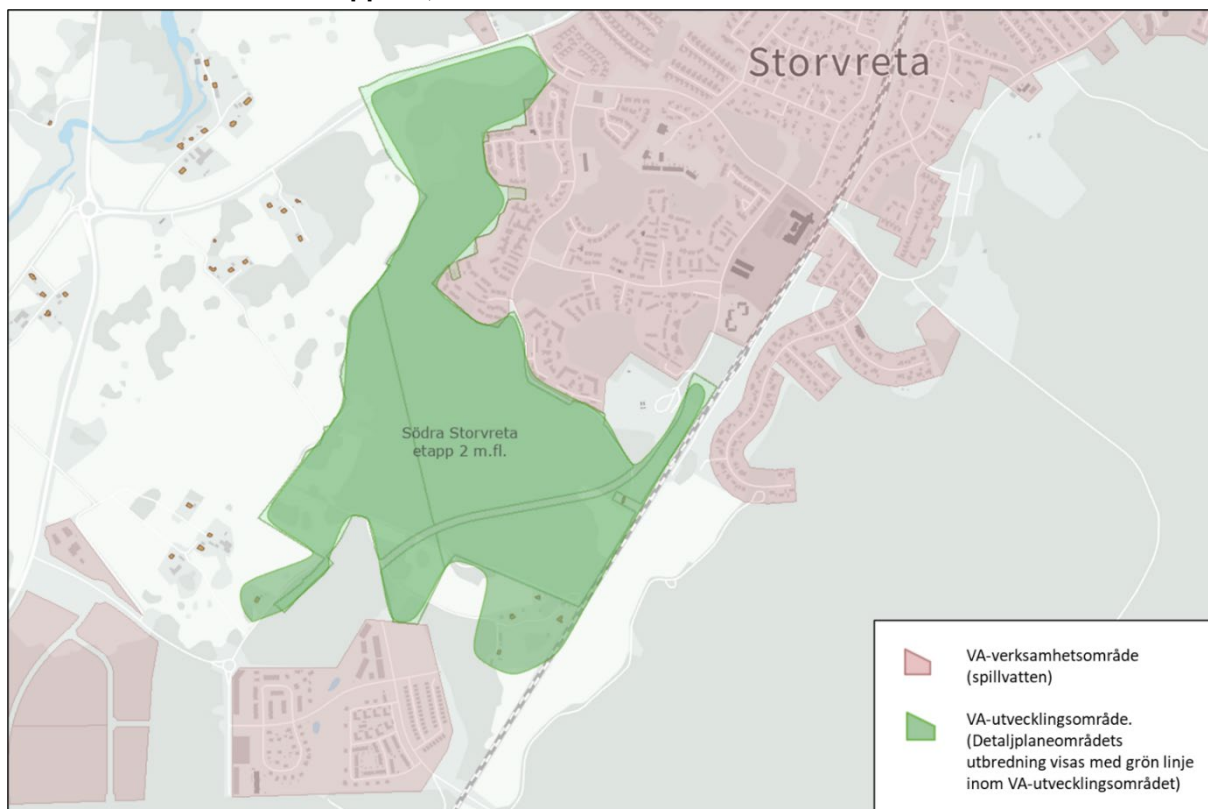
Storvreta vattenförsörjning är uppbyggd kring Vattholmaåsen. Storvretas vattenverk försörjer även Fullerö. Ett nytt vattenverk med kapacitet att försörja 25 000 personer planeras till år 2024. Vattenverket dimensioneras för att kunna förse även Bälinge, Lövstalöt, Vattholma och Skyttorp med dricksvatten samt för att medge framtida bebyggelseutveckling. Avloppsreningsverket har möjlighet att ta emot spillvatten från 10 000 personer innan krav på kväverening inträder, vilket medför behov av ombyggnation och nytt tillstånd. Uppsala Vatten genomför en vägvalsutredning kring spillvattenhanteringen i Storvreta, Vattholma och Skyttorp som ska ligga till grund för beslut kring mest lämplig framtida utformning för omhändertagandet av spillvattnet i de tre orterna.

Inom närmaste 10-årsperiod planerar kommunen att utveckla följande områden vilket gör att VA-verksamhetsområdet (geografiskt område där Uppsala Vatten har ansvar för VA-försörjningen) behöver utökas:

- Detaljplan Södra Storvreta etapp 2
- Detaljplan Södra Storvreta etapp 1
- Detaljplan Fullerö skolområde

Inom dessa områden planeras för totalt ca 975 nya bostäder, och skola och förskola. Utöver det finns ca 6 befintliga fastigheter i tätorten som idag försörjs med enskilda VA-lösningar och som i och med planläggningen blir en del av det större sammanhang som behovet av allmänt VA ska bedömas för. Eftersom dessa detaljplaner är under framtagande behöver bedömningarna revideras efter att planerna fått laga kraft.

5.5.1 Södra Storvreta etapp 2.1, 2.2 med flera

Områdesbeskrivning Södra Storvreta etapp 2 med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Södra Storvreta etapp 2, 700 bostäder
Befintlig bebyggelse	6 bostäder
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs med enskilda VA-lösningar.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i norr.
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Storvreta. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta både aktuellt detaljplaneområde och angränsande befintliga fastigheter. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorten inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsen.</p> <p>Området ligger till största del inom vattenskyddsområde. Innestängda ytor förekommer inom området.</p> <p>Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna dagvattenanläggningen för hantering av dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Storvreta
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	<p>Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad.</p> <p>Behovsbedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft. Detaljplanen är i startskede.</p>

5.5.2 Södra Störvreta etapp 1

Områdesbeskrivning Södra Störvreta etapp 2 med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Södra Störvreta etapp 1, 125 bostäder
Befintlig bebyggelse	Ingen befintlig bebyggelse
Befintlig VA-försörjning	Inga enskilda VA-lösningar.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i söder.
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Störvreta. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta både aktuellt detaljplaneområde och angränsande befintliga fastigheter. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorten inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsen.</p> <p>Området ligger delvis inom vattenskyddsområde. Innestängda ytor förekommer inom området.</p> <p>Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna dagvattenanläggningen för hantering av dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Störvreta
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	<p>Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad.</p> <p>Detaljplanen fick laga kraft 2022</p>

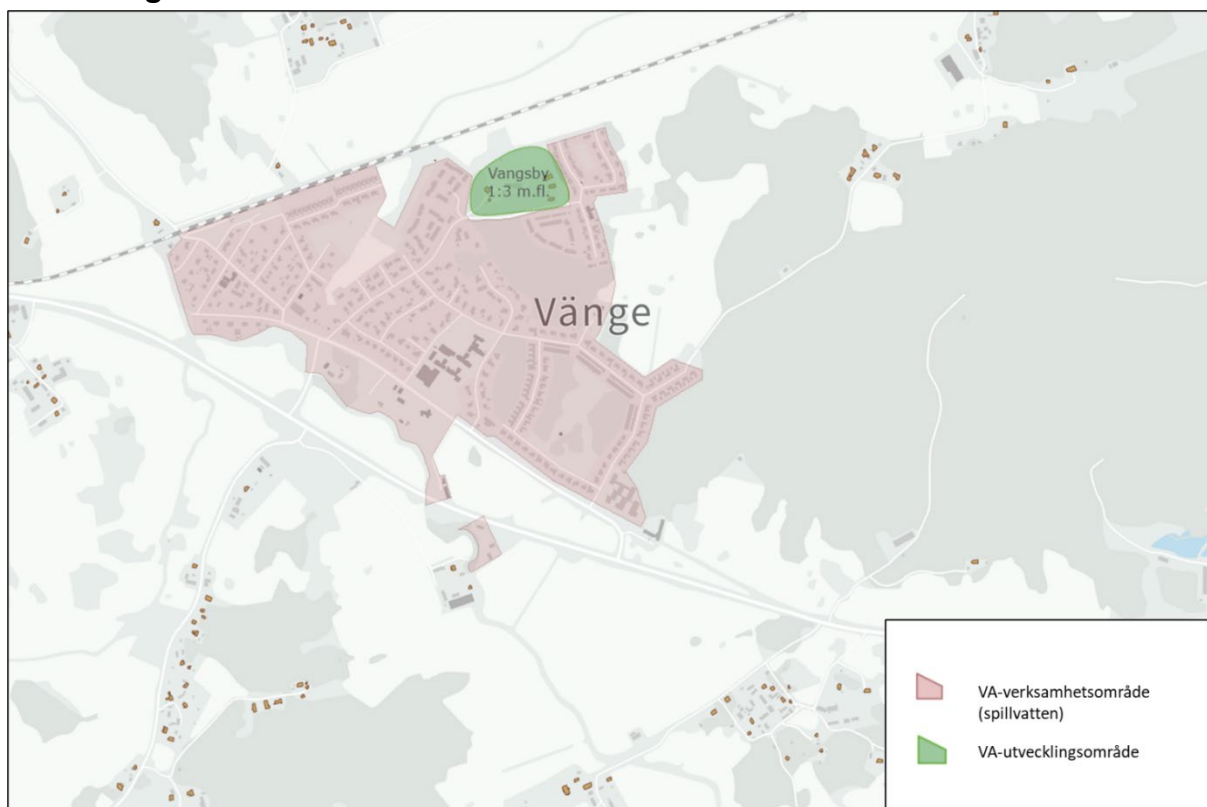
5.5.3 Fullerö skolområde

Områdesbeskrivning Fullerö skolområde

Planerad bebyggelse	Detaljplan Fullerö skolområde, 150 bostäder
Befintlig bebyggelse	Ingen befintlig bebyggelse
Befintlig VA-försörjning	Inga enskilda VA-lösningar.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i öster och väster.
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Storvreta. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta både aktuellt detaljplaneområde och angränsande befintliga fastigheter. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorter inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsende.</p> <p>Området ligger delvis inom vattenskyddsområde. Innestängda ytor förekommer inom området.</p> <p>Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna dagvattenanläggningen för hantering av dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Storvreta
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	<p>Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad.</p> <p>Behovsbedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft.</p> <p>Samråd för detaljplanen genomfördes september-oktober 2022.</p>

5.6 Vänge

Vänge tätort har ca 1300 invånare och är utpekad som en prioriterad tätort i gällande Översiktplan 2016 för Uppsala kommun. Hela tätorten är inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten.

Vänge försörjs med dricksvatten från en lokal grundvattentäkt. Vattentillgången är begränsad och avloppsreningsverket börjar närma sig maximal belastning.

Inom närmaste 10-årsperiod planerar kommunen att utveckla följande område vilket gör att VA-verksamhetsområdet (område där fastigheter har ett behov av en allmän VA-lösning) behöver utökas:

- Detaljplan Vangsby 1:3

Inom detta område planeras för totalt ca 50 nya bostäder. Utöver de planerade fastigheterna finns det ca 5 befintliga fastigheter intill planområdet som idag försörjs med enskilda VA-lösningar och som i och med planläggningen blir del av det större sammanhang som behovet av allmänt VA ska bedömas för. Eftersom detaljplanen ännu är under framtagande behöver bedömningarna revideras efter att planen vunnit laga kraft.

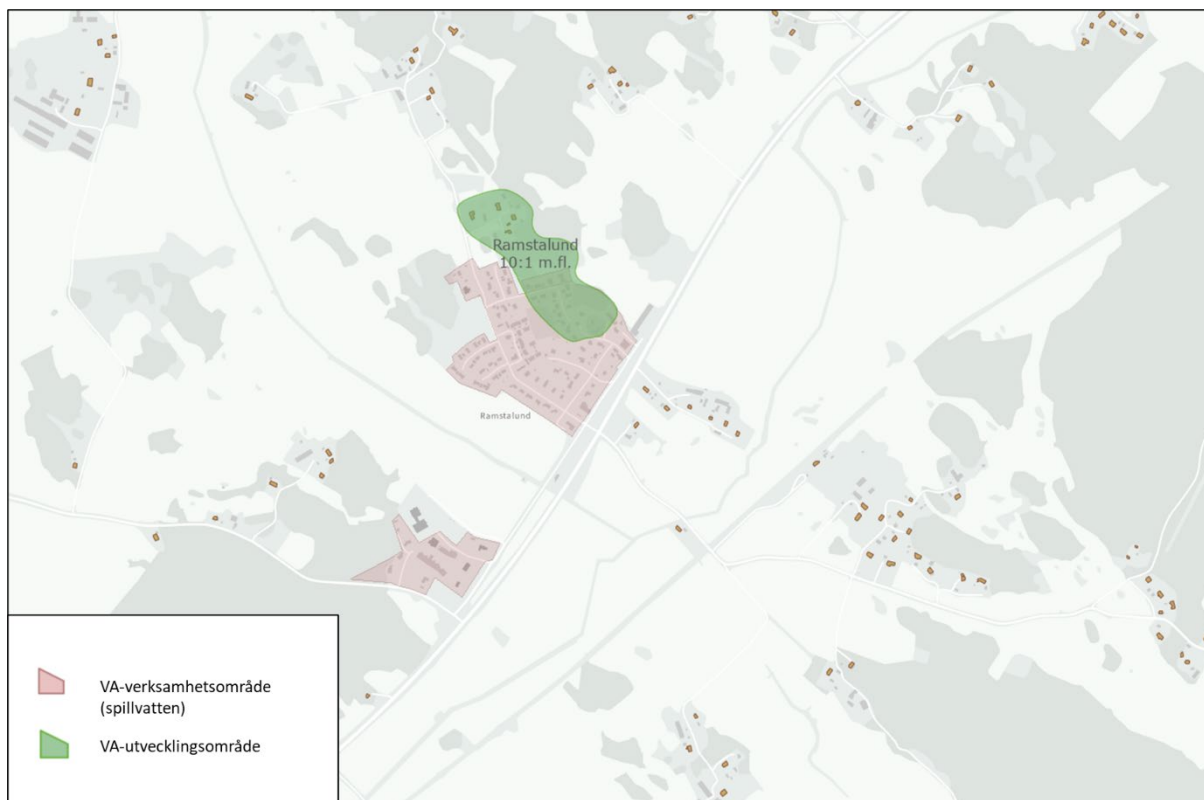
5.6.1 Vangsby 1:3 med flera

Områdesbeskrivning Vangsby 1:3 med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Vangsby 1:3, ca 50 bostäder
Befintlig bebyggelse	5 bostäder
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs idag med enskilda VA-lösningar.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i söder, öster och väster
Bedömning av behov	<p>Vid en utbyggnad av planområdet kommer området som helhet bli så tättbebyggt att det inte är lämpligt att försörja området med enskilda VA-anläggningar.</p> <p>Området ligger i direkt anslutning till övrig samlad bebyggelse i Vänge. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta både aktuellt detaljplaneområde och angränsande befintliga fastigheter. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorten inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsen.</p> <p>Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna dagvattenanläggningen för hantering av dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Vänge
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	<p>Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad.</p> <p>Behovsbedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft.</p> <p>Detaljplanen är i startskede.</p>

5.6.2 Ramstalund

Ramstalund har ca 370 invånare och större delen av tätorten är inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Dricksvattnet produceras i ett lokalt vattenverk och avloppet renas i ett lokalt avloppsreningsverk.

Inom närmaste 10-årsperiod planeras utveckling i följande område som gör att VA-verksamhetsområdet (område där fastigheter har ett behov av en allmän VA-lösning) behöver utökas:

- Detaljplan Ramstalund 10:1

Inom detta område planeras för totalt ca 25 nya bostäder. I angränsning till planområdet finns 5 befintliga fastigheter som idag helt och hållet försörjs med enskilda VA-lösningar och som i och med planläggningen blir del av det större sammanhang som behovet av allmänt VA ska bedömas för. Ytterligare 17 fastigheter i angränsning till planområdet har enskild dagvattenhantering. De befintliga fastigheterna behöver tas med i planeringen vid utbyggnaden av allmänt VA till planområdet.

Eftersom detaljplanen ännu är under framtagande behöver bedömningarna revideras efter att planen fått laga kraft.

5.6.3 Ramstalund 10:1 med flera

Den nordvästra delen av VA-utvecklingsområdet omfattas ej av verksamhetsområde för dricksvatten och spillvatten. Verksamhetsområde för dagvatten saknas i hela VA-utvecklingsområdet. Den rosafärgade ytan visar utbredningen av verksamhetsområde för spillvatten.

Områdesbeskrivning Ramstalund 10:1 med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Ramstalund 10:1, ca 25 bostäder
Befintlig bebyggelse	5 bostadshus ligger utanför verksamhetsområde för vatten och spillvatten och dagvatten. Ytterligare 17 bostadshus ligger utanför verksamhetsområde för dagvatten.
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs idag med enskilda VA-lösningar.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i söder och väster.
Bedömning av behov	Vid en utbyggnad av planområdet kommer området som helhet bli så tätbebyggt att det inte är lämpligt att försörja området med enskilda VA-anläggningar. Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Ramstalund. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta både aktuellt detaljplaneområde och angränsande befintliga fastigheter. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorter inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsende. Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna dagvattenanläggningen för hantering av dagvatten för fastigheter inom planområdet och befintliga fastigheter söder om planområdet. Fastigheterna norr om detaljplanen är så pass stora att en fortsatt enskild dagvattenhantering är lämplig.
Inom prioriterad tätort	Nej

Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning

God.

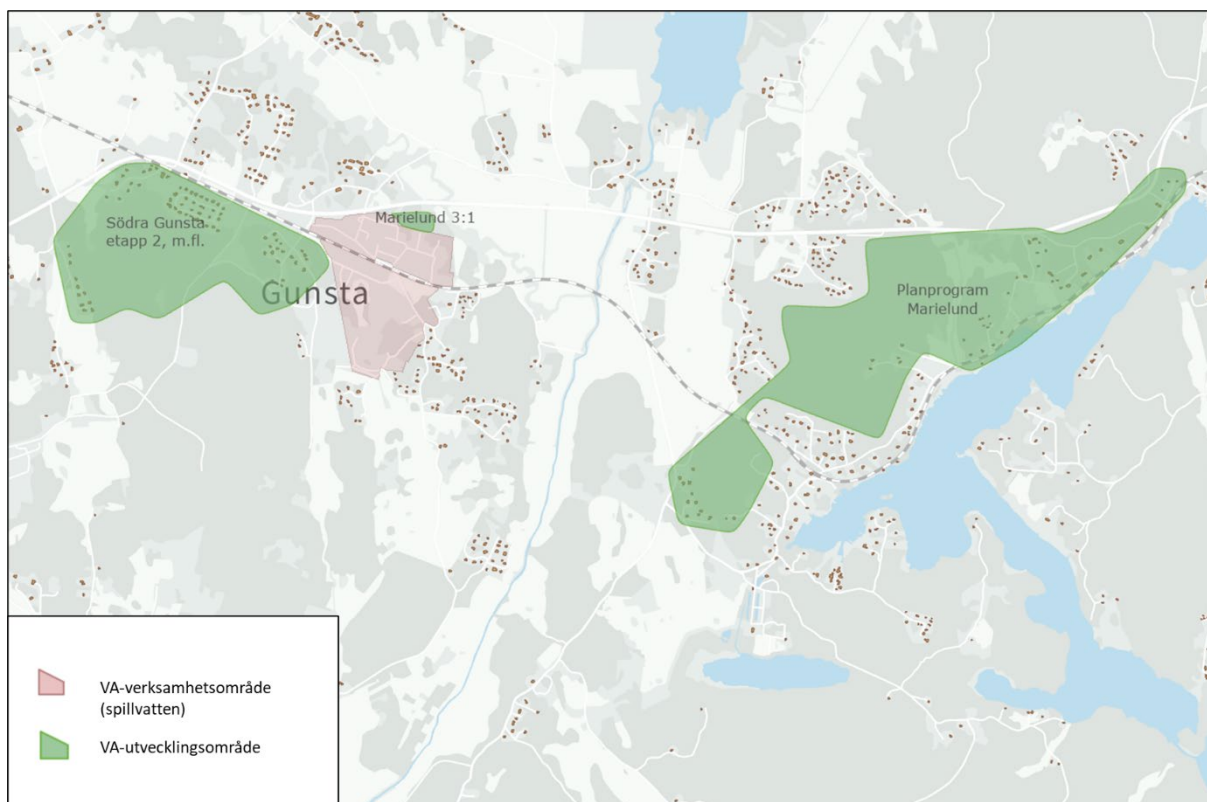
Övrigt

Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad.

Behovsbedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft.

Samråd för detaljplanen genomfördes augusti-september 2022.

5.7 Gunsta och Marielund

I området Gunsta och Marielund bor idag ca 1200 personer. Spillvatten från Gunsta och Marielund leds i överföringsledning in till Uppsala och Kungsängsverket. På motsvarande vis leds dricksvatten ut från Uppsala till Gunsta och Marielund via överföringsledning. Endast centrala delar av Gunsta omfattas idag av verksamhetsområde (geografiskt område där Uppsala Vatten har ansvar för VA-försörjningen) för vatten, spillvatten och dagvatten. Områden utanför Gunsta har idag enskilda VA-lösningar eller är anslutna till den allmänna anläggningen som försörjningsområden.

Den fördjupade översiktsplanen för Funbo anger utvecklingsmöjligheter i området kring Gunsta och Marielund. I den fördjupade översiktsplanen anges en möjlig tätortsutveckling på mellan 1000 och 1500 nya bostäder, skola och centrumverksamhet. För Marielund finns även ett planprogram som anger en möjlig utveckling om ca 520 bostäder samt skola och förskola.

Vid utredning av framtida VA-försörjning i Gunsta har konstaterats problem med saltvatteninträngning i lokala brunnar och brist på grundvatten. På grund av vattenkvaliteten i Trehörningen och Funboån och Sävjaån är det angeläget att underlätta för anslutning av befintliga bostäder med enskilda avlopp till den allmänna anläggningen. Sävjaåns uppnår ej god kemisk status och har måttlig ekologisk status.

Inom närmaste 10-årsperiod planeras utveckling i följande område som gör att VA-verksamhetsområdet (område där fastigheter har ett behov av en allmän VA-lösning) behöver utökas:

- Detaljplan Marielund 3:1, norra Gunsta
- DP Södra Gunsta etapp 2 (del I och II)
- Marielund planprogram

Inom dessa områden planeras för totalt ca 600 nya fastigheter inom tidsperioden. I området finns också ett utbyggnadsområde (Ensta) där VA ska byggas till ett befintligt område samt de fastigheter som i och med planläggning blir del av en sammanhållen bebyggelse som anses behöva lösa sin VA-försörjning i ett större sammanhang. Eftersom detaljplanerna ännu är under framtagande behöver bedömningarna revideras efter att planerna vunnit laga kraft.

Befintliga ledningar till och från Uppsala har tillräcklig kapacitet för de områden som planeras under närmsta 10-årsperiod. Kapacitet finns dock inte för fullständigt utbyggt Planprogram Marielund.

5.7.1 Södra Gunsta etapp 2, del I och II, med flera

Områdesbeskrivning Södra Gunsta etapp 2, del I och II, med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan Södra Gunsta etapp 2, cirka 470 bostäder, kommersiell service, grundskola och förskolor
Befintlig bebyggelse	11 bostadshus väster om området, 19 bostadshus i Ärnevi (4avtalsanslutna vatten och spill) samt 44 bostadshus i Bärby äng med omnejd (avtalsanslutna till spillvatten till stor del)
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs idag med enskilda VA-lösningar samt några avtalsanslutningar till vatten och spillvatten. En gemensamhetsanläggning i Bärby äng är avtalsansluten till allmänt spillvatten.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten
Bedömning av behov	På grund av status på recipient, vattenskyddsområde, risk för saltvatten och låg grundvattentillgång bedöms fastigheterna i området som tillsammans bildar en sammanhållen bebyggelse ha behov av allmänt vatten och avlopp. De 11 fastigheterna väster om området samt Ärnevi bedöms kunna fortsätta med lokalt omhändertagande av dagvatten då fastigheterna är så pass stora och har bra infiltrationskapacitet att en allmän dagvattenlösning inte behövs.
Inom prioriterad tätort	Ja, Gunsta
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad. Detaljplanen är uppdelad i två delar. Behovsbedömningen måste revideras efter att detaljplanerna antagits och vunnit t laga kraft. Granskning för detaljplanen genomfördes mars-april 2022.

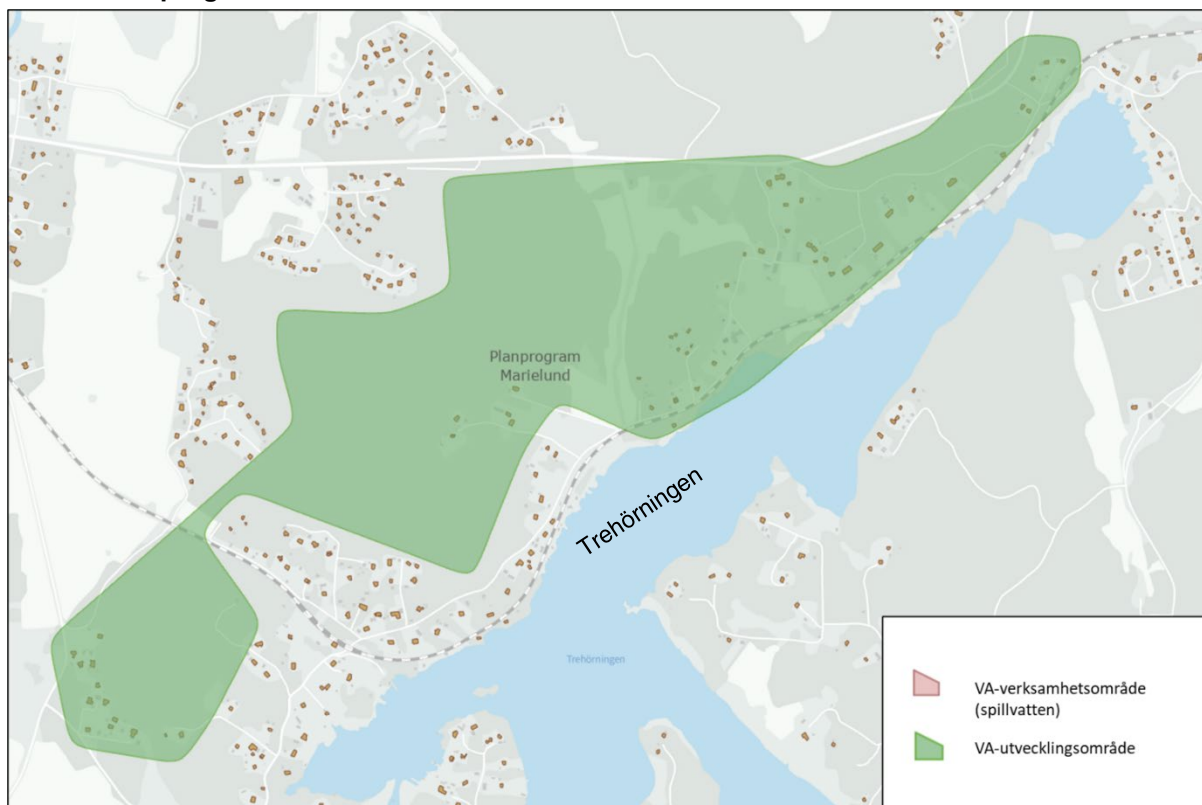
5.7.2 Marielund 3:1

Områdesbeskrivning Marielund 3:1

Planerad bebyggelse	Detaljplan Marielund 3:1
Befintlig bebyggelse	Ingen befintlig bebyggelse inom utpekat område
Befintlig VA-försörjning	-
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten
Bedömning av behov	På grund av status på recipient, vattenskyddsområde, risk för saltvatten och låg grundvattentillgång bedöms fastigheterna i området som tillsammans bildar en sammanhållen bebyggelse ha behov av allmänt dricksvatten, spillvatten och dagvatten.
Inom prioriterad tätort	Ja, Gunsta
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Behovsbedömningen måste revideras efter att detaljplanerna antagits och fått laga kraft. Detaljplanen är i startskede.

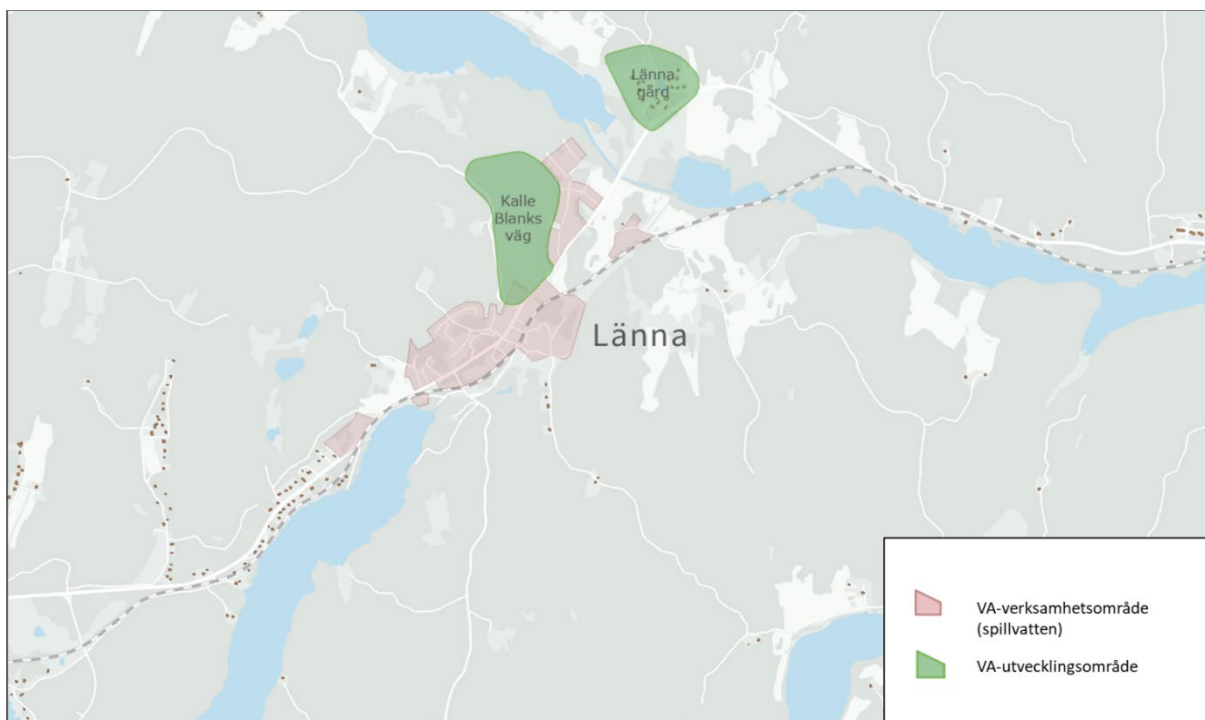
5.7.3 Planprogram Marielund

Områdesbeskrivning Planprogram Marielund

Planerad bebyggelse	Marielund planprogram, ca 520 bostäder
Befintlig bebyggelse	50 bostäder
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs idag med enskilda VA-lösningar
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten
Bedömning av behov	Enskilda spillvattenavlopp i området innebär att möjligheten att nå god status i recipienten försvåras. Dagvatten från tillkommande bebyggelse bedöms behöva lösas i ett större sammanhang genom en allmän dagvattenanläggning, både utifrån risk för skada på fastigheter och miljöpåverkan. Enskild vattenförsörjning i områden med en hög befolkningstäthet riskerar att leda till saltvatteninträning och kvantitetsbrist på dricksvatten. Risk vid fortsatt enskild dagvattenhantering för befintliga fastigheter behöver utredas vidare innan behov kan fastställas. Området ligger intill sjön Trehörningen uppnår ej god kemiska status och har måttlig ekologisk status vilket gör att en exploatering av området förutsätter en allmän avloppshantering. På grund av exploaterings storlek och täthet bedöms det inte heller lämpligt att försörja området med enskilda vattenanläggningar.
Inom prioriterad tätort	Nej
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad. Då detaljplanläggning inte påbörjats inom området behöver bedömningen revideras när dessa tagits fram.

5.8 Länna

Länna tätort har ca 670 invånare (2020) och är utpekad som en prioriterad tätort i gällande Översiktplan 2016 för Uppsala kommun. Länna tätort ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Södra delen av Länna, Lännalöt, har idag enskilda VA-lösningar eller är anslutna till den allmänna anläggningen som försörjningsområden.

Dricksvatten leds till Länna i överföringsledning från Uppsala. Spillvatten leds åt motsatt håll via ledning in till Uppsala och Kungsängsverket. Samma ledningar försörjer i dagsläget även Gunsta och Almunge.

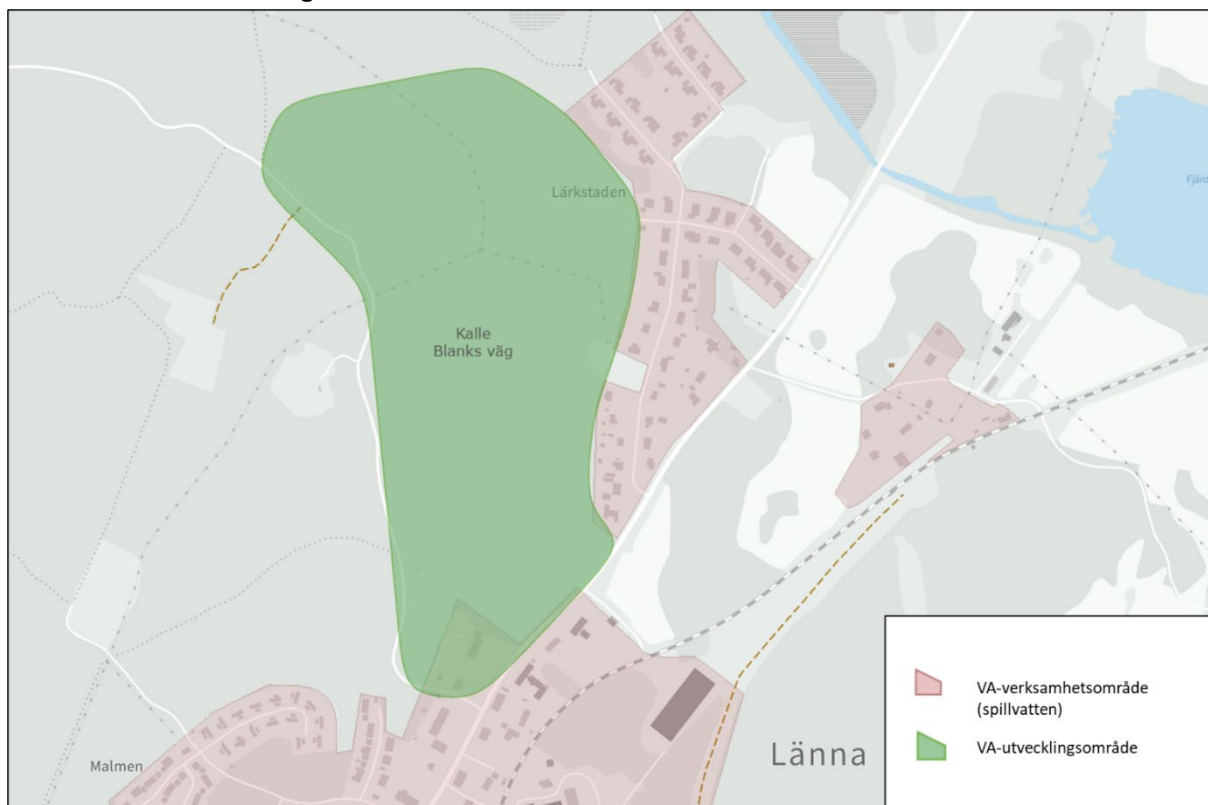
Inom närmaste 10-årsperiod planeras utveckling i följande område som gör att VA-verksamhetsområdet (område där fastigheter har ett behov av en allmän VA-lösning) behöver utökas:

- Detaljplan Kalle Blanks väg
- Detaljplan Länna gård

Inom dessa båda områden planeras för totalt ca 180 nya bostäder. Utöver de planerade nya fastigheterna finns det ca 15 befintliga fastigheter intill planområdet Länna gård som idag försörjs med enskilda VA-lösningar och som i och med planläggningen blir del av det större sammanhang som behovet av allmänt VA ska bedömas för. Eftersom detaljplanerna ännu är under framtagande behöver bedömningarna revideras efter att planerna fått laga kraft.

Befintliga ledningar till och från Uppsala har tillräcklig kapacitet för de områden som planeras under närmsta 10-årsperiod.

5.8.1 Kalle Blanks väg

Områdesbeskrivning Kalle Blanks väg

Planerad bebyggelse	Detaljplan Kalle Blanks väg, ca 150 bostäder
Befintlig bebyggelse	Ingen befintlig bebyggelse inom utpekat område
Befintlig VA-försörjning	
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i öster.
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Läna. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta aktuellt detaljplaneområde. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorter inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsende.</p> <p>Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna anläggningen för såväl vatten, spillvatten och dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området.</p> <p>Lågpunkt i planområdet gör att det finns risk för marköversvämning vid större regn.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Läna
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Samråd för detaljplanen genomfördes februari-mars 2019

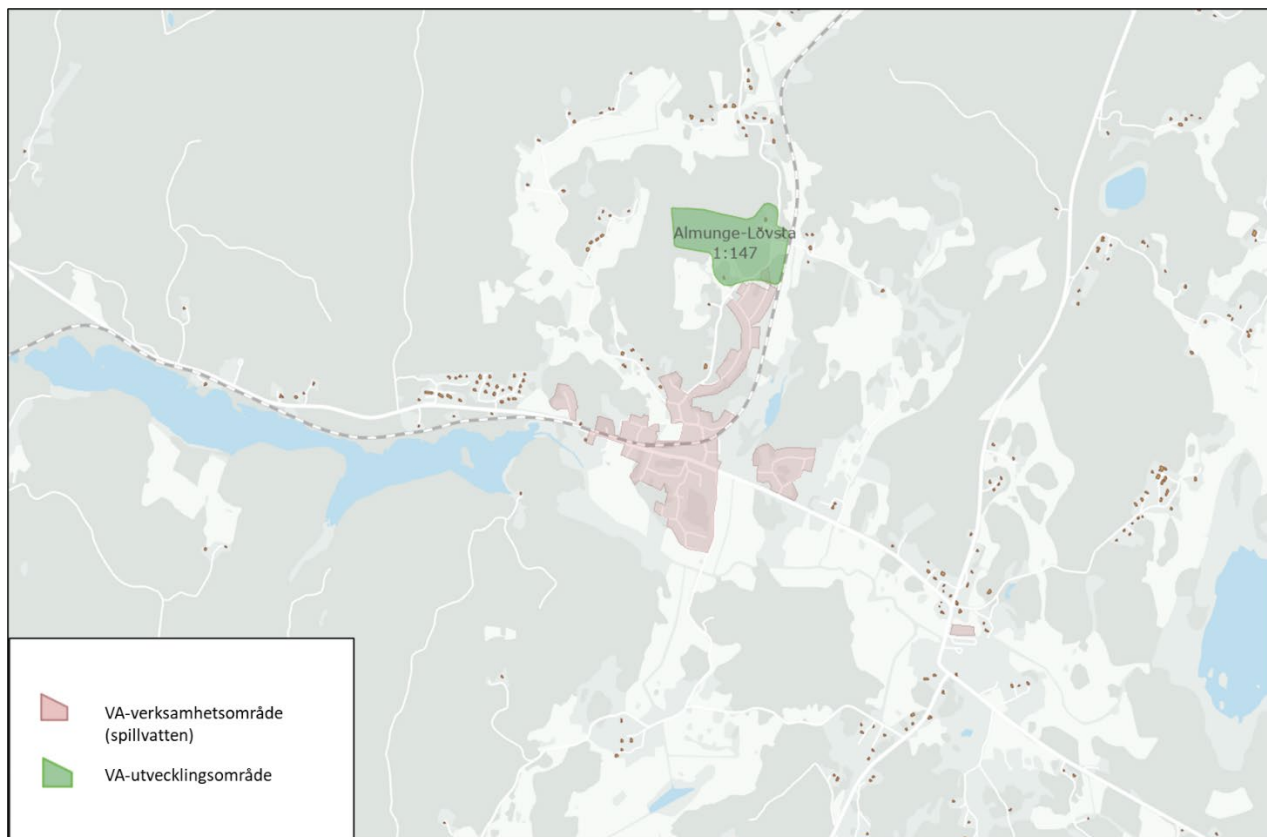
5.8.2 Länna gård

Områdesbeskrivning Länna gård

Planerad bebyggelse	Detaljplan för Länna Gård, 25 – 30 nya bostäder
Befintlig bebyggelse	15 bostäder
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs idag med enskilda VA-lösningar. Några fastigheter är ansluta till allmänt VA genom avtal med Uppsala vatten.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	450 m
Bedömning av behov	Enskilda avlopp i området innebär att möjligheten att nå god status i recipienten försvåras. Enskild vattenförsörjning i områden med en hög befolkningstäthet riskerar att leda till saltvatteninträngning och kvantitetsbrist på dricksvatten. Risk vid fortsatt enskild dagvattenhantering för befintliga fastigheter behöver utredas vidare innan behov kan fastställas. Området ligger intill sjön Trehörningen. Trehörningen uppnår ej god kemiska status och har måttlig ekologisk status vilket gör att en exploatering av området förutsätter en allmän avloppshantering.
Inom prioriterad tätort	Nej
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad. Då detaljplanläggning inte påbörjats inom området behöver bedömningen revideras när dessa tagits fram. Samråd för detaljplanen genomfördes december 2019-januari 2020.

5.9 Almunge

Almunge tätort har ca 900 invånare (2020) och är utpekad som en prioriterad tätort i gällande Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun. Centrala delar av tätorten ligger inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Ytterområden har idag enskilda VA-lösningar eller är anslutna till den allmänna anläggningen som försörjningsområden.

Spillvatten från Almunge leds i överföringsledning in till Uppsala och Kungsängsverket. På motsvarande vis leds dricksvatten ut från Uppsala till Almunge via överföringsledning. Samma överföringsledningar försörjer i dagsläget även Länna och Gunsta.

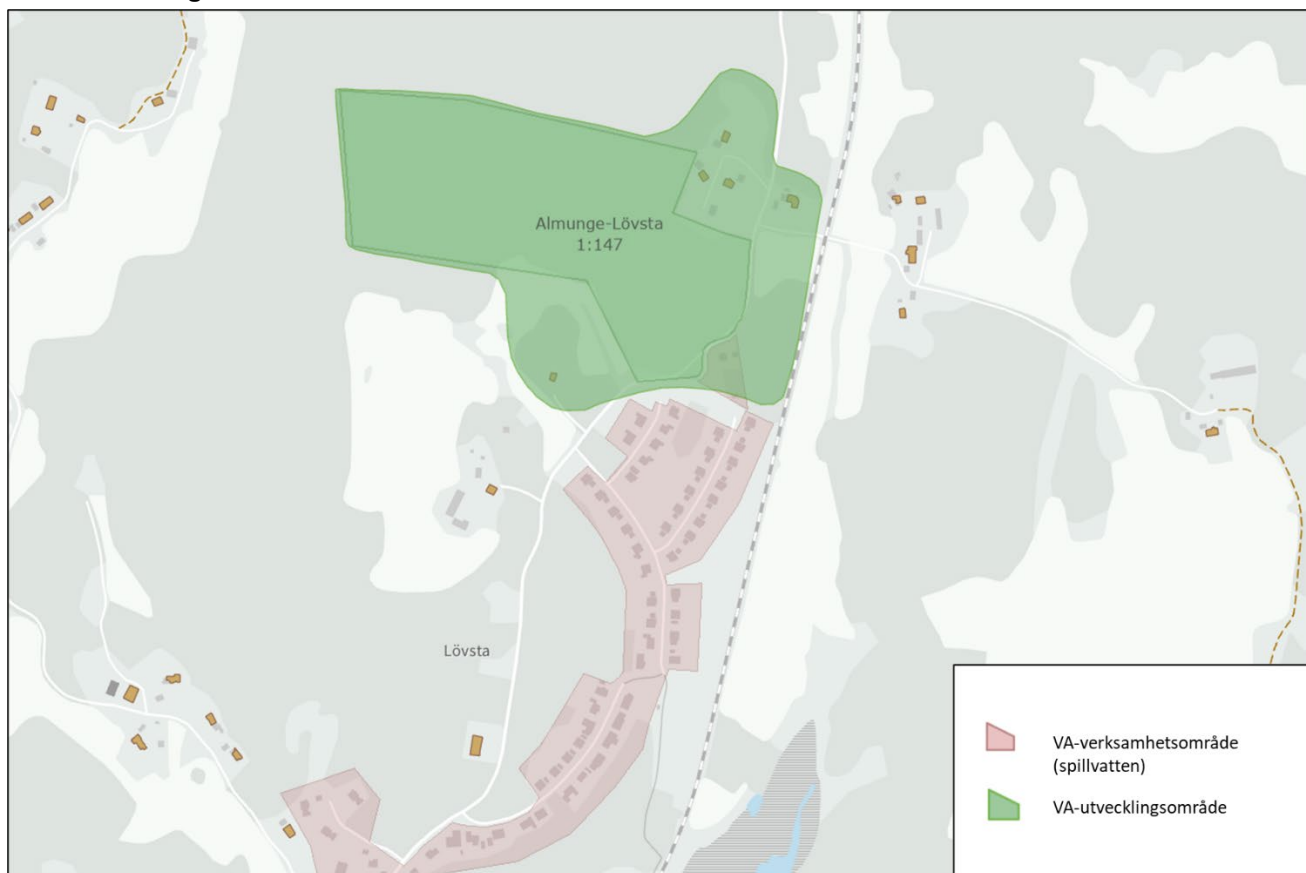
Inom närmaste 10-årsperiod planeras utveckling i följande område som gör att VA-verksamhetsområdet (område där fastigheter har ett behov av en allmän VA-lösning) behöver utökas:

- Detaljplan Almunge-Lövsta 1:147 m.fl.

Inom detta område planeras för ca 30 nya bostäder. Utöver de planerade nya fastigheterna finns det ca 10 befintliga fastigheter intill planområdet som idag försörjs med enskilda VA-lösningar och som i och med planläggningen blir del av det större sammanhang som behovet av allmänt VA ska bedömas för. Eftersom detaljplanerna ännu är under framtagande behöver bedömningarna revideras efter att planen fått laga kraft.

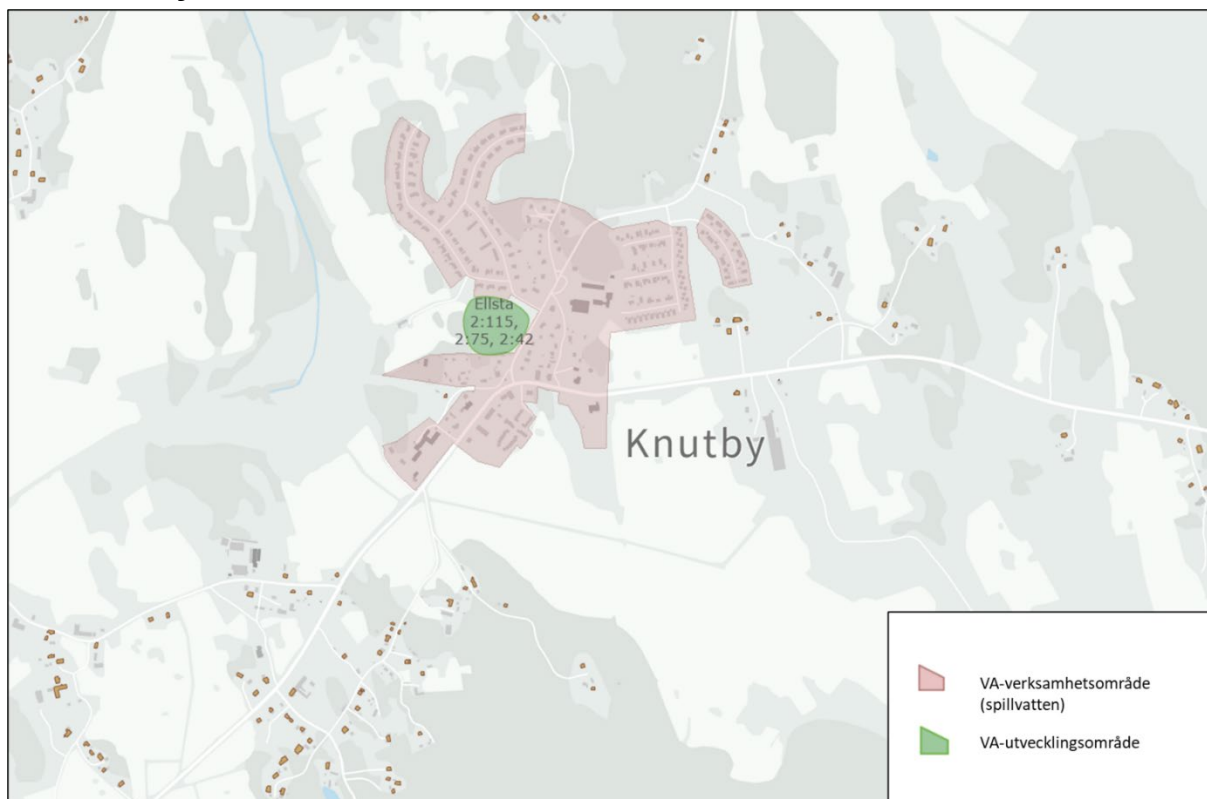
5.9.1 Almunge-Lövsta 1:147 med flera

Områdesbeskrivning Almunge-Lövsta 1:147 med flera

Planerad bebyggelse	Almunge-Lövsta 1:147, ca 30 bostäder
Befintlig bebyggelse	5 bostadshus samt 4 obebbyggda bostadsfastigheter. Ytterligare ett bostadshus utanför verksamhetsområdet för dagvatten
Befintlig VA-försörjning	Enskilda VA-lösningar
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området angränsar till befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i söder.
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Almunge. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta aktuellt detaljplaneområde. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorter inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsende.</p> <p>Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna anläggningen för såväl vatten, spillvatten och dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området.</p> <p>Innestängt område förekommer i södra delen av planområdet.</p>
Inom prioriterad tätort	Ja, Almunge
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	<p>Bästa tekniska lösning för fastigheter som idag är utanför VA-verksamhetsområdet har inte utretts i detta skede, detaljerad utredning kommer ske innan utbyggnad.</p> <p>Då detaljplanen inom området är i tidigt skede behöver bedömningen revideras när planen vunnit laga kraft.</p>

5.10 Knutby

Knutby tätort har ca 560 invånare (2020) och är utpekad som en prioriterad tätort i gällande Översiktplan 2016 för Uppsala kommun. Detta innebär att ny bebyggelse är prioriterad på orten. Större delen av tätorten är inom verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten.

Dricksvattnet i Knutby produceras i ett lokalt vattenverk och avloppet renas i ett lokalt avloppsreningsverk. Vattenförsörjningen i Knutby är uppbyggd kring Knutbyåsen. Vattentillgången är god men råvattnet måste renas från nitrat och mjukgöras eftersom det är mycket hårt. Avloppsreningsverkets kapacitet är begränsande för utbyggnaden. Det finns planer på ett nytt avloppsreningsverk i Knutby och om detta realiseras kan det möjliggöra framtida utökning av tätorten.

Inom närmaste 10-årsperiod planeras utveckling i följande område som gör att VA-verksamhetsområdet (område där fastigheter har ett behov av en allmän VA-lösning) behöver utökas:

- Detaljplan delar av Ellsta 2:115, 2:75, 2:42 med flera

Inom detta område planeras för ca 20 nya bostäder. Eftersom detaljplanerna ännu är under framtagande behöver bedömningarna revideras efter att planerna fått laga kraft. VA-anläggningen i Knutby har kapacitet för att ansluta de planerade fastigheterna.

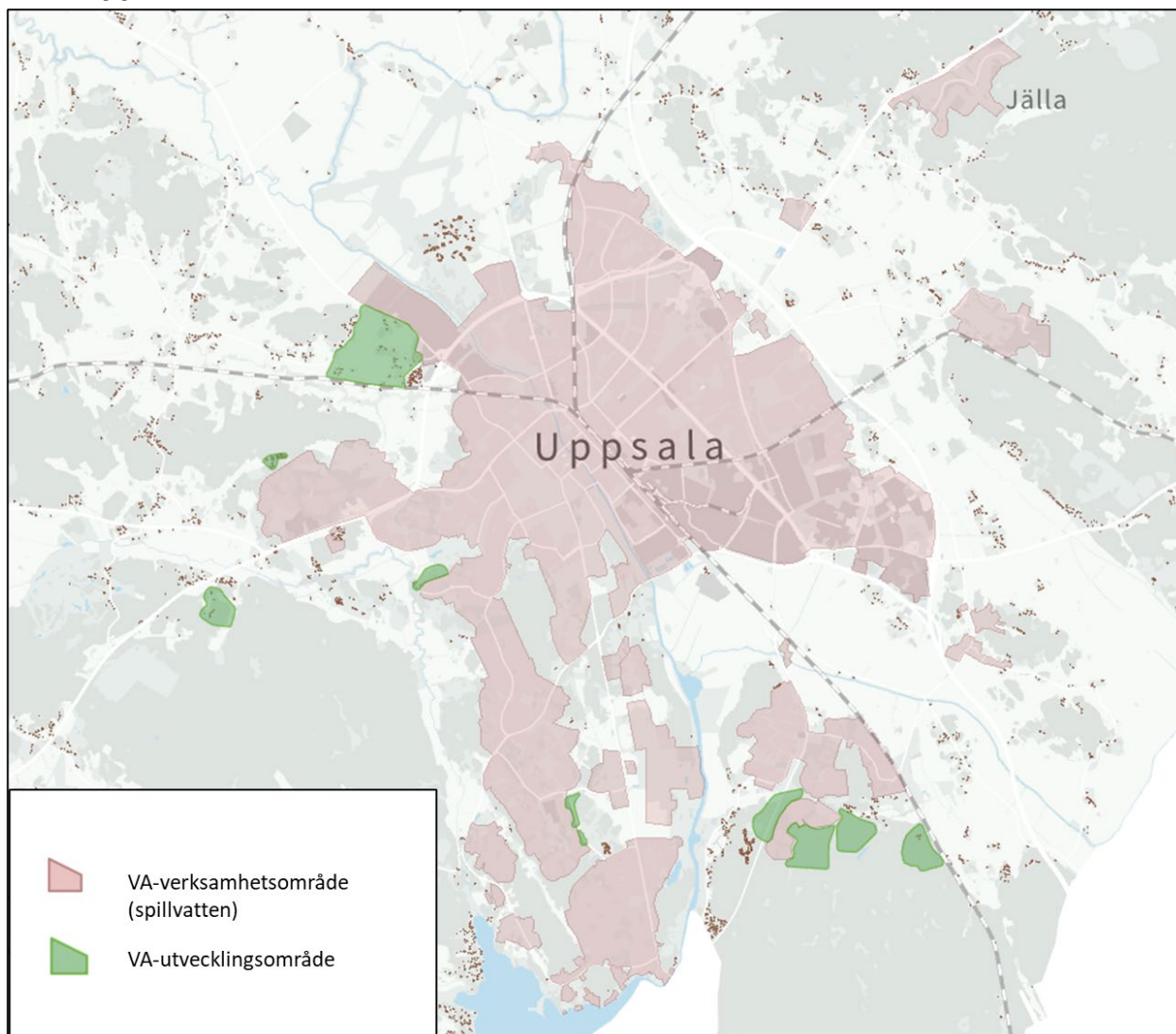
5.10.1 Ellsta 2:115, 2:75, 2:42

Områdesbeskrivning Ellsta 2:115, 2:75, 2:42

Planerad bebyggelse	Ellsta 2:115 m.fl. ca 20 bostäder
Befintlig bebyggelse	Ingen befintlig bebyggelse inom utpekad område
Befintlig VA-försörjning	-
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Området omges av befintligt verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten i söder, norr och öster.
Bedömning av behov	Området ligger i direkt anslutning till den samlade bebyggelsen i Knutby. Detaljplanen innebär att tätorten utvidgas till att omfatta aktuellt detaljplaneområde. Enskilda lösningar för vatten och spillvatten är inom tätorter inte lämpliga ur hälso- och miljöhänsende. Med nuvarande utformning av planområdet bedöms behov finnas för en utbyggnad av den allmänna anläggningen för såväl vatten, spillvatten och dagvatten för samtliga fastigheter och vägar inom området.
Inom prioriterad tätort	Ja, Knutby
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Detaljplanen är i startskede

5.11 Uppsala stad

I Uppsala stad bor idag över 170 000 personer. Nästan hela tätorten är ansluten till ett allmänt VA-system. Staden växer främst inom det som redan är VA-verksamhetsområde, men nya områden planeras, till exempel i Sydöstra staden.

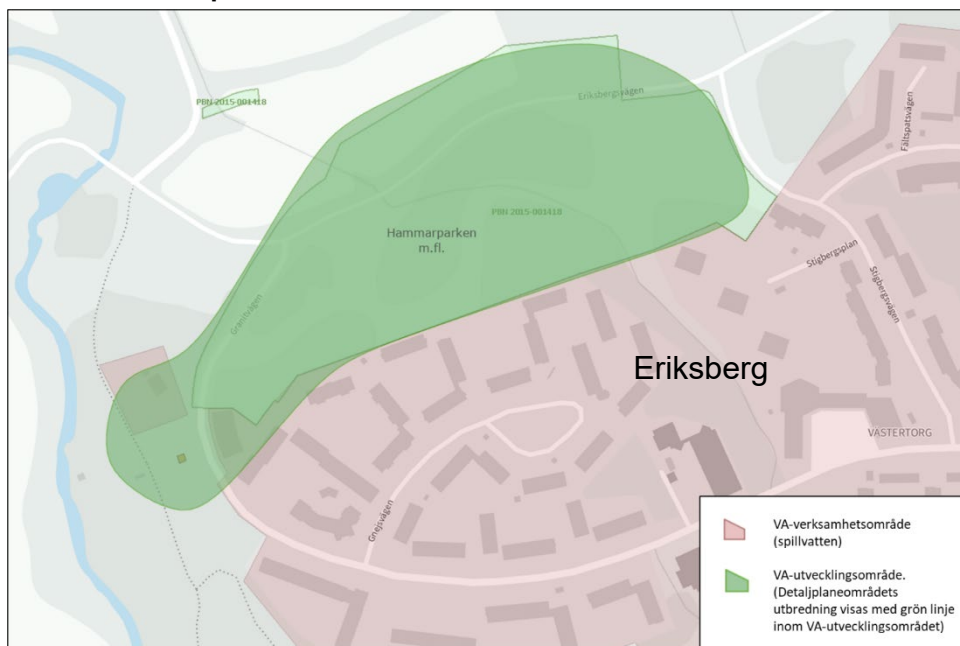
Dricksvattenförsörjningen för Uppsala stad är uppbyggd kring Uppsala- och Vattholmaåsarna. Inom ramen för det projekt som kallas Vatten 2050 genomförs utredningar för att öka råvattentillgången, dricksvattenproduktionen och distributionen.

Uppsala Vatten planerar för flera stora om- och nybyggnationer vid Kungsängsverket. Bland annat planeras för en ny anläggningsdel med avancerad rening för avskiljning av läkemedelsrester och andra mikroföroreningar. Det innebär att det i framtiden kommer att produceras ett mycket rent avloppsvatten, vilket öppnar för återanvändning av renat avloppsvatten i framtiden.

Därutöver planeras för flera andra anläggningsdelar som kommer göra avloppsreningen framtidssäkrad.

- Detaljplan Hammarparken med flera
- Detaljplan del av Skäggesta 1:14
- Detaljplan del av Gottsunda 11:20 och DP Gottsunda östra
- Detaljplan Nåsten 1:1
- Detaljplan Västra Librobäck
- Fördjupad översiktsplan sydöstra staden

5.11.1 Hammarparken med flera

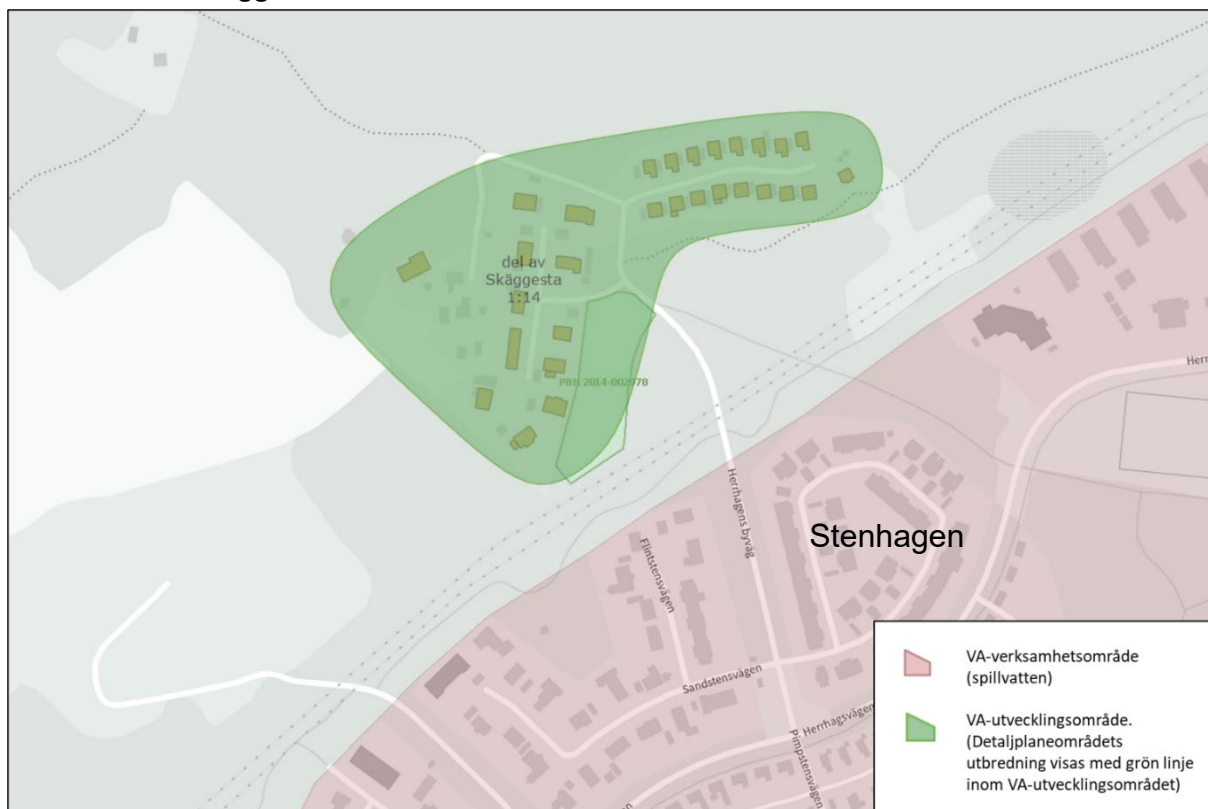

VA-utvecklingsområdet omfattar två befintliga bostadsfastigheter väster om detaljplaneområdet, dessa fastigheter ligger utanför VA-verksamhetsområde för vatten och dagvatten.

Områdesbeskrivning Hammarparken med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplan för Hammarparken ca 350 bostäder
Befintlig bebyggelse	2 bostadsfastigheter
Befintlig VA-försörjning	Enskilda VA-lösningar
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	0 m
Bedömning av behov	Området blir med tillkommande bebyggelse så tätt att det bör tas in i det verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten som utgör staden.
Inom prioriterad tätort	-
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Detaljplan för Hammarparken antogs och överklagades i juni 2022.

5.11.2 Del av Skäggesta 1:14

Områdesbeskrivning del av Skäggesta 1:14

Planerad bebyggelse	Detaljplan för Skäggesta 1:14, 7 fastigheter
Befintlig bebyggelse	Ca 30 bostäder
Befintlig VA-försörjning	Avtalsanslutningar till allmänt VA-nät samt någon med enskild VA-lösning
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	50 m
Bedömning av behov	Området blir med tillkommande bebyggelse så tätt att det bör tas in i det verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten som utgör staden.
Inom prioriterad tätort	Nej
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Eftersom stora delar är anslutna med privata ledningar till en gemensam anslutningspunkt behöver det utredas vidare vad bästa lösningen är för området som helhet. Bedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft. Detaljplanen är i startskede.

5.11.3 Del av Gottsunda 11:20 och Gottsunda Östra

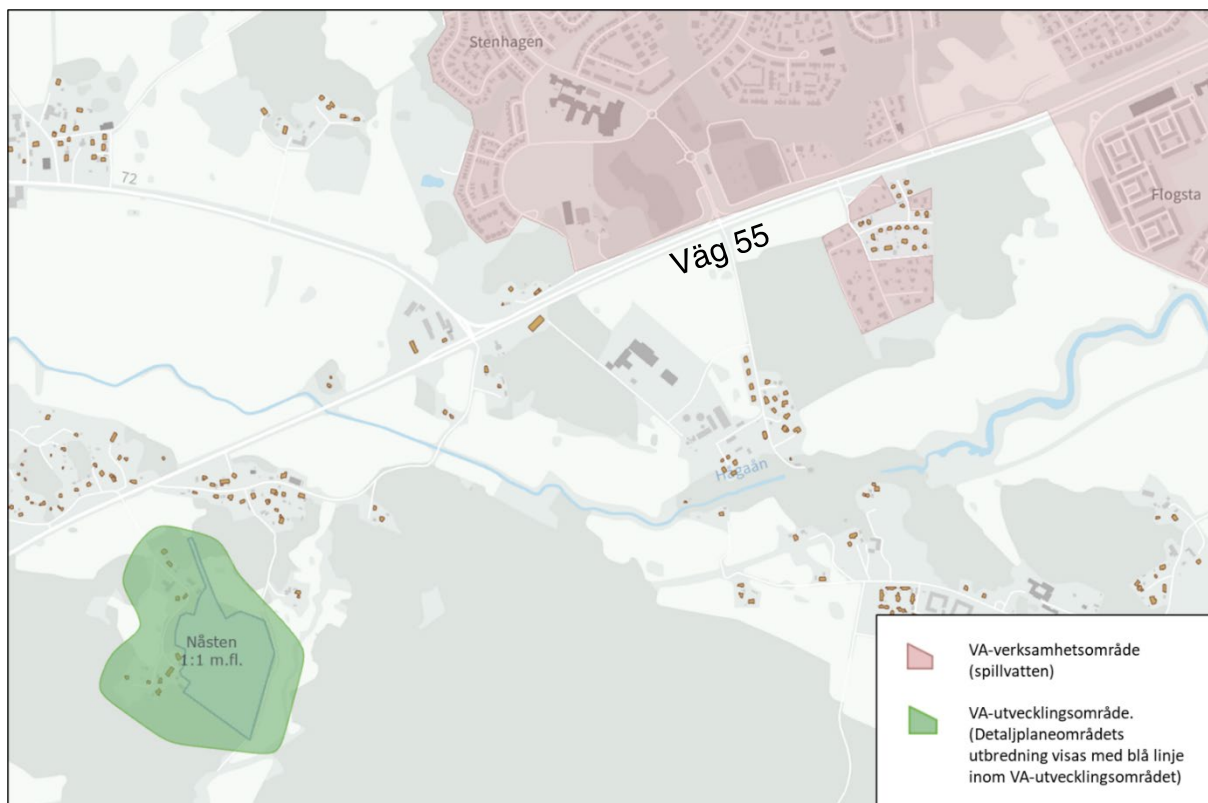

Områdesbeskrivning del av Gottsunda 11:20 och Gottsunda Östra

Planerad bebyggelse	Detaljplaner för del av Gottsunda 11:20 och Gottsunda Östra, totalt ca 300 bostäder
Befintlig bebyggelse	Ingen befintlig bebyggelse inom utpekat område
Befintlig VA-försörjning	Ingen
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	0 m
Bedömning av behov	Området blir med tillkommande bebyggelse så tätt att det bör tas in i det verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten som utgör staden.
Inom prioriterad tätort	Nej
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Bedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och vunnit laga kraft. Del av Gottsunda östra är i startskede, Gottsunda östra är i samrådsskede.

5.11.4 Nåsten 1:1 med flera

Områdesbeskrivning Nåsten 1:1 med flera

Planerad bebyggelse	Detaljplaner för Nåsten 1:1 m.fl. ca 70 bostäder
Befintlig bebyggelse	10 bostadshus
Befintlig VA-försörjning	Enskilt vatten och avlopp
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	Ca 1000 m
Bedömning av behov	Området blir med tillkommande bebyggelse så tätt att det bör tas in i det verksamhetsområde för vatten, spill- och dagvatten. Hågaån uppnår ej god kemiska status och har måttlig ekologisk status. Ån ska därför inte tillföras ytterligare belastning. För att kunna förbättra recipienten finns behov av att ta bort enskilda avlopp från området.
Inom prioriterad tätort	Nej
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	Medel
Övrigt	Detaljplanen fick laga kraft 2017.

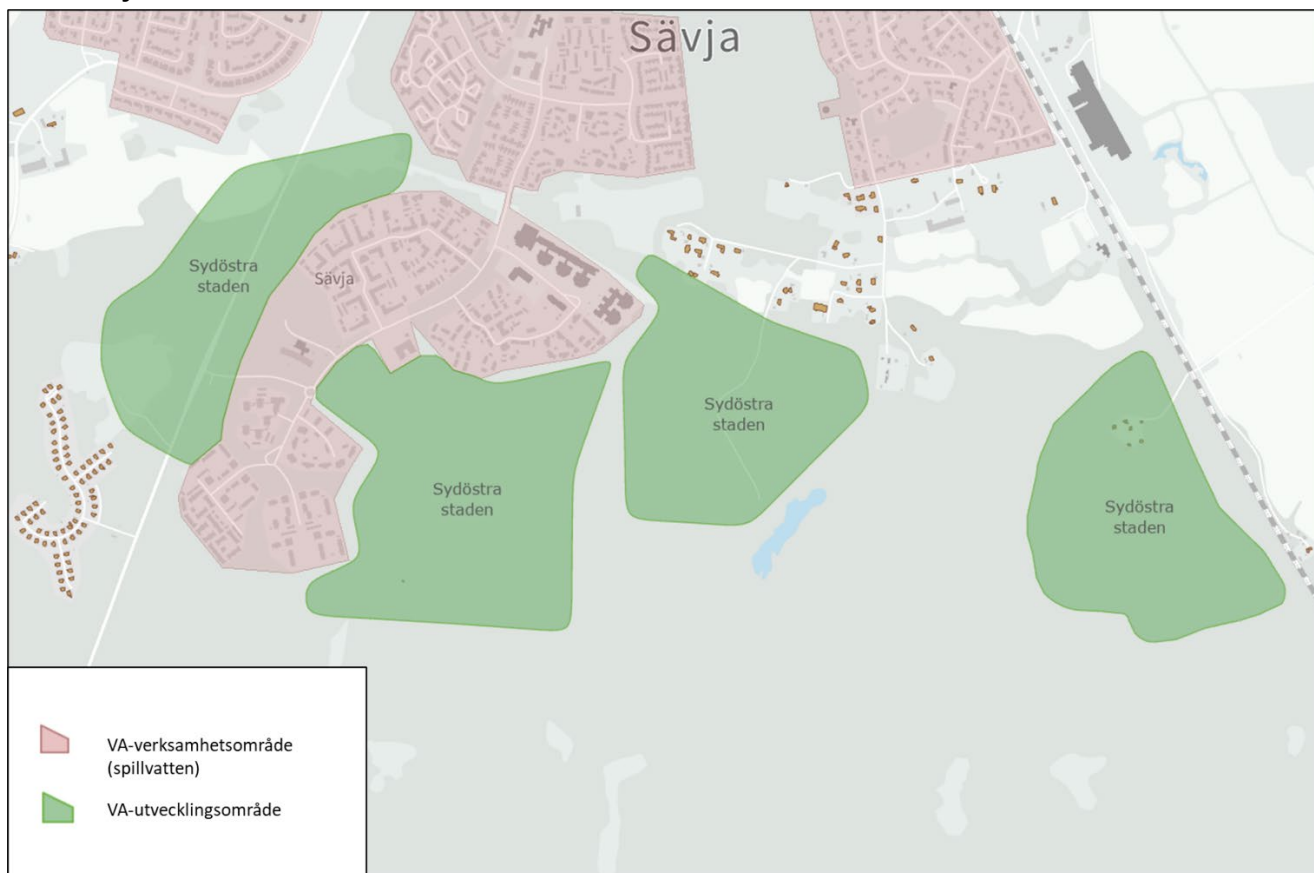
5.11.5 Västra Librobäck

Områdesbeskrivning västra Librobäck

Planerad bebyggelse	Detaljplaner för Västra Librobäck, verksamheter, total tomtyta på 480 000 kvm
Befintlig bebyggelse	Ca 40 bostadshus
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs idag med enskilda VA-lösningar. Några fastigheter är ansluta till allmänt VA genom avtal med Uppsala vatten.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	0 m
Bedömning av behov	<p>Området ligger i direkt anslutning till Uppsala stad och verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. När staden växer blir även de bostäder som idag ligger i glesbygd del av tätorten och en allmän VA-försörjning är det mest lämpliga alternativet för att säkerställa en långsiktigt hållbar VA-försörjning.</p> <p>Behovet av allmän dagvattenhantering bedöms finnas för planområdet. För befintliga fastigheter visar en avrinningsanalys att dagvatten kan avledas från dessa utan att skada egna eller närliggande fastigheter. Lokalt omhändertagande av dagvatten i bedöms vara det bästa för dessa fastigheter, även på lång sikt. En förutsättning för detta är att detaljplanen inte ändrar dagvattenförhållandena för befintliga fastigheter.</p>
Inom prioriterad tätort	Nej
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God
Övrigt	Bedömningen måste revideras efter att detaljplanen antagits och fått laga kraft.

5.11.6 Sydöstra staden

Områdesbeskrivning sydöstra staden

Planerad bebyggelse	Fördjupad översiktsplan sydöstra staden, ca 4500 bostäder samt ca 7000kvm BTA handel och kontor
Befintlig bebyggelse	ca 6 bostadshus
Befintlig VA-försörjning	Området försörjs idag med enskilda VA-lösningar.
Avstånd till verksamhetsområde för allmänt VA	0 m
Bedömning av behov	Området blir med tillkommande bebyggelse så tätt att det bör tas in i verksamhetsområde för staden för att säkerställa skyddet för människornas hälsa och miljön. Eftersom planeringen för bebyggelsen är i så tidigt skede är det väldigt osäkert vilka befintliga bebyggelsegrupper som ska omfattas av VA-utbyggnaden.
Inom prioriterad tätort	Nej
Möjligheter att ansluta området till allmän VA-försörjning	God.
Övrigt	Bedömningen måste revideras i samband med framtagande av detaljplaner i området. Fördjupad översiktsplan antogs i februari 2022.

Skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen

2024

UPPSALA VATTEN

1. Inledning

En vattentjänstplan ska enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster §6b innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en belastning på grund av skyfall. Denna syftar till att säkerställa att VA-anläggningarna har de anordningar som behövs för att säkerställa skäliga anspråk på säkerhet, enligt §13 i samma lag.

Uppsala kommun arbetar med en skyfallsplan som beräknas vara klar under 2023. I arbetet med denna identifieras behov av åtgärder för att skydda samhällsviktig verksamhet vid skyfall. Inom skyfallsplanen har en skyfallskartering tagits fram för Uppsala centralort samt ett antal av kommunens prioriterade tätorter. Denna har legat till grund för arbetet med åtgärdsförslag på den allmänna VA-anläggningen.

Med skyfall menas i vattentjänstplanen en regnhändelse som ger minst 50 mm nederbörd på en timme eller minst 1 mm på en minut. Det motsvarar en regnhändelse med mellan 50 och 100 års återkomsttid.

2. Ansvar vid skyfall

Uppsala Vatten är som VA-huvudman ansvarig för det kommunala vatten- och avloppsnätet som ska klara att ta hand om normala regn (regn med en återkomsttid på tio år). Det är en tjänst som ingår i vatten- och avloppsavgiften som fastighetsägaren betalar till bolaget. För regnhändelser utöver det normala, behöver vattnet avledas via markytan till stor del. För att en säker avledning ska kunna ske vid skyfall krävs en övergripande samhällsplanering som beaktar skyfall och möjliggör ytlig avrinning genom planerad höjdsättning av marken inom tätbebyggda områden.

I vattentjänstplanen beskrivs åtgärder som behöver göras för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid ett skyfall i anslutning till anläggningarna. Den strukturella skyfallshanteringen planeras för i arbetet med kommunens översiktsplan.

3. Metod för utredning

Identifiering av vilka VA-anläggningar som riskerar att påverkas vid ett skyfall har utförts dels genom insamlande av erfarenhet och kunskap från Uppsala Vattens driftpersonal, dels med hjälp av en GIS-analys.

GIS-analysen har gjorts genom att befintlig skyfallskartering för kommunens större tätorter har kombinerats med koordinater för känsliga delar i VA-anläggningen. Resultatet har använts som grund för den första utsållningen av vilka delar av VA-anläggningen som riskerar problem vid ett skyfall. Skyfallskartering är gjord för Uppsala centralort samt tätorterna Björklinge, Skyttorp, Vattholma, Storvreta, Stenhagen, Ytternäs, Jälla, Slavsta, Gunsta, Almunge. För VA-anläggningar som ligger i ett område som enligt skyfallskarteringen kommer översvämmas vid ett 100-årsregn, med

vattendjup 10 cm eller mer, har åtgärdsbehov identifierats och vidare analys planeras för denna anläggning.

Under analysen har det identifierats behov av att komplettera underlaget med inmätning av särskilt sårbara punkter i vardera anläggningstypen.

Riskutsatta anläggningsdelar har delats in i olika kategorier beroende på anläggningstyp:

Spillvatten:

- Avloppsreningsverk
- Pumpstationer
- Ledningsnät

Dricksvatten

- Tryckstegringsstationer
- Vattenverk
- Ledningsnät
- Intagsbrunnar dricksvatten
- Vattentäkter
- Infiltrationsområden

Dagvatten:

- Dagvattendammar
- Dagvattenpumpstationer

För varje anläggningstyp har en översiktlig analys utförts med avseende på konsekvens för drift och åtkomst vid en marköversvämning. Riskanalysen har utförts av personal med erfarenhet av drift av respektive vattentjänst.

För Kungsängsverket pågår ett separat omfattande arbete med att identifiera och åtgärda driftproblem vid skyfall, se stycke 4.4.1.

4. Presentation av åtgärdsförslag

Nedan presenteras de åtgärder som föreslås för respektive anläggningstyp. Åtgärder som gäller samtliga ledningsslag och behov av kompletterande underlag finns under avsnittet allmänna åtgärder.

Inga detaljerade utredningar är gjorda för åtgärderna, förutom för Kungsängsverket. I åtgärderna pekas inte några enskilda anläggningar ut. Åtgärderna beskrivs istället per anläggningstyp.

4.1 Allmänna åtgärder

Åtgärd	Tid
Ta fram/analysera underlag för bedömning av skyfallspåverkan för resterande tätorter inom verksamhetsområde, i första hand för de prioriterade tätorter (ÖP 2016) där underlag idag saknas: Järlåsa, Vänge, Skyttorp, Bälinge, Lövstalöt, Knutby, Gåvsta,	2025
Analysera behov av reservkraft på anläggningar som är kritiska och där risken att elen slås ut är hög	2026
Säkerställa att det i styrande dokument införs riktlinjer för elanläggningars placering i nya anläggningar	2024
Identifiera vilka höjder i anläggningsdelar som behöver sammanställas/mätas in för att kunna dra slutsatser om funktion vid skyfall.	2024
Analysera risk för hindrad tillgänglighet till de allmänna VA-anläggningarna med anledning av skyfall.	2025

4.2 Dricksvatten:

I analysen har 19 vattenanläggningar där det riskerar att stå vatten i marknivå vid skyfall identifierats. Identifierade dricksvattenanläggningar är av typen vattenverk, tryckstegringsstation, tappstation, lågreservoar, grundvattenbrunn och infiltrationsbädd.

Vid planering för dricksvattenanläggningar följs råden i "handbok för klimatanpassad dricksvattenförsörjning" för att säkerställa en robust dricksvattenanläggning vid skyfall.

Åtgärd	Tid
Säkerställa att dricksvattenanläggningar i riskområden är invallade och har fungerande skydd vid skyfall.	Löpande

Säkerställa funktion för avstängning av infiltration vid skyfall.	Löpande
Utreda behov av backventiler och se över funktion på befintliga backventiler i dricksvattenreservoarer i riskområden	2024

4.3 Dagvatten

I analysen har 40 dagvattenanläggningar där det riskerar att stå vatten i marknivå vid skyfall identifierats. Identifierade dagvattenanläggningar är av typen dagvattenpumpstationer, underjordiska magasin och dagvattendammar.

Vid planering av nya dagvattenanläggningar används dimensioneringsförutsättningar från svenskt vattens P110.

Åtgärd	Tid
Identifiera befintliga kombinerade skyfalls- och dagvattenanläggningar för att kunna utreda om det finns problematik med upptryckande vatten i fastigheter vid skyfall	2025
Analysera behov av backventiler för att undvika i uppträngning i byggnader	2026
Reglera driftansvar för dagvattenpumpstationer	2024
Genomgång av utrustning och analys av risker på dagvattenpumpstationer	2025
Säkerställa skydd mot urspolning vid stora flöden	2027

4.4 Spillvatten

I analysen har 61 spillvattenanläggningar där det riskerar att stå vatten i marknivå (0,1m) vid skyfall identifierats. Spillvattenanläggningar som riskerar att översvämmas vid skyfall är framför allt olika typer av spillvattenpumpstationer men även delar av reningsverk och magasin riskerar att översvämmas.

Vid planering av nya spillvattenanläggningar används dimensioneringsförutsättningar från svenskt vattens P110.

De främsta riskerna för spillvattenanläggningar vid skyfall bedöms vara bräddning från pumpstationer och avloppsreningsverk på grund av för mycket vatten och/eller att elen slås ut till eller inom anläggningen.

Avloppsreningsverks och avloppspumpstationers funktion påverkas av skyfall dels om det tillkommer stora mängder ovidkommande vatten i ledningsnätet in till verket, dels om delar av anläggningen hamnar under vatten. Funktionen kan också påverkas på grund av bristande tillgänglighet vid marköversvämning.

Åtgärd	Tid
Genomföra översyn av samtliga pumpstationer och bräddutlopp <ul style="list-style-type: none"> - Identifiera vilka som har backventil - Kontrollera skick på backventil - Skick på bräddutlopp - Inmätning av bräddpunkter i pumpstationer 	2028
Säkerställ att samtliga pumpstationer med bräddutlopp har tillräckliga skydd- och säkerhetsåtgärder för att dämmas upp i ledningsnätet	2030
Ta fram en tillskottsvattenstrategi med tydliga och utvärderade arbetsmetoder för att minska mängden tillskottsvatten	2024

4.4.1 Kungsängsverket

Kungsängsverket är Uppsalas största avloppsreningsverk och det renar avloppsvatten från hela staden samt från ett flertal av kommunens tätorter. En ombyggnad av reningsverket pågår, där anpassning till skyfall ingår. Under planeringen av ombyggnationen har flera olika anpassningsmöjligheter utretts:

- Höglödesrening för att rena en del av avloppsvattenflödet vid tillfällen då inkommande flöde är för högt för att behandlas i anläggningens huvudrening.
- Ökad hydraulisk kapacitet så att det vid vissa driftsförhållanden finns extra hydraulisk kapacitet vid försedimenteringen, s k regnvädersbassänger, som kan tas i drift vid höglödessituationer
- Nödpumpstation för att öka kapaciteten att pumpa bort dagvatten från fastigheten om dagvattenledningarna inne på fastigheten står dämnda.
- Placering av nya elanläggningar och annan översvämningskänslig infrastruktur planeras att placeras minst +4,1 meter över nollplanet eller i vattensäkert rum vilket säkerställer minimerad påverkan av känslig utrustning.

I arbete med skyfallsplanering i kommunen har riskblad med konsekvensanalys för samhällsviktig verksamhet som riskerar översvämning på grund av skyfall tagits fram. Utifrån detta underlag kan ytterligare åtgärder behöva genomföras.

RISKBLAD

KONSEKVENSANALYS AV SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET VID ÖVERSVÄMNING FRÅN SKYFALL

Uppsala Vatten & Avfall AB

Stalångsgatan 13

- Stör sammanhängande översvämning
- Lokal översvämning

Maxdjup vid fasad: 0,6 m
Maxnivå vid fasad: +3,1 m (RH2000)

Beskrivning av översvämning

Verksamheten består av ett antal byggnader där flera av dem bedöms påverkas vid skyfall. Byggnaderna ligger inom ett industriområde som karaktäriseras av stor andel handgjorda ytor vilket i sin tur bidrar till större och snabbare avrinning genom området. Området ligger långt nedströms i avrinningsområdet och stora flöden rinner in från norr. Markparten av byggnaderna har placerats inom ett större instängd lägområde och sammanhängande översvämning ses inom stora delar av fastigheten och in till flera av byggnaderna. Vattendjupen beräknas bli upp till 0,6 m direkt mot fasad och det finns risk för vatteninträngning via exponerade entréer och lagt sittande fönster. Inom fastigheten finns även andra känsliga objekt som kan komma att ta eller bidra till skada vid översvämning.

Riskbedömning

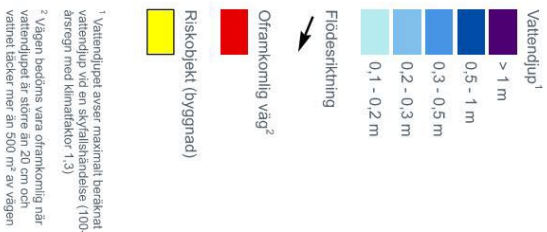
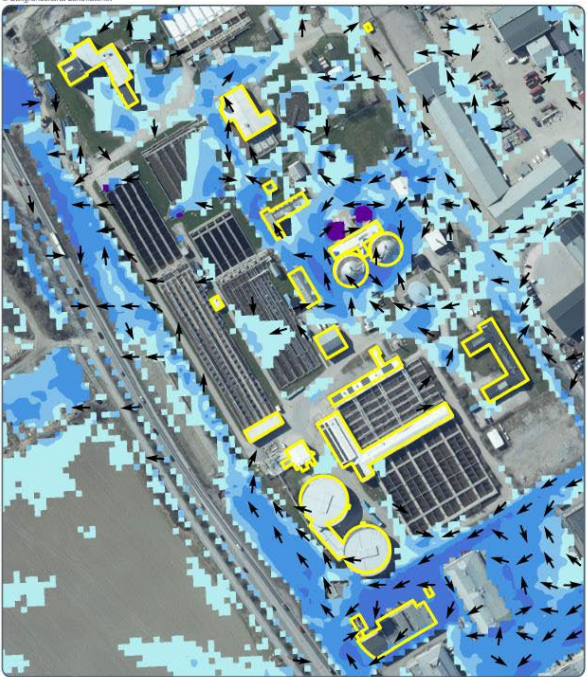
Tillgänglighet	☐	☐	☐	☐
Frankomlighet	☐	☒	☐	☐
Skada	☐	☒	☐	☐

Dålig tillgänglighet, samtliga entréer påverkade, kan försvära utrymning.
Tillfart för räddningsfordon begränsad, flera tillfartsvägar ofrankomliga.
Stor risk för vatteninträngning och mycket vatten, byggnad och inventarer kan ta skada.

Bedömning av åtgärdsbehov

- Översvämningen är så omfattande att större systemåtgärder krävs för att hantera problematiken
  - Översvämningen kan hanteras med lokala åtgärder inom den enskilda fastigheten
  - Översvämningen kan hanteras med en kombination av åtgärder inom ett större område än den enskilda fastigheten
- Valet av åtgärder beror på lokala förutsättningar för varje enskild fastighet och behöver detaljspecificeras för att utvärdera lämplighet, genomförbarhet och kostnad. Åtgärder ska utformas på ett sådant sätt att de inte försämrar situationen för andra.

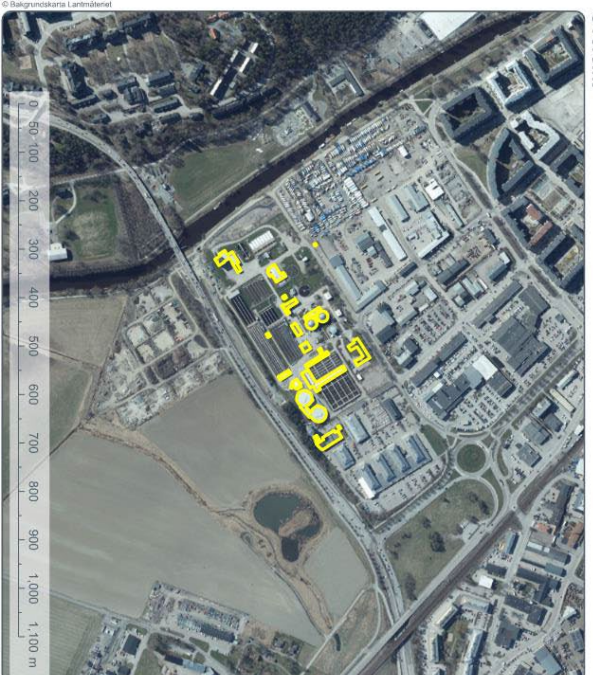
Översvämning

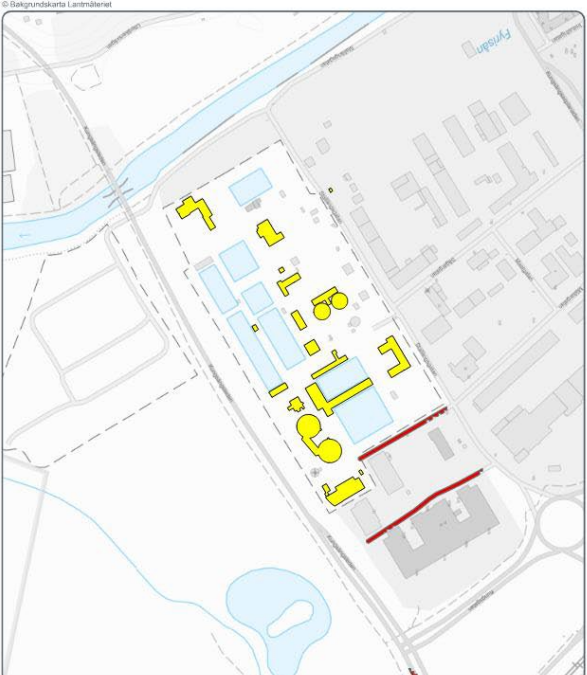
¹ Vattendjupet avser maximalt beräknat vattendjup vid en skyfallshändelse (100-årsregn med klimatkorr 1.3)

² Vägen bedöms vara ofrankomlig när vattendjupet är större än 20 cm och vätnet täcker mer än 500 m² av vägen

Översikt

Frankomlighet

© Bakgrundskarta Lantmäteriet

© Bakgrundskarta Lantmäteriet

Miljökonsekvens- beskrivning

2024

UPPSALA VATTEN

Sammanfattning

Uppsala kommuns vattentjänstplan ska ge förutsättningar för en långsiktig planering av kommunens skyldigheter med att ordna allmänna vattentjänster samt en bedömning av åtgärder som behövs för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall. Till grund för arbetet ligger den lagförändring som inträdde den 1 januari 2023 i lagen om allmänna vattentjänster.

I de fall planen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Genomförandet av vattentjänstplanen för Uppsala kommun förutsätter bland annat överföringsledningar, pumpstationer och åtgärder i reningsverk och bedöms därför kunna medföra risk för betydande miljöpåverkan. En MKB har därför tagits fram.

De miljöaspekter som bedömts relevanta i sammanhanget och där betydande miljöpåverkan kan ske är vattenmiljö, naturmiljö, befolkning och människors hälsa samt klimat. Bedömning av miljökonsekvenser har gjorts för varje miljöaspekt, där nuläge och förutsättningar redovisas samt en bedömning av vattentjänstplanens påverkan, effekt och konsekvenser. Enligt miljöbalken ska en MKB även innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs, ett så kallat nollalternativ.

Sammantaget bedöms genomförande av vattentjänstplanen medföra långsiktiga positiva effekter och konsekvenser för Uppsala kommun. Planen bedöms bidra till att öka chansen att nå flera av de miljömål som kommunen har och de nationella miljö kvalitetsmål som valts ut som relevanta i sammanhanget. Men hjälp av vattentjänstplanen kan behov av utbyggnad av det allmänna verksamhetsområdet prioriteras utifrån ett miljö- och hälsoperspektiv på ett bra sätt.

För vattenmiljön görs bedömningen att vattentjänstplanen kommer att leda till *positiva konsekvenser* för berörda yt- och grundvattenrecipienter sett ut ett längre tidsperspektiv, Dagens vattenkvalité kan upprätthållas eller förbättras med anledning av att föroreningsrisken minskar. När andelen enskilda VA-lösningar minskar ges förutsättningar för att minska den negativa belastningen på kommunens yt- och grundvatten. För områden som ligger inom vattenskyddsområden bedöms det vara särskilt positivt eftersom genomförandet av planen minskar risken för negativ påverkan på allmänna grundvattentäkter. Det bedöms dock vara viktigt att ny bebyggelse och infrastruktur utformas med bästa möjliga teknik och lösningar för exempelvis avloppsrening och omhändertagande av dagvatten.

Det finns flera olika typer av skyddade naturmiljöer i Uppsala, exempelvis flertalet naturreservat, nyckelbiotoper, riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv, Natura 2000-områden, våtmarker samt strandskyddade områden. Det finns även områden som omfattas av länsstyrelsens naturvårdsprogram för mycket högt värde och av länsstyrelsens utpekade bevarandeområden för odlingslandskapet. De flesta skyddsvärda områdena ligger utanför vattentjänstplanens utbyggnads- och utvecklingsområden, men en del av dessa är belägna i anslutning till utbyggnads- och utvecklingsområdena. Dessa kan påverkas negativt under bygg- och driftsskede, men konsekvenserna bedöms som *obetydliga* om försiktighetsåtgärder vidtas samt med anledning av att de bedöms pågå under en begränsad tidsperiod. För befolkningen och människors hälsa anses miljöeffekterna också leda till *positiva konsekvenser*. En prioritering av vilka områden som anses vara i störst behov av anslutning till allmänt VA har genomförts, vilket gjort att de områden som är av störst behov och som innebär störst risk för människors hälsa lyfts fram. Bland annat bedöms risken minska för att enskilda avlopp kan förorena och påverka dricksvattenkvaliteten i enskilda vattenbrunnar.

Innehåll

Sammanfattning

Inledning

Bakgrund

Syfte

Strategisk miljöbedömning

Avgränsningar

Saklig avgränsning

Geografisk och tidsmässig avgränsning

Planförslag och andra alternativ

Planalternativ

Nollalternativ

Metod

Bedömningsgrunder

Bedömningsmetodik

Osäkerheter i bedömningen

Miljökonsekvenser

Vattenmiljö

Nuläge och förutsättningar

Konsekvenser planalternativ

Naturmiljö

Nuläge och förutsättningar

Konsekvenser planalternativ

Befolkning och människors hälsa

Nuläge och förutsättningar

Konsekvenser planalternativ

Klimat

Nuläge och förutsättningar

Konsekvenser planalternativ

Konsekvenser nollalternativ

Kumulativa effekter

Övrigt

Samlad bedömning

Avstämning mot miljö kvalitetsmål

Referenser

Inledning

Bakgrund

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska redovisa kommunens bedömning av den påverkan på miljön som planens genomförande kan få. Det är den betydande miljöpåverkan som ska identifieras, beskrivas och bedömas. Miljöbalken reglerar vad en MKB ska innehålla och att innehållet ska anpassas utifrån vad som är en rimlig omfattning och detaljeringsnivå. För att ta fram en MKB görs en miljöbedömning som sedan redovisas i en skriftlig redogörelse, en MKB.

Syfte

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter och miljöhänsyn i planen för att främja hållbar utveckling. Både miljöbedömningsprocessen och MKB:n är viktiga verktyg för att följa och dokumentera denna ambition.

Strategisk miljöbedömning

Genomförandet av vattentjänstplanen antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 2§ samt bilagan i miljöbedömningsförordningen eftersom planen bland annat förutsätter överföringsledningar, pumpstationer och åtgärder i reningsverk.

Eftersom genomförandet av planen bedöms kunna medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning göras enligt 6 kapitlet 3 § miljöbalken, där det framgår att *En myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska göra en strategisk miljöbedömning, om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.*

Som ett steg i arbetet med strategisk miljöbedömning upprättas en skriftlig redogörelse, en MKB enligt 6 kapitlet 11–19 §§ miljöbalken. Det är i MKB:n (detta dokument) som miljöeffekter identifieras, beskrivs och bedöms.

Avgränsningar

Saklig avgränsning

Miljökonsekvensbeskrivningen har avgränsats till att omfatta nedanstående miljöaspekter:

- **vattenmiljö** (vattenkvalitet, MKN, biologisk mångfald i vattenmiljö),
  - Övergripande bedömning av påverkan från föreslagna åtgärder i vattentjänstplanen på omgivande vattenmiljöer samt deras påverkan på förutsättningarna för att uppnå miljökvalitetsnormer (MKN).
- **naturmiljö** (biologisk mångfald, djur- och växtliv, skyddade områden, strandskydd, riksintressen),
  - Resonemang om genomförandet av föreslagna åtgärder i vattentjänstplanen riskerar att påverka viktiga naturmiljöer i kommunen.
- **befolkning och människors hälsa** (vattenkvalitet, åtgärder under byggtiden)
  - Resonemang kring påverkan från vattentjänstplanens åtgärder på människors hälsa, exempelvis inom de utpekade utbyggnadsområdena, både under och efter byggtiden.
- **klimat** (översvämningar, skyfall, utsläpp),

- Bedömning av påverkan från vattentjänstplanens åtgärder på kommunens möjligheter att uppnå ett klimatanpassat och robust samhälle, samt planens påverkan på klimatet i stort, exempelvis utsläpp under byggtiden.

Utöver detta beskrivs påverkan på relevanta miljömål och planens kumulativa effekter. MKB:n är översiktlig i sin karaktär och inriktad på att beskriva den samlade miljöpåverkan av vattentjänstplanen. Påverkan på riksintressen beskrivs och bedöms i den mån det anses relevant för planen under lämplig miljöaspekt.

Geografisk och tidsmässig avgränsning

Tidavgränsningen för miljökonsekvensbeskrivningen är 10 år, vilket motsvarar den tidsavgränsning som vattentjänstplanen har. Som geografisk avgränsning innefattar Uppsala kommun, vilket också motsvarar planens geografiska avgränsning. Klimatpåverkan och klimatanpassning bedöms kunna ha en gränsöverskridande effekt.

Planförslag och andra alternativ

En MKB ska enligt 6 kapitlet 11 § miljöbalken identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd.

I 6 kapitlet 11 § punkt 3a miljöbalken anges att en miljökonsekvensbeskrivning i den strategiska miljöbedömningen ska innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs. Detta alternativ kallas för nollalternativ och ställs mot övriga alternativ.

Den geografiska räckvidden av en vattentjänstplan är lagstadgad och ska inkludera hela kommunen. Framtagandet av planen har utgått från Uppsalas befintliga VA-försörjning och VA-anläggningar samt både befintliga bebyggelsegrupper och de utbyggnadsplaner som finns inom kommunen. Några andra överväganden eller utformningar har inte studerats. Övriga rimliga alternativ att behandla i MKB:n utöver nollalternativet finns således inte.

Planalternativ

Planalternativet, det vill säga genomförandet av vattentjänstplanen, innehåller dels en långsiktig planering av utbyggnaden av allmänna vattentjänster dels en redogörelse för åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall.

Vattentjänstplanen anger **utbyggnadsområden, utvecklingsområden, utredningsområden och bevakningsområden**. Det är utbyggnadsområden och utvecklingsområden som behandlas och konsekvensbedöms i denna MKB. Nedan ges en kortfattad förklaring av de två områdestyperna.

Utbyggnadsområden: områden utanför allmänt verksamhetsområde för VA där det idag finns bebyggelse som har enskild vattenförsörjning och avloppshantering men där planen är att ansluta ytterligare fastigheter till det allmänna VA-nätet. VA-utbyggnadsområdena har behov av både dricks- och spillvattentjänster, men det kan finnas undantag. Behov av allmän dagvattenhantering kan variera mellan olika områden och ska utredas mer noggrant i det vidare arbetet. Utbyggnadsområdena har utifrån dagens kunskap och bedömningar behov av en förändrad VA-försörjning till skydd för recipienter, miljön i övrigt samt hälsa. Möjligheter för anslutning till allmänt vatten och avlopp bedöms vara goda.

Utvecklingsområden: här pågår planering för anläggning av nya områden. I de flesta utvecklingsområden ingår även befintlig bebyggelse som blir påverkad av den nya bebyggelsen. Planeringen utgår från dagens kunskap och behov av allmänt VA. Alla utvecklingsområden ligger idag utanför verksamhetsområdet för minst en vattentjänst men bedöms vara aktuella för utbyggnad inom vattentjänstplanens genomförandetid (10 år). För vissa utvecklingsområden finns antagna detaljplaner, men inte för alla. I de fall där detaljplanen ännu inte är antagen kan behovet inte fastslås exakt och bedömningen kring VA-lösningar kan behöva revideras efter eventuella förändringar.

För den långsiktiga planeringen har en VA-utbyggnadsplan tagit fram. I den redogörs för den behovsbedömning och prioritering som gjorts av de aktuella områdena där behovet av förändrad VA-försörjning undersökts. Som grund för bedömningen har ett antal parametrar analyserats som i sin tur kan delas in i de tre grupperna *större bebyggelsestruktur, hälsoskydd och miljöskydd*. Vad som vägs in i respektive parameter redogörs under avsnitt 2.2 *Bedömning av behov* i Bilaga 1 *VA- utbyggnadsplan 2024–2033*.

Vattentjänstplanen redogör också för åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall. Redogörelsen finns att läsa i Bilaga 2 *Skyfallspåverkan på den allmänna VA-anläggningen*.

Planalternativet innehåller även en handlingsplan som anger aktiviteter som syftar till att följa upp arbetet med vattentjänstplanen. Handlingsplanen ger en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att förtydliga nämnders och bolagsstyrelsers ansvar, roller och tidplan för genomförande av planen.

Nollalternativ

Nollalternativet utgörs, utöver pågående vattentjänster i kommunen, av vad som kan komma att ske med stöd av gällande planer och tillstånd samt den bebyggelseutveckling som bedöms kunna ske om inte vattentjänstplanen antas.

Med nollalternativet bedöms utbyggnad av det allmänna VA-nätet och VA-anläggningar fortfarande kunna ske men inte genom den prioritering av tätorter och samordnade struktur som föreslås i planalternativet. Med nollalternativet har heller inte befintliga fastigheter samma möjlighet att planera för sin framtida VA-lösning.

I nollalternativet benämns inga områden som utvecklingsområden, däremot är det i nollalternativet möjligt att utveckling inom dessa områden fortfarande kan ske men inte med samma samordnade struktur för VA-försörjningen. De utvecklingsområden som finns utpekade hade sannolikt fått allmänt VA även med nollalternativet, men prioritering av tätorter samt när anslutning planeras saknas.

Åtgärder och strategier för att hantera skyfall kan också fortfarande genomföras, men bedöms inte bli lika robusta och genomarbetade.

Följande planer och program bedöms relevanta i sammanhanget och ingår i nollalternativet:

- Uppsala kommuns VA-plan (Handlingsplan för VA-utbyggnad, VA-utbyggnadsplan 2020 - Bilaga Handlingsplan för VA-utbyggnad, Riktlinjer för VA-planering, Plan för den allmänna VA-anläggningen, Plan för enskild vatten- och avloppsförsörjning i Uppsala kommun)
- Vattenprogram för Uppsala kommun
- Miljö- och klimatprogram
- Skyfallsplan (arbete pågår, beräknas vara klar under 2023)

- Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun
- Fördjupad översiktsplan för de Sydöstra stadsdelarna inklusive Bergsbrunna
- Fördjupad översiktsplan Funbo
- Planprogram Marielund utredningsområde
- Antagna detaljplaner /gällande detaljplaner

Metod

Bedömningsgrunder

För att kunna göra bedömningar av de förändringar som planen eller nollalternativet kan antas medföra för olika miljöaspekter används relevanta mål, styrmedel, lagar, förordningar, föreskrifter, riktlinjer och regelverk.

Bedömning av konsekvenser för planalternativet och nollalternativet bedöms och redovisas i avsnitt *Miljökonsekvenser*. För varje miljöaspekt redovisas nuläge och förutsättningar samt en bedömning av planalternativets påverkan, effekt och konsekvenser. Avslutningsvis görs en bedömning av nollalternativet. Bedömningarna baseras på full utbyggnad av Vattentjänstplanen.

Vid behov ges förslag på åtgärder för att stärka positiva konsekvenser eller mildra negativa konsekvenser.

Bedömningsmetodik

I miljökonsekvensbeskrivningen används en skala för att värdera konsekvenserna. Skalan bygger på relationen mellan befintliga värden och en bedömning av omfattningen av planalternativet, respektive nollalternativets, påverkan och effekter på dessa. Skalan utgörs av tre steg, positiv konsekvens, obetydlig konsekvens och negativ konsekvens, se *Figur 1*.

Miljöaspekt	Positiv konsekvens	Obetydlig konsekvens	Negativ konsekvens
<ul style="list-style-type: none"> Vattenmiljö Naturmiljö Befolkning och människors hälsa Klimat	Vattentjänstplanen förväntas ge små, måttliga eller stora positiva konsekvenser för den bedömda miljöaspekten.	Vattentjänstplanen förväntas medföra konsekvenser som bedöms vara neutrala för den bedömda miljöaspekten.	Vattentjänstplanen förväntas ge små, måttliga eller stora negativa konsekvenser för den bedömda miljöaspekten.

Figur 1. Bedömningsskala för miljökonsekvensbeskrivningen.

Osäkerheter i bedömningen

En vattentjänstplan möjliggör en viss markanvändning men eftersom den inte framtvings genomförande, samt innehar en frihetsgrad i själva genomförandet finns en inbyggd osäkerhet i bedömningen av planens konsekvenser. Vattentjänstplanen är en strategisk plan i ett tidigt skede. Därmed har processerna inte kommit så långt och kunskapsläget ligger på en övergripande nivå. Det anses därför särskilt värdefullt att uppföljning under exempelvis byggskedet görs för att säkerställa att planens intentioner följs i genomförandet.

Miljökonsekvenser

Vattenmiljö

Nuläge och förutsättningar

Miljö kvalitetsnormer är ett juridiskt styrmedel som regleras av 5 kapitlet miljöbalken. Kommuner och myndigheter ska iakttä att miljö kvalitetsnormer följs. Kommuner ska därför ta hänsyn till dessa vid planering och planläggning. Miljö kvalitetsnormerna för yt-, grund- och kustvatten omfattar ekologisk och kemisk status för de olika vattentyperna. Syftet med normerna är att säkra vattenkvaliteten. En vattenförekomst, vattendrag, sjö och kustvatten, omfattas av en miljö kvalitetsnorm som ska vara uppfylld vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En åtgärd får inte bidra till att vattenförekomstens status försämras, inte heller fås möjligheten att uppnå satt status äventyras (Vattenmyndigheterna, 2023).

Utveckling av mark- och vattenanvändningen ska ske med hänsyn till vattenförekomsterna som resurs och livsmiljö. Om ny anläggning tillkommer får den inte bidra till försämrade kvalitet. För att uppnå den tidsatta normen krävs att en miljö säker och kretslopps baserad hantering av avloppsvatten inklusive dagvatten ordnas där det finns brister idag, och att grundvattenförekomster skyddas och brukas hållbart.

I Uppsala kommun finns ett stort antal vattendrag och sjöar. Enligt VISS har de allra flesta vattendrag och sjöar bedömts ha måttlig ekologisk status. Enstaka sjöar och vattendrag i kommunens östra del har bedömts ha god ekologisk status. Den kemiska statusen däremot uppnår ej god status i samtliga vattendrag och sjöar. För kommunens grundvattenförekomster uppnår vissa god status medan vissa bedöms ha otillfredsställande status (VISS, 2023). Enligt EU:s ramdirektiv för vatten och miljöbalken för vatten ska Uppsalas sjöar och vattendrag uppnå god ekologisk och kemisk status till år senast till år 2027. Något som idag inte uppnås i någon av kommunens vattenförekomster.

Det finns fem vattenskyddsområden i kommunen varav den i särklass största är Uppsala- och Vattholmaåsarna. Utöver dessa fem finns ett vattenskyddsområde som ligger på gränsen mellan Uppsala och Tierps kommun.

År 2021 kom Uppsala kommun med ett vattenprogram för kommunen med syftet att utveckla vattenarbetet och kommunens arbete med att skapa hållbara framtidslösningar för vatten i kretslopp. Vattenprogrammet syftar även till att långsiktigt stärka kommunens arbete med att bevara och förvalta naturliga ekosystem i sjöar och vattendrag samt säkra tillgången till rent grundvatten. Målområden i programmet grundar sig i EU:s vattendirektiv, nationella och regionala miljö kvalitetsmål, globala hållbarhetsmål och tillståndet i Uppsala kommuns vattenresurser. De uppsatta målen innebär att Uppsala kommun aktivt ska jobba för att vattenförekomster (yt- och grundvatten) uppnå god ekologisk, kemisk och kvantitativ status enligt EU:s ramdirektiv för vatten, öka den biologiska mångfalden, hushålla med vattenresurser och uppnå en hållbar dagvattenhantering (Uppsala kommun, 2021).

Konsekvenser planalternativ

I arbetet med vattentjänstplanen har en bedömning gjorts gällande vilket behov ett område har av en förändrad VA-försörjning. Miljöskydd har i detta arbete varit en parameter som beaktats. Det har inkluderat hänsyn till behov skydd av recipienter för yt- och grundvatten, hur avloppslösningar ser ut idag och vilka förutsättningar för enskilda avlopp de olika områdena har idag. Kapacitet i befintligt ledningsnät har också inkluderats i bedömningen för att säkerställa

att de tilltänka utbyggnads- och utvecklingsområdena ska fungera. Områden som ligger inom vattenskyddsområden eller nära känsliga recipienter har fått en högre prioritering.

Vattenskyddsområden

Flera av de planerade utbyggnads- och utvecklingsområdena ligger inom vattenskyddsområden eller i nära anslutning till vattenskyddsområden. Vid Gunsta vattenskyddsområde är till exempel flera VA-utbyggnadsområden lokaliserade. Enligt bedömningarna i vattentjänstplanen är möjligheterna till anslutning av dessa områden till det allmänna verksamhetsområdet goda. Befintligt ledningsnät bedöms ha kapacitet för områdena som planeras under den närmaste 10-årsperioden. Befintligt verksamhetsområde är dessutom lokaliserat i nära anslutning till utbyggnadsområdena.

Även vattenskyddsområdet Uppsala- och Vattholmaåsarna berörs av utpekade områden på flera ställen. I detta fall är det VA-utvecklingsområden som är lokaliserade inom skyddsområdet. Det finns möjligheter till anslutning för de utpekade områdena.

På de platser där vattenskyddsområden berörs är det viktigt att skyddsobjektets föreskrifter beaktas för att minska eller undvika risken för negativ konsekvens. Om aktuella föreskrifter följs och kommande arbete sätter upp och följer relevanta försiktighetsåtgärder görs bedömningen att planen leder till *obetydlig konsekvens* under själva byggnationstiden. På lång sikt görs bedömningen att vattenskyddsområdena kommer att uppleva en *positiv konsekvens* till följd av planen. Detta eftersom andelen enskilda VA lösningar minskar, vilket i sin tur minskar den negativa belastningen av exempelvis näringsämnen, kemikalier och läkemedelsrester.

Yt- och grundvattenförekomster

Hur stor påverkan på en recipient enskilda avlopp har beror oftast på storleken på området. Ju fler enskilda avlopp desto större påverkan på recipienten. Flera av de planerade utbyggnads- och utvecklingsområdena angränsar eller ligger i nära anslutning till ytvattenrecipienter. Två av områden är lokaliserade direkt på grundvattenförekomster.

För ytvattenrecipienterna är det främst sjöarna Trehörningen, Funbosjön, Långsjön och Långsjön/Fjärden som berörs då flera utbyggnads- och utvecklingsområden ligger angränsande. Det finns även ett antal utbyggnads- och utvecklingsområden som ligger nära eller över flertalet åar och vattendrag. Av de berörda ytvatten är det framförallt sjön Trehörningen som berörs, eftersom den till stor del ligger längs med de planerade utbyggnadsområdena Fjällbo och Marielund, samt utvecklingsområdet Planprogram Marielund. De ovan nämnda områdena vid Trehörningen, samt även utbyggnadsområdet Funbo vid Funbosjön och Funboån, kommer leda sitt spillvatten till Kungsängsverket. Till Kungsängsverket finns befintliga överföringsledningar med kapacitet för den planerade utvecklingen inom den kommande 10-årsperioden. När kommande planprogram Marielund (vid Trehörningen) är fullt utbyggt måste dock ledningskapaciteten öka.

För utvecklingsområde Länna gård vid Långsjön/Fjärden måste en överföringsledning på ca 500 meter byggas för att kopplas på befintliga ledningar vid verksamhetsområdet i Länna. Sträckningen mellan Länna gård och Länna berör ett våtmarksområde, ett vattendrag samt även fornlämningar och arbetet bör ske med försiktighet för att undvika negativa konsekvenser.

För utvecklingsområde Hagalund som ligger invid Långsjön planeras särskilda försiktighetsåtgärder eftersom området är lokaliserat direkt på en ås där ingen infiltration får ske. Dagvatten får inte rinna till Långsjön utan måste pumpas i riktning bort från sjön.

Flera områden ligger som ovan nämnt även i nära anslutning till vattendrag. Detta gäller exempelvis Funbo, Bålinge Nyvla, Hagalund, Tensta-Åsby, FÖP Sydöstra staden, Fjällbo, Planprogram Marielund, Marielund. För utbyggnadsområdena Funbo, Bålinge Nyvla, FÖP Sydöstra staden, Fjällbo, Marielund samt utvecklingsområdet Planprogram Mairielund, finns i dagsläget ledningskapacitet och anslutning av ytterligare områden bedöms möjligt utan risk för negativ påverkan på vattendragen, under förutsättning att försiktighetsåtgärder vidtas. För utvecklingsområdena Hagalund och Tensta-Åsby finns lokala reningsverk och lokalt vattenverk. För Hagalund anses möjligheten att ansluta vatten och spillvatten som god men däremot finns svårigheter med dagvattenhanteringen eftersom det finns ett förbud mot att infiltration och utsläpp i närliggande sjö. Bästa tekniska lösning för omhändertagande av dagvatten kommer utredas i senare skede. Hanteringen bedöms i nuläget inkludera de aspekter som är nödvändiga för att undvika negativa konsekvenser.

Beträffande grundvattenförekomster är två av de aktuella områdena (Funbo och Hagalund) lokaliserade på grundvattenförekomster. Genom att anslutas till allmänt VA minskar risken för läckage av föroreningar, vilket bedöms som positivt för berörda förekomster.

Bedömning är att genomförande av vattentjänstplanen sammanfattningsvis kommer att leda till *positiva konsekvenser* för berörda yt- och grundvattenrecipienter sett ur ett längre tidsperspektiv. De positiva konsekvenserna bedöms vara förbättrad vattenkvalité i aktuella recipienter till följd av minskad föroreningsbelastning. När andelen enskilda VA-lösningar minskar kommer den negativa belastningen på kommunens yt- och grundvatten minska. Detta skapar i sin tur även förutsättningar för utveckling av olika ekosystemtjänster, t.ex. ökad biologisk mångfald i vattenmiljön samt förbättrade rekreativa värden. Därmed ökar även chanserna till förbättrad statusklassning av MKN. För områden som ligger inom vattenskyddsområden anses det särskilt positivt eftersom planen minskar risken för negativ påverkan på allmän dricksvattentäkt. I och med att vattentjänstplanen pekar ut utbyggnads- respektive utvecklingsområden synliggörs var riskerna och därmed behovet av allmänt VA är som störst.

Planalternativet anses utformat så att det också främjar det vattenprogram som Uppsala kommun satt upp och kommer leda till *positiva konsekvenser* för att stärka kommunens arbete med att bevara och förvalta naturliga ekosystem i sjöar och vattendrag samt säkra tillgången till rent grundvatten.

Vid utbyggnad är det dock viktigt att denna utformas med bästa möjliga teknik och lösningar för exempelvis avloppsrening och omhändertagande av dagvatten. Genom att använda bästa möjliga teknik minskar risken för näringsläckage och läckage av exempelvis läkemedelsrester och kemikalier, vilket också kan bidra till ökad biologisk mångfald i vattenmiljöer.

Sammantaget kan genomförande av vattentjänstplanen enligt ovan bidra till att stärka de stödjande, reglerande och kulturella ekosystemtjänster vi får från våra sjöar och vattendrag. Exempel på ekosystemtjänster som skulle gynnas utöver biologisk mångfald och rekreativa värden är ekologiska samspel, förbättring av lokalklimatet och förbättrade upplevelsevärden från naturen som stärker vår mentala hälsa.

Under byggtiden finns dock en risk att planen kommer leda till tillfälliga *negativa konsekvenser* till följd av grävningssarbete och ökad fordonstrafik. För att inte riskera spridning av föroreningar med försämrad vattenkvalité som följd rekommenderas att relevanta försiktighetsåtgärder vidtas och följs upp i det vidare arbete. Överföringsledningar finns i de flesta fall redan dragna i nära anslutning till utbyggnadsområdena och de ingrepp som behövs göras för att koppla på ytterligare fastigheter bedöms vara relativt lokala och begränsade i sin geografiska utsträckning.

Naturmiljö

Nuläge och förutsättningar

I Uppsala kommun finns flertalet naturreservat, nyckelbiotoper, riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv, Natura 2000-områden, våtmarker samt strandskyddade områden. Det finns även områden som omfattas av länsstyrelsens naturvårdsprogram för mycket högt värde och av länsstyrelsens utpekade bevarandeområden för odlingslandskapet. De flesta skyddsvärda områdena ligger utanför vattentjänstplanens utbyggnads- och utvecklingsområden, men en del av dessa skyddsområden och naturvärden är belägna i och i anslutning till utbyggnads- och utvecklingsområdena.

Riksintresse för naturvård, Lunsen, går delvis in i östra delutvecklingsområdet FÖP Sydöstra staden. Detta område, men söder om utbyggnadsområdena FÖP Sydöstra staden, är också ett Natura 2000-område, Lunsen, som kännetecknas av gammal skog, fattiga myrmarker samt av arterna grön sköldmossa och käppkrokmossa.

Utvecklingsområdet Gottsunda är beläget intill naturreservatet Gula stigen. Södra delen av utbyggnadsområdet Fjällbo omfattar delvis naturreservatet Fjällnora. Södra delen av Fjällbo ingår även i länsstyrelsens naturvårdsprogram för mycket högt värde. Vid utvecklingsområdet Nåsten finns det vidare två naturreservat, dels Hågadalen-Nåsten, dels Nyborg. Även utvecklingsområde Hammarparken är beläget intill Hågadalen-Nåsten naturreservat.

I området mellan utvecklingsområdet Länna gård och aktuellt verksamhetsområde för anslutning är enligt våtmarksinventeringen ett våtmarksområde beläget. I Funbo är norra delen av utbyggnadsområdet delvis beläget på en våtmark enligt våtmarksinventeringen.

Norra delen av utbyggnadsområdet Funbo är också beläget inom länsstyrelsens utpekade riksintresse för kulturmiljö. Västra delen av området ligger delvis inom område för länsstyrelsens naturvårdsprogram för mycket högt värde. I närheten finns Funboån och Funbosjön som är Natura 2000-område. Även utbyggnadsområdet Hallkved, Labruden och Källtorp ligger inom avrinningsområdet för Funbosjön, det vill säga inom Natura-2000-område.

Konsekvenser planalternativ

Vid byggnation av allmänna och enskilda VA-anläggningar behöver hänsyn tas till naturmiljön i kommunen. En långsiktig planering ger goda förutsättningar att planera utbyggnaden med den hänsyn som krävs. Naturmiljövärden tas inte i anspråk på ett anmärkningsvärt sätt. Utbyggnation sker i områden där det finns bebyggelse och redan ianspråktagen mark. Det är framför allt i byggskedet och till viss del drifts- och underhållsskedet som det kan ske viss negativ påverkan på naturmiljö, där fordon behöver ta sig fram, mark behöver schaktas och ledningar behöver läggas ner.

För riksintresse för naturvård, Lunsen, blir det extra viktigt att ta hänsyn under byggskedet till naturmiljön och att följa de riktlinjer som finns i riksintressebeskrivningen.

För Natura 2000-området Lunsen är det viktigt att inte påverka arterna grön sköldmossa, käppkrokmossa, större vattensalamander och citronfläckad kärrtrollslända under bygg- och/eller driftskedet. Det är framför allt risken för avvattning som är viktig att beakta för att inte riskera negativ påverkan på arterna. Ytterligare bevarande värden är de olika marktperna silikatgräsmarker, öppna mossar, kärr, rikkärr, taiga, näringsrik granskog, skogbevuxen myr.

Där utbyggnads- och utvecklingsområden ligger inom Funbosjöns avrinningsområde bör extra varsamhet tas under bygg- och driftsskede för att inte orsaka läckage som kan påverka Natura 2000-området.

Flera naturreservat ligger utanför utbyggnads- respektive utvecklingsområdena och bör inte påverkas så länge arbeten med maskiner osv håller sig utanför deras gränser. Vid Fjällnora naturreservat där utbyggnaden sker inom området kan ledningsdragningar dock riskera att påverka naturvärden. Naturreservatföreskrifter ska följas och annars behöver dispens sökas. Det blir än mer viktigt med hänsyn och att följa föreskrifter för området då södra delen av Fjällbo ingår i länsstyrelsens naturvårdsprogram för mycket högt värde. Området Fjällbo gränsar i söder även till nyckelbiotop. Västra delen av Funbo ligger delvis inom område för länsstyrelsens naturvårdsprogram för mycket högt värde.

När ledningar ska dras från utvecklingsområde Länna gård där det enligt våtmarksinventeringen finns våtmark mellan verksamhetsområde och utvecklingsområdet behöver hänsyn tas för att minska påverkan under byggskedet, och om det behöver genomföras arbete i vatten kommer anmälan om vattenverksamhet behöva göras. Dock löper bilväg 282 mellan områdena och om ledningen kan dras i anslutning till denna, minskas risken för påverkan på våtmark. I Funbo där ett utbyggnadsområde delvis beläget på en våtmark, kan det ge positiva konsekvenser på sikt för våtmarken att bygga ut ledningsnät där så att mindre utsläpp sker till våtmark och vattendrag.

Det förekommer även en del skyddsvärda kulturträd att ta hänsyn till runt om i kommunen, likt skyddsvärda träd och växter.

Hänsyn behöver också tas till strandskydd samt se till att naturvårdsprogrammets föreskrifter följs och att värdena som dessa ska skydda inte påverkas negativt under byggtid eller driftstid.

Invasiva arter kan också riskera att spridas vid byggskede om hänsyn inte tas till riskområden och det bör ses över innan vilka områden detta gäller.

Om det är möjligt bör schaktfria metoder väljas för att minska påverkan under byggskedet.

Naturmiljö och människors hälsa skulle också kunna påverkas om det förekommer potentiella föroreningar där ledningsarbeten ska utföras, både under bygg- och driftsskede. Detta blir viktigt att se över i det vidare arbetet.

Sammantaget bedöms påverkan på naturmiljö bli liten till *obetydlig* på sikt även om vissa av värdena är höga, varav konsekvenserna för naturmiljö bedöms riskera bli små negativa under byggskede men potential till obetydliga på sikt.

Befolkning och människors hälsa

Nuläge och förutsättningar

Uppsala stad och Uppsala kommun växer kraftigt och under den närmaste tioårsperioden kommer ett antal nya bostadsområden i Uppsala att byggas. I båda de studerade alternativen finns utbyggnads- och utvecklingsplaner som i olika omfattning kan komma att påverka människors hälsa.

Enligt 6 § i Vattentjänstlagen (LAV), har kommunen ett ansvar att ordna vattentjänster (dricks- och/eller avloppsvatten) för bebyggelse som tillsammans bildar ett större sammanhang, om risk för människors hälsa eller miljön föreligger.

Konsekvenser planalternativ

I vattentjänstplanen har hälsoskydd varit en av de styrande parametrarna som legat till den bedömning som gjorts gällande utbyggnadsområden. Inom begreppet *hälsoskydd* har fokuset legat på dricksvattenförsörjning. Kartunderlag som beskriver enskilda avloppsanläggningars påverkan på recipienter utifrån smittämnen har använts i bedömningen. Exempel på aspekter som beaktats inom prioriteringen är huruvida områden har en gemensam lösning för åretruntvatten, vilket då har prioriterats lägre än fastigheter med egna vattenbrunnar. Om det finns gemensamt sommarvatten, eller där endast delar av området är försörjt med åretruntvatten, har det gett medelhöga poäng i bedömningen. Risken har även bedömts öka om många enskilda brunnar och enskilda avlopp ligger i närhet av varandra. Om områden däremot har en stor andel anslutna fastigheter till en gemensam avloppsanläggning, eller WC till slutentank har området bedömts ha lägre behov av allmänt VA. För grundvattentillgången i de olika områden har prioriteringsbedömningen legat på en övergripande nivå.

Den långsiktiga utvecklingen av vattentjänster bedöms ge *positiva konsekvenser* för befolkningen och människors hälsa. Genom den prioritering som gjorts lyfts de områden som är av störst behov av allmänna VA-tjänster fram och arbetet med att utöka verksamhetsområdet prioriteras till de områden som innebär störst risk för människors hälsa först. Exempel på positiva konsekvenser som planen bedöms medföra är att risken minskar för att enskilda avlopp kan förorena och påverka dricksvattenkvaliteten i enskilda vattenbrunnar.

Under byggnationstiden kan visst buller uppstå. Det bedöms dock handla om få bullrande aktiviteter under en begränsad tid och bedömningen är därför att arbetet leder till *obetydlig konsekvens* för människors hälsa. Vid bullrande aktiviteter är det viktigt att följa uppsatta riktlinjer och att undvika arbete under helg- och nattetid för att begränsa eventuell negativ påverkan. Åtgärder för att minska störande buller kan vidtas, som exempelvis bullerskärmar, något som kan behovsbedömmas i kommande arbete.

Klimat

Nuläge och förutsättningar

En Vattentjänstplan ska enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster §6b innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en belastning på grund av skyfall. Denna syftar till att säkerställa att VA-anläggningarna har de anordningar som behövs för att säkerställa skäliga anspråk på säkerhet, enligt §13 i samma lag.

Vid normala regn (i enlighet med Svenskt Vatten, P110) ska det allmänna vatten- och avlopps nätet klara av att ta hand om detta. Vid skyfall behöver vattnet avledas via markytan. För att en säker ytlig avledning ska kunna ske vid skyfall krävs en övergripande samhällsplanering som beaktar skyfall och möjliggör ytlig avrinning genom planerad höjdsättning av marken inom tätbebyggda områden.

Klimatfrågan är också kopplad till de transporter och de materialval som görs, exempelvis till de material för ledningar som används för VA-utbyggnad. VA-branschen ingår i bygg- och anläggningssektorns färdplan där det långsiktiga målet är nettonollutsläpp år 2045 (Fossilfritt Sverige, 2018). Uppsala kommun har ambitiösa mål om att minska klimatpåverkan inom kommunens verksamhet. År 2022 antogs ett miljö- och klimatprogram för kommunen för att beskriva kommunens mål i det strategiska miljö- och klimatarbetet. De mål som kan kopplas till VA-branschen är bland annat att kommunens egen fordons- och maskinpark samt upphandlade transporter ska vara fossilbränslefria 2023 och att upphandlade entreprenader ska vara fossilbränslefria 2027. Utöver det är målsättningen att kommunen varje år ska minska sina

utsläpp av växthusgaser från genomförda projekt inom bygg- och anläggning för att säkerställa klimatneutralitet år 2030. Utöver det ska även material med låg klimatpåverkan väljas, maskiner och transporter under byggprocessen ska ha så liten klimatpåverkan som möjligt och avfall ska minskas (Uppsala kommun, 2022).

Konsekvenser planalternativ

I vattentjänstplanen hanteras åtgärder som behöver göras för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid ett skyfall i anslutning till anläggningarna.

För att identifiera vilka VA-anläggningar som riskerar att påverkas vid skyfall har kunskap från tidigare erfarenheter samlats in samt att en GIS-analys har utförts. För detaljerad beskrivning av hur GIS-analysen har utförts se avsnitt 3. *Metod för utredning* i Bilaga 2. De anläggningar som är riskutsatta har kategoriserats i de tre anläggningstyperna spillvatten, dricksvatten och dagvatten. Både generella åtgärdsförslag samt specifika åtgärder för de olika anläggningstyperna har tagits fram.

De åtgärdsförslag som anges i planen är främst av övergripande och förebyggande karaktär. Det kan exempelvis handla om genomgång av utrustning, analys gällande behov av backventiler och säkerställande att skydd (bl.a. invallning) finns och fungerar samt införa riktlinjer i styrande dokument. Vid skyfall är det, liksom andra klimat- och väderrelaterade händelser svårt att förutse omfattningen av en viss händelse, vilket gör det svårt att i förväg avgöra hur olika samhällssystem och anläggningar kommer påverkas. Det bedöms därför vara av stor vikt att arbeta förebyggande och brett. Något som vattentjänstplanens genomförande bedöms ge förutsättningar för, dels genom indelningen av olika anläggningstyper för att identifiera olika typer åtgärdsbehov, dels genom en övergripande GIS-analys, men även genom att ta tillvara på den kunskap som finns hos den personal som dagligen arbetar med driften av olika vattentjänster. Under förutsättningen att de åtgärder som planen föreslår genomförs och följs upp är bedömningen att det kommer leda till *positiva konsekvenser* vid skyfall, jämfört med en situation där föreslagna åtgärder inte vidtas.

Den klimatpåverkan som sker i samband med VA-utbyggnad är främst kopplat till byggskedet och de transporter, maskiner och material som krävs för att anlägga nya ledningar och pumpstationer. Eftersom vattentjänstplanen har en strategisk karaktär saknas exakta beskrivningar kring hur arbetet ska gå till och därmed kan inte en fullständig konsekvensbedömning göras. Kortsiktigt kan det under byggnationstiden uppstå både negativa och positiva konsekvenser beroende på vilka materialval som görs samt beroende på val av fordon och bränslen.

Ett medskick till det vidare arbetet kopplat till klimat är att genomföra klimatkalkyler för entreprenaderna samt för de materialval som är kopplat till ledningar och anläggningar. Detta kan främja arbetet kring klimatsmarta val under byggtiden och synliggöra hur vattentjänstplanen bidrar till att uppfylla kommunens miljömål. Eftersom Uppsala kommun har ambitiösa mål om att minska klimatpåverkan bör kommunens egna klimatmål beaktas i samband med utbyggnaden av ledningsnätet för att minska påverkan från transporter och material.

Innovationsupphandling är också exempel på ett verktyg som kan användas för att aktivt arbeta för cirkulation av de produkter och material som används i VA-verksamheten (Svenskt Vatten, 2021). Det bästa materialet ur klimatsynpunkt kan i vissa fall också vara det mest ekonomiskt hållbara.

Konsekvenser nollalternativ

Utbyggnad av det allmänna VA-nätet och VA-anläggningar kan ske även med nollalternativet men inte med den prioritering och samordnade struktur som föreslås i planalternativet. Prioritering av de områden som är viktigast sett till behoven av att skydda miljö och hälsa anses vara mer svårbedömt i och med nollalternativet. Nollalternativet anses också ha lägre samordningsgrad och genomförandet av utbyggnadsarbete bedöms ta längre tid. Det finns även en risk att nollalternativet kan leda till högre kostnader då arbetet inte sker lika effektivt samt att planeringen inte får det helhetsgrepp som lyfts fram i planalternativet. Däremot är det med nollalternativet möjligt för länsstyrelsen att förelägga att nya utbyggnadsområden ska anslutas till allmänt VA enligt LAV 6§ andra punkten samt §51.

Vattenprogrammet för Uppsala kommun ingår i nollalternativet och skulle således vägleda och styra kommunens arbete med att bevara och förvalta naturliga ekosystem i sjöar och vattendrag samt säkra tillgången till rent grundvatten. Likt planalternativet skulle nollalternativet leda till *positiva konsekvenser* och ökad möjlighet att nå de mål som finns uppsatta i vattenprogrammet. Något som bedöms leda till förbättrad eller oförändrad status för MKN. Däremot finns en risk att nollalternativet inte skulle innebära lika strukturerat arbete eftersom utgångspunkten inte är en lika genomarbetad prioriteringslista som i planalternativet, vilket ökar risken för förorenings spridning och att föroreningar når recipienter. Med nollalternativet görs bedömningen att det kommer ta längre tid och eventuellt bli mer kostsamt att nå uppsatta mål för vattenmiljön.

Nollalternativets förmåga att hantera åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall bedöms som god. Uppsala kommun arbetar med en skyfallsplan som beräknas vara klar under 2023. I arbetet med denna identifieras behov av åtgärder för att skydda samhällsviktig verksamhet vid skyfall. Denna plan ingår i nollalternativet och en plan för hantering vid skyfall finns således även med nollalternativet. Däremot är det sannolikt att den prioritering som gjorts i vattentjänstplanen har lett fram till en bättre bild av olika anläggningars utformning och av känsliga områden som till exempel vattenskyddsområden eller känsliga recipienter. Ökad kunskap och medvetenhet gör beredskapsarbetet vid händelse av skyfall prioriteras utifrån samhällets sårbarhet.

I nollalternativet bedöms påverkan på naturmiljö bli likvärdig den för planalternativet.

Kumulativa effekter

I detta avsnitt bedöms de kumulativa effekter som planalternativet bedöms kunna leda till. Kumulativa effekter är effekter som samverkar på olika sätt. De kan vara additiva, synergistiska eller motverkande och under olika tidsperspektiv, kort, medellång eller lång sikt. Effekterna kan vara både negativa och positiva.

Till följd av utvecklingen att Uppsala kommun växer, dels genom ökad befolkning dels genom ökad andel exploaterad yta, kan vattenkvaliteten i kommunen försämrans. En ökande befolkning skapar ett ökat tryck på kommunens vattenresurser, dels i form av ett högre uttag av dricksvatten, dels till följd av att mer avloppsvatten genereras. Förutom att vattenresurserna riskerar ökat tryck kan denna utveckling även riskera att påverka människors hälsa och miljön negativt. För att begränsa denna utveckling är vattentjänstplanen ett viktigt verktyg för att kontinuerligt uppdatera behovsbedömningen i samband med aktualisering av planen.

Den förväntade ökningen av nederbörd i framtiden samt en ökad andel hårdgjord yta i samband med bebyggelseutveckling kan innebära utmaningar som rör dagvattenhanteringen och öka

risken för spridning av föroreningar till kommunens ytvattenrecipienter. Ökad avrinning förstärker t.ex. processer som styr övergödningen och näringsläckage, vilket kan påverka statusklassningen av berörda vattenförekomster. Här bedöms att arbetet med och genomförandet av vattentjänstplanen som viktigt för att hantera och begränsa framtida kumulativa effekter med koppling till den allmänna VA-försörjningen. Omgivningspåverkan till följd av kapacitetsbrist i anläggningarna anses också minska vid genomförande av vattentjänstplanen, vilket till viss del minskar risken för föroreningsspridning.

Klimatförändringens effekter med högre temperaturer kommer också leda till större risk för låga grundvattennivåer och låga flöden i sjöar och vattendrag, något som i kombination med en ökande befolkning sätter ytterligare tryck på kommunens uttag av råvatten. Perioder av torka och låga vattenflöden kan hota den biologiska mångfalden och påverkar våra ekosystemtjänster negativt både i vatten och på land. Även här anses vattentjänstplanen utgöra ett viktigt verktyg för att synliggöra behovet av eventuella ytterligare åtgärder för dricksvattenförsörjning. Genom att tydliggöra kommunens plan på utbyggnad av det allmänna verksamhetsområdet tydliggörs också vilket dricksvattenbehov som finns.

För att stärka positiva konsekvenser och som en del av klimatanpassningsarbetet rekommenderas att bevarande och förstärkande åtgärder av grön- och blåstrukturer genomförs. I samband med ny bebyggelse och exploatering kommer sannolikt åtgärder för eventuellt påträffade markföroreningar att åtgärdas, vilket också anses minska risken för negativ påverkan på människors hälsa, även om risken för exponering delvis kvarstår, särskilt då klimatförändringen kan leda till ökad risk för spridning av föroreningar.

Övrigt

Vid en del av utvecklings- och utbyggnadsområdena, exempelvis vid Funbo och Nåsten berörs riksintresse för kulturmiljövård. Det bedöms inte påverkas av Vattentjänstplanen på lång sikt, men under byggskede kan det bli tillfällig påverkan på landskapsbilden och därmed på de uttryck som präglar riksintresset. Det skulle också kunna bli påverkan på de fornlämningar som ger uttryck för riksintresset. Under byggskedet kan det därmed vara viktigt att ta hänsyn till riksintressets värden samt kontakta länsstyrelsen om ingrepp vid fornlämningar skulle behövas.

Samlad bedömning

Sammanfattningsvis görs bedömningen att vattentjänstplanen ger goda förutsättningar för en hållbar utveckling av kommunens vattentjänster och uppfyller syftet med planen. Se *Tabell 1* för en sammanfattning av konsekvensernas långsiktiga påverkan för respektive miljöaspekt.

Tabell 1. Sammanfattning av konsekvensernas påverkan av planalternativet för de miljöaspekter som konsekvensbedömts.

Miljöaspekt	Positiv konsekvens	Obetydlig konsekvens	Negativ konsekvens
Vattenmiljö	Den samlade bedömningen av miljöpåverkan på vattenmiljön bedöms leda till <i>positiva konsekvenser</i> . Det finns dock viss risk för		

	negativ påverkan under byggnationstiden men anses vara övergående.		
Naturmiljö		Om försiktighets- och skyddsåtgärder vidtas görs bedömningen att påverkan kan bli neutral och därmed leda till obetydliga konsekvenser.	
Befolkning och människors hälsa	Sammanlagt bedöms planalternativet leda till <i>positiva konsekvenser</i> . Bland annat p.g.a. att planen kommer minska risken för föroreningsspridning från enskilda avlopp, vilket skulle kunna påverka dricksvattenkvaliteten i brunnar.		
Klimat	De åtgärder som föreslås för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid ökad belastning på grund av skyfall bedöms leda till <i>positiva konsekvenser</i> , förutsatt att de genomförs. Åtgärderna fokuserar generellt på ett brett och förebyggande arbete vilket bland annat anses viktigt då klimatprognoser kommer med en grad av osäkerhet.		

Avstämning mot miljö kvalitetsmål

Miljö kvalitetsmålen har utvärderats gentemot miljö aspekternas bedömda konsekvenser. Konsekvenserna har bedömts för både plan- och nollalternativet. I *Tabell 2* listas de miljö kvalitetsmål som är relevanta för vattentjänstplanen och hur planalternativet respektive nollalternativet bedöms påverka målpuffyllelsen.

Bedömningen sammanfattas med figurer enligt följande:

Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet

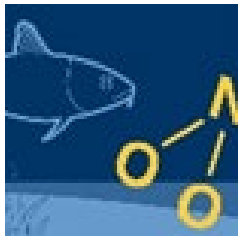

Förslaget varken bidrar till eller försämrar möjligheterna att uppnå målet

Förslaget bedöms försämra möjligheterna att nå målet

Tabell 2. De miljö kvalitetsmål som bedöms relevanta i sammanhanget och hur de bedöms påverkas.

Miljökvalitetsmål	Planalternativ – Påverkan på måluppfyllelse	Nollalternativet – Påverkan på måluppfyllelse
Begränsad klimatpåverkan 	 Planalternativet bedöms varken bidra eller försämra möjligheterna att nå målet, eftersom planen inte fokuserar på utsläpp av växthusgaser. Däremot bedöms planen bidra till bättre förebyggande klimatarbete gällande hantering av skyfall.	 Nollalternativet bedöms varken bidra eller försämra möjligheterna att nå målet, eftersom planen inte fokuserar på utsläpp av växthusgaser. Men, till skillnad från planalternativet, anses inte det förebyggande klimatarbetet lika genomarbetat och hantering vid skyfall riskerar att fungera sämre.
Bara naturlig försurning 	 Planalternativet bedöms varken bidra eller försämra möjligheterna att nå målet. Planen bedöms inte påverka markförsurningsprocesser.	 Planalternativet bedöms varken bidra eller försämra möjligheterna att nå målet. Planen bedöms inte påverka markförsurningsprocesser.
Ingen övergödning 	 Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet. Genom att minska andelen enskilda VA-anläggningar minskas utsläppen av näringsämnen.	 Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet. Även med nollalternativet skulle fler enskilda VA-anläggningar ansluta till det allmänna, vilket har en positiv inverkan på måluppfyllelsen. Däremot anses nollalternativet vara lika omfattande.
Levande sjöar och vattendrag 	 Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet. När andelen enskilda VA-lösningar minskar ges förutsättningar för att minska den negativa belastningen på kommunens ytvatten. Minskade näringsutsläpp bedöms leda till en högre grad av variationsrikedom och mer ekologiskt hållbara sjöar.	 Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet. Även med nollalternativet bedöms andelen näringsutsläpp minska, men det finns en risk att utsläppsminskningarna inte är lika omfattande jämfört med planalternativet.
Grundvatten av god kvalitet 	 Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet. När andelen enskilda VA-lösningar minskar kommer den negativa belastningen på kommunens grundvatten minska. Särskilt vid de områden som ligger inom vattenskyddsområden och över grundvattenförekomster. När utsläpp som kan förorena grundvatten minskar ökar möjligheterna att uppnå en hållbar dricksvattenförsörjning.	 Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet. Däremot görs bedömningen att det kommer ta längre tid, ej vara lika omfattande och eventuellt bli mer kostsamt att nå uppsatta mål för vattenmiljön.

Miljökvalitetsmål	Planalternativ – Påverkan på måluppfyllelse	Nollalternativet – Påverkan på måluppfyllelse
<p>God bebyggd miljö</p> 	<p>➔</p> <p>Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet. Genom vattentjänstplanen sker ett arbete som anses främja bra livsmiljöer och bidrar till en hållbar utveckling.</p>	<p>➔</p> <p>Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet men i något mindre grad jämfört med planalternativet eftersom nollalternativet inte anses lika genomarbetat.</p>
<p>Ett rikt växt-och djurliv</p> 	<p>➔</p> <p>Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet. Den biologiska mångfalden anses gynnas, likaså en rad olika ekosystemtjänster</p>	<p>➔</p> <p>Förslaget bedöms bidra till att uppnå målet, under förutsättningen att de målsättningar som finns i kommunens klimat-och miljöprogram samt vattenprogram nås.</p>

Referenser

Boverket, 2023. Påtaglig skada. Tillgänglig på: [Påtaglig skada - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Fossilfritt Sverige, 2018. Bygg- och anläggningssektorn. Tillgänglig på: [Fossilfritt Sverige roadmap](#)

Svenst Vatten, 2021. Hållbarhetsindex och FN:s hållbarhetsmål - Förslag på vägar framåt för den svenska VA-branschen. Rapport 2021-23.

Uppsala kommun, 2022. Miljö- och klimatprogram. Diarienummer: KSN-2022-00082. 2022-05-30.

Uppsala kommun, 2021. Vattenprogram för Uppsala kommun. Diarienummer: KSN-2019-1816. 2021-03-01.

Vattenmyndigheterna, 2023. Miljökvalitetsnormer för vatten. Tillgänglig på: [Miljökvalitetsnormer för vatten | Vattenmyndigheterna](#)

VISS, 2023. Vatteninformation Sverige. Vattenkartan. Tillgänglig på: [Vattenkartan \(lansstyrelsen.se\)](#)

Ordlista och begreppsförklaring

2024

Syfte

Syftet med den här bilagan är att utgöra ett komplement till Vattentjänstplanen genom att förklara vissa ord och begrepp för att underlätta för personer som inte arbetar inom VA-branschen att förstå. Orden och begreppen förklaras på ett lättbegripligt sätt utifrån gällande lagstiftning och bestämmelser samt gängse definitioner.

Ordlista och begreppsförklaring

Allmän VA-försörjning av vatten eller avlopp. Anläggningar som kommunen äger eller har rättsligt bestämmande över och som har anordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt vattentjänstlagen, dvs lagen om allmänna vattentjänster (LAV).

Allmänna vattentjänster. Vattentjänster som tillhandahålls via Uppsala Vattens VA-anläggning. Uppsala Vatten har tre olika vattentjänster, att leverera dricksvatten, att avleda och rena spillvatten, att avleda och rena dagvatten (gata och fastighet).

Allmän VA-anläggning. Uppsala Vattens VA-anläggning som försörjer fastigheter inom VA-verksamhetsområdet med vatten och avloppsvatten. I begreppet ingår både ledningar och pumpar för transport av vatten och avlopp, samt anordningar för produktion av dricksvatten och rening av avloppsvatten.

Avloppsvatten är samlingsnamn för spillvatten, dagvatten (från detaljplanelagt område) samt dräneringsvatten.

Backventil. En ventil som bara tillåter flöde i en riktning. Till exempel en ventil som hindrar avloppsvatten att rinna tillbaka i huset eller bakvägen in i en pumpstation vid en bräddledning.

Bräddning innebär att avloppsvatten vid sådana förhållanden då avloppsledningsnätet eller avloppsreningsverkets kapacitet överskrids, till exempel vid extrema skyfall, släpps ut direkt till recipient.

Dagvatten är ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.

Dagvattenanläggning. Ett system av rör och öppna diken och dammar vilka har för avsikt att omhänderta, leda bort och rena regn- och smältvatten.

Detaljplan. En detaljplan bestämmer hur mark och vatten ska användas inom ett visst område. Detaljplanen reglerar vad som är allmän plats, kvartersmark och vattenområden inom planområdet. Planen reglerar också vilken typ och omfattning av bebyggelse som ska finnas inom detaljplanens område.

Dricksvatten. Rent vatten som vi kan dricka direkt ur kranen, använda till matlagning och borsta tänderna med.

Dräneringsvatten är vatten som bortleds från fastighet eller markyta.

Enskild VA-försörjning sker genom en anläggning eller annan anordning för försörjning av vatten eller avlopp som kommunen inte äger. Enskilda anläggningar kan finnas för en enskild fastighet, för flera fastigheter tillsammans eller för samfälligheter och föreningar. En enskild VA-anläggning kan avse såväl ledningar som en lokal lösning för produktion av dricksvatten eller rening av avloppsvatten. En enskild VA-anläggning kan vara ansluten till det allmänna dricks- eller spillvattennätet via avtalsanslutning.

Fastighet. Markyta med eller utan byggnad som Lantmäteriet avgränsat i fastighetsregistret.

Fastighetsägare. En ägare av fastighet inom VA-anläggningens verksamhetsområde, enligt vattentjänstlagen (2006:412), i ABVA. Enligt vattentjänstlagen jämställs fastighetsägare med arrendator och tomträttshavare.

Förbindelsepunkt. Den punkt där fastighetens ledningar ansluts till det allmänna vatten- och avloppsledningsnätet. Normalt sett ligger förbindelsepunkten vid fastighetsgränsen. Uppsala Vatten ansvarar för ledningarna fram till förbindelsepunkten. För ledningar inom fastigheten ansvarar fastighetsägaren.

Försörjningsområde. Enstaka fastighet eller grupp av fastigheter som är anslutna till den allmänna vatten- och/eller spillvattenanläggningen via enskilda ledningar. Försörjningsområden ingår inte i verksamhetsområdet för allmänt VA.

Gemensamhetsanläggning för vatten och avlopp. En gemensam VA-anläggning för flera fastigheter där fastigheterna tillsammans driver anläggningen.

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Bestämmelserna i denna lag syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön.

Miljö kvalitetsnormer (MKN). En miljö kvalitetsnorm är en bestämmelse om kvaliteten i luft, vatten, mark eller miljön i övrigt. Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet.

Områden med enskild VA-försörjning. Områden med befintlig bebyggelse som har enskild vattenförsörjning och avloppshantering och som, utifrån den information kommunen har, fungerar tillfredsställande idag. Områdena har goda förutsättningar att fortsätta försörjas genom enskilda anläggningar för vatten och avlopp.

Områden med gles bebyggelse. Fastigheter utanför områden med sammanhållen bebyggelse som har enskild VA-försörjning kallas för områden med gles bebyggelse. Dessa fastigheter ingår inte i någon av de fyra områdeskategorier som tagits fram i VA-planen. I områdeskategorierna hanteras endast så kallad sammanhållen bebyggelse.

Personekvivalent, PE anger den genomsnittliga mängd föroreningar i avloppsvatten som en person ger upphov till per dag.

Recipient är en sjö, vattendrag eller grundvatten som får motta dagvatten, bräddvatten och eller renat avloppsvatten.

Samhällsviktig verksamhet. En verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor:
- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället. - Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjlig

Sammanhållen bebyggelse definieras i Plan och bygglagen, PBL, som bebyggelse på fastigheter som gränsar till varandra eller skiljs åt av endast väg, gata eller park. Bebyggelsen är sammanhållen om den består av minst 3 byggnader på minst 2 fastigheter.

Vattentjänstplanen omfattar sammanhållen bebyggelse utanför verksamhetsområdet som består av minst 20 befintliga eller planerade bostadsfastigheter och max 100 meter mellan husen

Skyfall. Skyfall innebär att det faller mycket regn på kort tid. Definitionen enligt SMHI är minst 50 mm/timme eller minst 1 mm/minut.

Skyfallskartering. En skyfallskartering visar vilka ytor som kan översvämmas vid ett givet extremt regn. I karteringen beräknas översvämningsutbredning, vattendjup, ytvattenflöden och flödesvägar för det studerade regnet. Skyfallskarteringen som utgör underlag till Uppsalas vattentjänstplan är framtagen för ett 100-årsregn. Resultat från en skyfallskartering visar översvämningsutbredning, vattendjup samt flöden och flödesvägar för studerat regn. Resultaten från skyfallskarteringen används för att analysera möjliga konsekvenser för exempelvis bebyggelse, samhällsviktig verksamhet, vägar och annan infrastruktur.

Spillvatten är vatten från hushåll (toalett, bad/dusch, disk och tvätt) och andra verksamheter (industrier, biltvättar och dylikt).

Tillskottsvatten är det vatten som utöver spillvatten finns i spillvattenledningar. Tillskottsvatten kan bestå av anslutet dagvatten, anslutet dräneringsvatten, samt vatten som läcker in från marken om ledningarna inte är täta. Tillskottsvattnets andel kan i många fall vara mycket stor, i extrema fall flera gånger större än mängden spillvatten.

UVAB. Förkortning av Uppsala Vatten och Avfall AB.

VA. Förkortning av Vatten och Avlopp.

VA-huvudman – Den som äger VA-anläggningen. I VA-huvudmannens uppdrag ingår bland annat att ansvara för drift, underhåll och förnyelse. I Uppsala kommun är Uppsala Vatten VA-huvudman för den allmänna VA-anläggningen.

VA-försörjning är försörjning för en fastighet eller bebyggelse med dricksvatten, spillvatten och rening samt dagvatten.

VA-kollektivet utgörs av abonnenter som betalar avgifter till kommunen för dricksvatten, spillvatten eller dagvatten. Dessa avgifter utgör således betalning för tjänster som kommunen utför och är inte en form av skatt. De får endast användas till att täcka kostnader som är nödvändiga för VA-verksamheten.

VA-planeområden. Sammanhållen bebyggelse utanför VA-verksamhetsområdet med minst 20 befintliga eller planerade bostadsfastigheter och max 100 meter mellan husen. Samtliga identifierade VA-planeområden har i arbetet med vattentjänstplanen delats in i någon av följande kategorier: VA-utbyggnadsområde, VA-utvecklingsområde, VA-utredningsområde eller VA-bevakningsområde

VA-bevakningsområden. Områden med befintlig bebyggelse som har enskild vattenförsörjning och avloppshantering och som, utifrån den information kommunen har, fungerar tillfredsställande idag. Området omfattas inte av planer på exploatering eller utveckling av bebyggelsestrukturen. Om bebyggelsen skulle utökas eller förändras är det dock inte självklart att vatten- och avloppssituationen skulle fungera önskvärt. Bevakning av de områden som ingår i kategorin är därför nödvändigt.

VA-utbyggnadsområden. Områden med befintlig bebyggelse som utifrån dagens kunskap och bedömningar har stora behov av en förändrad VA-försörjning till skydd för recipienter, miljö och hälsa. Det finns identifierade möjligheter för anslutning till allmänt vatten och avlopp. Möjligheten att ansluta områden ökar om områdena ligger i närhet av en VA-anläggning med god kapacitet.

VA-utredningsområden. Områden med befintlig bebyggelse där det kan finnas ett behov av en förändrad lösning för vattenförsörjning eller omhändertagande av avloppsvatten, men det är inte klargjort hur det kan lösas på bästa sätt. Utredningar om mest lämpliga lösning för VA-försörjningen ska därför göras för de områden som ingår i kategorin.

VA-utvecklingsområden. Områden där en bebyggelseutveckling planeras som bedöms medföra behov av utbyggnad av allmänna vattentjänster. Exempel på utvecklingsområden är där det pågår en detaljplan, som enligt kommunen planeras byggas ut inom vattentjänstplanens genomförandetid. I de fall detaljplanerna inte är antagna bygger bedömningen på underlag från planbesked, samrådshandling, granskningshandling eller dyl. Bedömningen behöver därför revideras efter att detaljplanen fått laga kraft.

VA-taxa anger den enskilde abonnentens VA-avgifter och består av anläggningsavgift och bruksavgift. VA-taxan är i princip lika för alla VA-abonnenter av en viss typ. Det finns dock vissa möjligheter att tillämpa särtaxa om det för ett visst område finns kostnader som i beaktansvärd omfattning (normalt mer än 30 %) avviker från kostnaderna för vad som är normalt inom kommunens verksamhetsområden.

Vattenskyddsområden fastställs för att i ett långsiktigt perspektiv trygga en god vattenkvalitet i viktiga vattentäkter.

Vattentäkt är en sjö, vattendrag eller grundvattenkälla där vatten tas till dricksvattenförsörjning

Vattentjänster. Uppsala Vatten har tre olika vattentjänster, att leverera dricksvatten, att avleda och rena spillvatten, att avleda dagvatten.

Vattentjänstlagen kallas Lagen om allmänna vattentjänster, SFS 2006:412. Anger att om VA-försörjning behöver ordnas i ett större sammanhang är det kommunens skyldighet att bestämma verksamhetsområde och tillgodose behovet genom en allmän VA-anläggning.

Vattentjänstplan. En vattentjänstplan är en långsiktig planering för hur kommunen ska tillgodose behovet av allmänna vattentjänster, det vill säga vattenförsörjning och avlopp. Vattentjänstplanen ska även innehålla en bedömning av vilka åtgärder som krävs för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall.

VA-plan. En kommunal VA-plan är ett styrdokument som beskriver hur VA-försörjningen ska ordnas i hela kommunen det vill säga både inom och utanför det kommunala verksamhetsområdet. Enligt Vattenmyndigheterna ska kommunerna ta fram så kallade vatten- och avloppsplaner som ett led i arbetet med att uppnå god status i sjöar och vattendrag.

Verksamhetsområde är ett av kommunfullmäktige fastställt geografiskt definierat område, inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.

100-årsregn. Ett regn med en återkomsttid på 100 år, vilket innebär att regnet över en lång tidsperiod statistiskt inträffar i genomsnitt 1 gång under 100 år.

Aktiverande styrdokument

Datum:
2023-06-29

Diarienummer:
KSN-2023-01017

Beslutsfattare:
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:
Uppsala Vatten och Avfall AB

Handlingsplan för Vattentjänstplan 2024

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Inledning

Vattentjänstplanen syftar till att visa på kommunens inriktning gällande var VA-verksamhetsområdena planeras utökas samt att redogöra för åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid skyfall.

Denna handlingsplan förtydligar vattentjänstplanens implementering, genomförande av målsättningar och åtgärder samt uppföljning av dessa.

Syfte

Handlingsplanen ger en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att förtydliga nämnders och bolagsstyrelsers ansvar, roller och tidplan för genomförande av Vattentjänstplanen.

Handlingsplanen fokuserar på åtgärder som tydliggör ambitionsnivån och visar på nödvändiga förändringar. Åtgärderna underlättar för nämnder och bolagsstyrelser att identifiera sina delar av Vattentjänstplanen och integrera det i sin verksamhets-/affärsplanering. På så sätt har handlingsplanen en tydlig styrande effekt och kan ge snabbare måluppfyllelse

Omfattning

Handlingsplanen omfattar tidsperioden mellan 2024–2033. Den omfattar åtgärder för planering för utbyggnad av allmänt vatten och avlopp. Handlingsplanen har även en del med åtgärder kopplade till att skydda den allmänna VA-anläggningen vid skyfall.

Förändringar i kommunens översiktsplanering eller detaljplanehandläggning kan komma att påverka planeringen för VA-utbyggnadsområdena och VA-utvecklingsområdena.

Ansvar, genomförande och spridning

Åtgärderna som föreslås i handlingsplanen ska införlivas i affärs- och verksamhetsplaner hos nämnder och bolagsstyrelse som anges i åtgärdsförslagen, vilket möjliggör för en god utveckling av en långsiktigt hållbar VA-försörjning i kommunen. Uppsala Vatten ansvarar för att bygga ut allmänt vatten och avlopp till de områden som anges i handlingsplanen.

Revideringar i Vattentjänstplanen kan påverka den långsiktiga investeringsplaneringen för Uppsala kommun. Uppsala Vatten och avfall AB ansvarar för att kommunicera revideringar i handlingsplanen. Löpande information om VA-planering ska ske till kommunens invånare och berörda fastighetsägare.

Målens åtgärder, indikatorer samt ansvariga

Målområde 1 Långsiktig planering av utbyggnad av allmänt vatten och avlopp

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
Genomföra VA-utbyggnad till VA-utbyggnadsområdet Hallkved	UVAB		2024–2025
Genomföra VA-utbyggnad till VA-utbyggnadsområdet Funbo	UVAB		2025–2026
Genomföra VA-utbyggnad till VA-utbyggnadsområdet Ensta	UVAB		2026–2027
Genomföra VA-utbyggnad till VA-utbyggnadsområdet Fjällbo	UVAB		2027–2028
Ta fram tidplan för VA-utbyggnad till följande områden, för genomförande under perioden 2028–2033 <ul style="list-style-type: none"> - Labruden - Källtorp - Marielund 	UVAB	PBN	2025
Sammankalla berörda nämnder och bolag för att säkerställa att VA-försörjningen i VA-utredningsområdena utreds.	MHN		2024–2033
Genomföra VA-utbyggnad till VA-utvecklingsområden i samband med genomförande av bebyggelseutvecklingen i området.	UVAB		2024–2033
Ta fram arbetssätt för kommunikation med ägare till fastigheter med enskilt VA nära planområden	PBN	UVAB	2024–2025

Målområde 2 Allmänna VA-anläggningarnas funktion vid skyfall

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
Ta fram underlag för att kunna genomföra analys för skyfallspåverkan på de allmänna anläggningarna i hela VA-verksamhetsområdet i kommunen.	UVAB		2026
Ta fram en prioritering för åtgärder för att säkerställa största möjliga nytta.	UVAB		2026
Implementera skyfallsplanering för de allmänna anläggningarna i planeringsskedet	UVAB	PBN	2025

Uppföljning

Uppsala vatten är ansvarig för handlingsplanen och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av handlingsplanen. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Uppsala vatten följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

- Vattentjänstplan 2024 inklusive bilagor